"ต้องให้น้องกินก่อน"

JECOMALT

โดยพระบรมราชานุญาตพิเศษ

แป้งเยโคมอลต์ คือน้ำมันตับปลา - มีลักษณเปนเกล็ด รศโอชาน่ารับประทาน

สำหรับเด็กผอมแห้ง **เยโคมอลต์** บำรุงกำลังเลือดเนื้อให้สมบูรณ์.

ห้างบี.กริมแอนโก.

โทรศัพท์ (วัดเลียบ) ๒๐๘๐ โทรเลข "สุขี"

โฟแกซ์

สำนักงานล้างรูป ประสาท สุขุม

ถนนหลานหลวง (ห้างยอนแซมซันเก่า) พระนคร

เราสอนการวิธีถ่ายรูป โดยส่งแบบแนะนำกำกับฟิล์ม ทุก ๆ ฟิล์มที่ส่ง
มาล้าง ณสำนักงานล้างรูปของเรา

รูปธรรมดา

ล้างรูป พิมพ์รูป ขยายรูป ฯ ล ฯ

ภาพยนตร์

ถ่ายภาพยนตร์ ล้างภาพยนตร์ พิมพ์ภาพยนตร์ ฯ ล ฯ

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๖ เล่ม ๒ วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๒)

มาสานุสสรณ์	พระยาศรีสุนทรโวหาร . . .	หน้า ๑๑๕
กลอนเพลงยาวไทในภาสาชาววิลาส โซดมิสกอ		,, ๑๑๖
นักสืบหรือทนายความ . .	นายขำ	,, ๑๑๗
กามเทพทรงสรวล . . .	แม่ไฉน	,, ๑๒๓
อีสีสิงคลิลิต	ฉ. ล. พิชยญาติ	,, ๑๓๙
ความอาฆาฏแห่งสมาคม . .	จ. วุฑฒะกุล	,, ๑๗๒
ความรักเมื่อเยาว์วัย . . .	ทิดคุ่ย	,, ๑๙๘
ประวัติการณ์ของชาวนิกริตโต .	ท. ป. สำเริงราช	,, ๒๐๓
ระหว่างภมรกับหมู . . .	ขุนจงจัดนิสสัย	,, ๒๐๖
สัตรูของเจ้าหล่อน . . .	ดอกไม้สด	,, ๒๐๙
พระกษิติครรภโพธิสัตว์ . .	เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป .	,, ๒๒๙
แถลงการสาธารณสุขพิเศษ .	กรมสาธารณสุข	,, ๒๓๗
วิชชาน่ารู้	จ. ปาลกะวงศ ณอยุธยา . .	,, ๒๔๐
สารเขษม	ด. โชตินันทน์	,, ๒๔๓

เครื่องคิดเลข

เบอร์โรส

คิดได้ถึงจำนวน ๙๙,๙๙๙,๙๙๙.๙๙ บวก ลบ คูณ หาร ได้ ให้ความแน่นอนที่สุด สะอาด และเร็วทันใจ ใช้ทำบัญชี คิดเปอร์เซ็นต์ ส่วนลด เลดเจอร์ ทำบิล ฯ ล ฯ ได้อย่างสะดวกที่สุด เป็นเครื่องทนทานจริง ๆ ตามสถานที่ทำการรัฐบาล และห้างร้านใหญ่ ๆ ก็ใช้เครื่อง เบอร์โรส นี้ทั้งสิ้น

การคิดเลขโดยไม่ใช้เครื่องนั้น อาจมีทางผิดพลาดได้ และทำให้เสียการงาน เครื่อง เบอร์โรส จะช่วยให้การงานของท่านเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่าดู และเร็วขึ้นด้วย

ขอเชิญท่านโทรศัพท์หรือจดหมายให้ห้างนำมาแสดงให้ท่านดูที่สำนักงานของท่านได้ หรือจะไปชมที่

ห้างสามเหลี่ยม จำกัด

ห้างสามศร ปากครองตลาด พระนคร

โทรศัพท์ (วัดเลียบ) ๖๕๓ และ (วัดเลียบ) ๒๐๕๕

เป็นเอเยนต์ในกรุงสยาม

มาสมฺนฺสสรณ์

อโธ ’ธะ: ปศฺยตะ: กสฺย มหิมา โนปจียเต

อุปรฺยุปริ ปศฺยนฺตะ: สรฺว เอว ทริทฺรติ

ผู้เห็นเขาต่ำกว่าตน มิได้ทรนงตัว, ความเย็นใหญ่ของผู้นั้น ยิ่งทวีน้ำหนักมั่นคงขึ้น;

แต่ผู้มักหมิ่นเพื่อน ย่อมเย็นคนไม่เจริญสมบูรณ์.

◎ ผู้เห็นเขาต่ำต้อย กว่าตน

ฤๅหยิ่งทรนงมน มุ่นเพ้อ

ความเย็นอีศรชน ทวีมั่น คงแล

ผู้มักหมิ่นเพื่อนเพ้อ พ่ายสิ้นสมบูรณ์ ฯ

Whose greatness is not enhanced (by) looking lower and lower ? Of a truth all are becoming poor (by) looking higher and higher.

พระยาศรีสุนทรโวหาร (ผัน สาลักษณ์)

ผู้ซึ่งใช้นามปากกาว่า “หมื่นศรี”

SIAMESE POEM IN VILARSAIN'S LANGUAGE.
BY SOADMISAKOR.

◎ Oh dear me! vanity, heavy worst,
as you hurt, thirsty bore, your honour,
Human' s mind, does not like, strangers,
or Neighbours, too proud, out of way.
If you show, politeness, why hate show,
by impo-, lite to you, do not say
threatening, oppressing, tone to a,
Nobleman, may repay, insulting,
or farmers, servants, children all,
you would dawn, compliments, then being,
popular, in party, round the rings,
Try loving, no bother, clever ery. ฯ

6 Rhythms.

กลอนเพลงยาวไท ในภาสาชาววิลาส
ของ โซดมิสกอ

◎ โอ๋ เดียร์ มี! แวนิตี้, เฮฟวี่ เวิสต,
แอส ยู เฮ้ต, เธิ้สตี้ บอร์, ยัวร์ ออเน่อ,
ฮิวแมนส ไมน์ด, ดัส น็อต ไลก์, สเตรนเยอร์ส,
ออร์ เนเบอร์ส, ตู เปร๊าด, เอ๊าต ออฟฟ์ เว.
อีฟ ยู โชว์, โปไล้ตเนส, ไฮว เฮต โชว์,
บาย อิมโป–, ไล้ต ตู ยู, ดูน็อต เส
ถรีตเต็นนิง, ออปเปรสซิง, โตน ตู เอ,
โนเบิลแมน, เม รี่เป, อินซัลติง,
ออร์ ฟาร์เมอร์ส, เซอร์แว็นต์ส, ชิลเด็รน ออล,
ยู วุล์ด ดอน, คอมปลิเมนต์ส, เธ็น บิอิ้ง,
ปอปุล่า, อิน ปาร์ตี, ราวน์ด ธี ริงส,
ไตร ลัฟวิง, โน บอเธ่อ, เคลฟเว่อ เอย ฯ ๖ คำ

นักสืบหรือทนายความ

ตอนที่ ๑ รู้โกงกันโกง

โดย นายขำ

สาวน้อยผู้หนึ่งได้กะวิกะวาดเข้าไปในสำนักงานทนายความโดยอาการริบร้อน เค้าหน้าแสดงความทุกข์อย่างใหญ่หลวง

"ขอโทษ คุณชื่อนายแสวง ทนายความใช่ไหมคะ" หญิงสาวถามขึ้นขณะเมื่อเห็นชายหนุ่มผู้หนึ่งนั่งอยู่บนเก้าอี้

"ถูกแล้วครับ" นายแสวงตอบ "เชิญนั่งซิครับ" คุณนายมีธุระอะไรไม่ทราบ

"ดิฉันชื่อ มณี" หญิงสาวพูดขณะเมื่อนั่งเก้าอี้เสร็จแล้ว "ดิฉันมีความทุกข์ร้อนอย่างยิ่ง หวังว่าคุณคงจะกรุณาช่วยเหลือ"

"เชิญคุณนายเล่าไปเถอะครับ" ชายหนุ่มพูดขึ้นด้วยกิริยาอ่อนน้อม ถ้าผมสามารถช่วยได้ ผมยินดี"

"คือ อย่างนี้ค่ะ" นางสาวมณีพูดขึ้นด้วยความยินดีที่ทราบว่าตนได้รับความช่วยเหลือ "ทั้งหมดเป็นความผิดของดิฉันเอง หนังสือพิมพ์วันนี้ลงแจ้งความใหม่ บางทีคุณจะอ่านแล้ว" หล่อนพูดพร้อมกับส่งหนังสือพิมพ์ให้อ่าน

นายแสวงรับหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นมาอ่านดูตรงที่หญิงสาวชี้ให้อ่าน มีข้อความดังนี้

"รางวัลอย่างงาม

"ขดหมายฉบับหนึ่งได้ตกหายที่ถนนราชดำเนิร มีข้อความสำคัญมาก ถ้าผู้ใดเก็บได้ขอให้นำมาคืนที่บ้านเลขที่ ๗๘๓๒ ตำบลบ้านหม้อ จะให้รางวัล ๒๐๐๐ บาท"

"แล้วขดหมายนี้เกี่ยวอะไรกับคุณนาย" ชายหนุ่มถามขึ้นด้วยความสนเท่ห์"

หญิงสาวหลบตาลงสู่เบื้องต่ำด้วยความละอายใจพลางกล่าวว่า "เมื่อสักครู่นี้ดิฉันได้เดินไปตามถนนราชดำเนิร ดิฉันพบขดหมายฉบับหนึ่งตกอยู่โคนต้นไม้ ดิฉันเข้าใจว่าขดหมายนี้คงเป็นขดหมายที่เขาประกาศให้รางวัล ๒๐๐๐ บาท พอดิฉันก้มลงจะเก็บก็พอดีมีชายหนุ่มคนหนึ่งเก็บไปเสียก่อน ดิฉัน

รู้สึกเสียใจเป็นอันมาก ที่โชคอันงามได้หลุดจากมือไปอย่างไม่นึกไม่ฝัน แต่แล้วชายผู้ที่เก็บจดหมายได้นั้นได้มองหน้าของดิฉันด้วยความเอาใจใส่ แล้วพูดกับดิฉันว่า 'คุณต้องการจดหมายฉะบับนั้นหรือครับ ถ้าต้องการผมจะขายให้; ไม่ต้องสงสัยว่าดิฉันจะไม่ดีใจ ดิฉันจึงบอกเขาว่าดิฉันต้องการ 'เขาบอกดิฉันว่าเมื่อดิฉันต้องการเขาก็ยินดีขายให้ เขาต้องการเพียง ๕๐๐ บาทเท่านั้น เขาพูดว่า เขาได้อ่านแจ้งความรู้ค่าของจดหมายฉะบับนั้นดี แต่เขาเสียใจที่เขาจะไปรับรางวัลด้วยตนเองไม่ได้ เพราะเขาเป็นผู้ร้ายเจ้าหน้าที่กำลังต้องการตัวอยู่

ดิฉันสองจิตต์สองใจ แต่ผลที่สุดดิฉันเห็นว่า ถึงแม้ดิฉันจะต้องเสียเงินให้เขา ๕๐๐ บาทก็จริง แต่ดิฉันยังมีทางได้กำไรถึง ๒๐๐๐ บาท ดิฉันจึงยินยอมตกลงด้วย แต่เวลานั้นดิฉันยังไม่มีเงิน

เขาบอกดิฉันว่า เมื่อไม่มีเงินก็ไม่เป็นไร มอบเครื่องแต่งตัวของดิฉันเป็นประกันก่อนก็ได้ เมื่อดิฉันรับเงินมาแล้วเขาจะมาแลกคืนไป เขาจะคอยดิฉันอยู่ตรงนั้น

"ดิฉันยอม เมื่อได้ส่งเครื่องทองรูปพรรณที่ดิฉันแต่งมาให้เขาหมดแล้ว เขาก็ส่งจดหมายมายังตำบลที่ประกาศเจ้าของแจ้งความนั้นกลับปฏิเสธ และใช่แต่เท่านั้น เขายังหัวเราะเยาะและบอกว่า 'นี่เป็นบทเรียนสอนเจ้าเป็นอย่างดี นางคนโง่เจ้าช่างไม่คิดเลยว่า ถ้าแม้นเราทำจดหมายหายจริงแล้ว เราก็คงหาอย่างถี่ถ้วน คงไม่ปล่อยให้มันทิ้งอยู่ตรงนั้นหรอก เป็นความโลภของเจ้าเองเจ้าจึงหลงซื้อจดหมายนั้นเพื่อมาขืนเงินตามแจ้งความอันโกหกของเรา ซึ่งที่แท้สิ่งที่เจ้าซื้อนั้นเป็นกระดาด กระดาดเปล่าแผ่นเดียวเท่านั้น' เขาพูดพลางฉีกซองจดหมายนั้นออก ในจดหมายนั้นคือกระดาดฟุลแก๊ปเปล่าแผ่นหนึ่ง ดิฉันจึงรู้สึกว่าดิฉันเสียกลเขาเสียแล้ว การเป็นดังนี้ดิฉันจึงมาหาคุณ เพื่อให้คุณช่วยเหลือพ้องมันเป็นความอาญา"

นายแสวงทนายความหนุ่มนั่งตรองอยู่สักครู่ใหญ่ แล้วกล่าวว่า "เครื่องขยองทองรูปพรรณของคุณนายราคาสักเท่าไรครับ?"

"ประมาณ ๔๕๐ บาทค่ะ" นางสาวมณีตอบ "ดิฉันคิดว่าเรื่องนี้คงเป็นความอาญาอย่างนั้นไม่ใช่หรอกค่ะ?"

"ถูกแล้วครับเป็นความอาญา แต่การที่จะฟ้องนั้นไม่มีประโยชน์หรอกครับ" ชายหนุ่ม

พูด “เราไม่มีพยานหลักฐาน”

“อย่างนั้นของดิฉันไม่สูญหรือคะ ?” สาวน้อยพูดขึ้นด้วยความเสียใจ “โธ่! นี่คุณแม่คงว่าดิฉันแย่ทีเดียว”

“มันเป็นการโกงกันอย่างอุกอาจมาก” นายแสวงกล่าวขึ้น ขณะเมื่อสังเกตเห็นความทุกข์ร้อนของหญิงสาว “แต่คุณนายไม่ต้องเสียใจ ผมจะพยายามนำเงินมาคืนให้คุณนายให้จงได้”

“คืนให้ดิฉัน” หญิงสาวพูดขึ้นด้วยความประหลาดใจ “คุณจะทำโดยวิธีไรคะ? ถ้าไม่ฟ้องแล้วอย่างไรเสียเขาคงไม่คืนให้ดิฉัน”

“ผมคิดว่าเขาต้องคืน” นายแสวงพูดเรียบ ๆ “และรับรองด้วยว่าเขาจะต้องให้คุณนาย ๒๐๐๐ บาท ไม่ใช่ ๔๕๐ บาท”

แล้วชายหนุ่มจึงเขียนจดหมายด้วยอาการริบร้อน โดยไม่พะวงถึงหญิงสาวที่นั่งมองดูด้วยความเอาใจใส่และประหลาดใจ เมื่อเขียนเสร็จแล้ว เขาได้เก็บจดหมายไว้ในกระเป๋าเสื้อ พลางพูดว่า “รีบไปเถอะครับคุณนาย ถ้าช้าไปการของเราอาจเสียหมด”

นายแสวงกับนางสาวมณีได้ขึ้นรถไปบ้านเลขที่ ๗๘๓๒ โดยเร็ว พอมาถึงบ้าน ชายหนุ่มได้บอกให้หญิงสาวรออยู่ภายนอกห้อง แล้วกำชับว่าถ้าเขาเรียกเมื่อไรแล้ว ขอให้หล่อนรีบเข้าไปโดยเร็ว

“ผมนำจดหมายมาขายท่าน” ชายหนุ่มพูดขณะย่างท้าวก้าวเข้าไปในห้องรับแขก

เจ้าของห้องผู้มีหน้าอันเหี้ยมโหดได้หัวเราะออกมาดัง ๆ แล้วกล่าวว่า “กันเสียใจ เพื่อนยาก เวลานี้กันไม่ต้องการเสียแล้ว”

“แต่ผมคิดว่าอย่างไรเสียท่านคงต้องการ” นายแสวงพูดเรียบ ๆ

“อย่างไรกันก็ไม่ต้องการ เพื่อนเอ๋ย” ชายเจ้าของห้องพูดด้วยอาการยิ้มเยาะ กันอยากขอเตือนแกว่า แกยังโง่มากนัก ที่ไปหลงซื้อกระดาษเปล่าโดยเงินหลายร้อยบาท ด้วยแจ้งความอันโกหกของเรา นี่เป็นวิธีการหากินอย่างใหม่ของพวกเราละ”

“ผมไม่ได้ซื้อเป็นจำนวนมากหรอกครับ ผมซื้อมาเพียงบาทเดียวเท่านั้น แต่ต้องการขายท่าน ๒๐๐๐ บาท” ชายหนุ่มพูด

“แหมจะเอาตั้ง ๒๐๐๐ บาทเชียวหรือ” เจ้าของห้องพูดเสียงดัง แพงไปนักกระมัง อย่างไรกันก็ไม่ต้องการ แต่ถ้ามาขายกัน ๑ สะตางค์ บางทีกันจะกรุณารับซื้อไว้

“ถ้าท่านทราบความจริง ท่านจะเห็นว่า

ไม่แพงเลย” นายแสวงพูด “เพราะผมผู้ว่าท่านทุจริต”

“ก็ทุจริตน่ะซี” เจ้าของห้องพูด “แต่แกจะทำไมกัน?”

“ถ้าท่านไม่รับซื้อ ผมจะเอาท่านเข้าตะราง” ชายหนุ่มพูด สายตาจับอยู่ใบหน้าของเจ้าของห้อง

“ตะรางหรือ!” เจ้าของห้องพูดพลางหัวเราะพลาง “กันไม่ว่าพอที่จะให้ตัวกันเข้าตะรางหรอก แกก็รู้แล้วว่ามันไม่มีหลักฐาน”

“ทำไมจะไม่มี ถ้าไม่มีผมคงไม่มาหาท่านหรอก” นายแสวงพูด สายตาจ้องหน้าเจ้าของห้อง “ที่จริงราคา ๒๐๐๐ บาทที่ผมมาขายนั้นยังนับว่าถูกมาก,”

“แกมีหลักฐานอย่างไร?” เจ้าของห้องพูดน้ำเสียงแสดงความฉุนเฉียว “แกก็รู้แล้วว่ากันโกง แต่แกก็ทำไมกันไม่ได้ แกจะเอากันเข้าตะราง อย่างนั้นไม่ใช่หรือ อย่ามาเขียนเสือให้วัวกลัวหน่อยเลย กันไม่กลัวคำขู่ของแกหรอก”

“ผมมีจดหมาย” ชายหนุ่มพูดพลางชูซองออกจากกระเป๋าเสื้อ

“จดหมาย, อะ! อะ อะ,” เจ้าของห้องหัวเราะ “นึกว่าหลักฐานอะไรเสียอีก ที่แท้ก็กระดาษเปล่าแผ่นหนึ่ง ซึ่งเพื่อนข้าซื้อมาจากร้านเจ็ก.”

“แต่ของผมไม่ใช่กระดาษเปล่า” นายแสวงพูด “จดหมายของผมพอที่จะลากท่านเข้าตะรางได้ทีเดียว อ้าว! ผมดูท่านยังไม่เข้าใจ ขอเวลาให้ผมเล่าให้ท่านฟังสักสองนาที เมื่อท่านฟังผมจบแล้ว “ท่านจะต้องซื้อผมเป็นเงิน ๒๐๐๐ บาท”

“อย่าว่าแต่ ๒๐๐๐ บาทเลยวะ บาทเดียวกันก็ไม่ซื้อ” เจ้าของห้องพูดเสียงดัง “เพื่อนข้าอาจอุตริเขียนอะไรลงไปในจดหมายเพื่อหลอกลวงขายเอาเงินก็เป็นได้ แต่ข้าไม่เข้าใจว่าจะเกี่ยวกับข้าอย่างไร เชิญเล่านิยายโกหกของเจ้าไปเถิด ข้าจะคอยฟัง”

“คืออย่างนี้” ชายหนุ่มพูดด้วยน้ำเสียงเป็นปกติ “ขณะที่ผมเดินเล่นที่ถนนราชดำเนิร ผมเห็นสุภาพสตรีสาวผู้หนึ่ง กำลังจะเก็บจดหมายที่ตกอยู่ที่ถนนนั้น แต่ทันใดเพื่อนของท่านก็รีบเก็บขึ้นไปเสียก่อน ผมเห็นหล่อนแลกจดหมายนั้นด้วยเข้าของทองรูปพรรณรูปสงสาร—”

“อ๋อ! นึกว่าเรื่องไหนเสียอีก” เจ้าของห้องรีบขัดขึ้นกลางคัน “ที่แท้ก็เรื่องอีนางนี่เอง ข้ารู้เสียแล้วว่าเป็นกลอุบายของใคร ข้าไม่ซื้อ ไม่ซื้อ ไม่ซื้อ

หน้าโง่ที่มาหาข้าเมื่อกี้นี่เอง”

“ถูกแล้ว แต่ยังมีต่อจากนั้นอีก” นายแสวงพูดต่อ “ผมเห็นสหายของท่านดีใจมากเขาริบเก็บทองรูปพรรณ์ไว้ และริบเขียนจดหมายมาถึงท่าน แล้วได้จ้างให้เด็กนำมาส่งให้ท่านที่บ้านของท่านคือที่นี่ เป็นเงินสองสลึง การกระทำทั้งนี้ผมรู้แล้วว่าเป็นการทุจริต ดังนั้นผมจึงริบสกดร่อยตามเด็กนั้นมาพอลับตาสหายของท่าน ผมจึงขอซื้อจากเด็กนั้นเป็นราคาหนึ่งบาท บางทีท่านอาจจะกระหายอยากทราบข้อความในจดหมายฉะบับนี้ ผมขอบอกว่ามีเรื่องหลอกลวงแลกสิ่งของ ทองรูปพรรณ์ และนัดให้ท่านไปรับส่วนแบ่งที่เสาชิงช้าเวลา ๒๐ นาฬิกา เพียงเท่านี้บางทีท่านอาจจะทราบแล้วว่าราคา ๒๐๐๐ บาทไม่แพงเลย”

เจ้าของห้อง เมื่อได้ยินคำพูดเช่นนี้ หน้าตาสลดลงในทันที แล้วได้กระโดดเข้าแย่งจดหมายฉะบับนั้นด้วยความว่องไว และรีบฉีกออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย พลางกล่าวว่า “เจ้าเด็กหน้าโง่เอ๋อ เจ้าจะนึกว่าเจ้าฉลาดกับข้าหรือ ดูซี เดี๋ยวนี้หลักฐานของเจ้าก็อันตรายไปเสียแล้ว

“ผมไม่โง่พอที่จะให้ท่านทำลายหรอก” นายแสวงพูดด้วยอาการยิ้มเยาะ “กระดาษที่ท่านฉีกทิ้งเสียนั้น เป็นแต่เพียงสำเนาเท่านั้น จดหมายจริงๆ ยังอยู่ในกระเป๋าผม ซึ่งผมต้องการขายให้ท่าน ๒๐๐๐ บาท เชิญท่านตรองดูเถอะว่าจะสมกับราคาหรือไม่”

“แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่มีหลักฐานพอ ข้าอาจปฏิเสธว่าไม่ใช่จดหมายมาถึงข้า เจ้าจะมาทำอะไรข้าได้ ที่ข้าสารภาพต่อเจ้าเมื่อตะกี้ว่าข้าโกง แต่เจ้าก็ไม่มีพยานว่าข้าได้พูดเช่นนั้นจริง” เจ้าของห้องพูดด้วยความมานะแต่ความจริงรู้สึกหวาดเกรงเป็นอันมาก.

“ทำไมพยานกันจะไม่มี” นายแสวงพูดด้วยอาการเยาะเย้ย แล้วหันไปทางประตูพลางพูดว่า “คุณนายครับเข้ามานั่งข้างในดีกว่า บางทีจะทำให้ท่านผู้นี้รู้สึกความโง่ของตนขึ้นบ้าง”

นางสาวมณีได้ย่างท้าวเข้ามาในห้อง พอชายเจ้าของห้องเหลือบสายตามาพบ สีหน้าได้ซีดสลดลงโดยเร็ว

“อย่างไร แกจะซื้อจดหมายของกันไหม ราคา ๒๐๐๐ เท่านั้น ซึ่งในชีวิตแกไม่ช้าคงหาได้ หรือจะต้องการเข้าตะรางก็เชิญกันง้อแกมามากแล้ว ว่ามาจะเอาหรือไม่เอา!” ชายหนุ่มพูดด้วยอาการขึงขัง

"ถ้ากันไม่ยอม แกจะทำไมกับกัน" เจ้าของห้องพูดเสียงสั่น

"ถ้าแกไม่ยอม" นายแสวงพูด "กันก็จะเชิญเจ้าหน้าที่มาจับแกในฐานฉ้อโกงสุภาพสตรีผู้นี้ และไม่ใช่แต่แกคนเดียว เพื่อนของแกก็จะต้องถูกจับในขณะที่รอพบแกอยู่ที่เสาชิงช้าเวลา ๒๐ นาฬิกาพร้อมกับของกลาง"

"๒๐๐๐ บาทแพงมาก ถ้าคุณจะลดราคาลงบ้างบางที่เราอาจตกลงกัน" เจ้าของห้องพูดอ่อยๆ แสดงอาการยอมแพ้ "ถ้าคุณจะเอาตั้ง ๒๐๐๐ บาท ผมก็หมดตัว"

"หมดตัวอะไรได้ แกยังมีหวังในส่วนแบ่งจากเพื่อนของแกในจำนวนเงิน ๕๐๐ บาท คือเครื่องแต่งตัวที่ได้จากสุภาพสตรีผู้นี้ กันยอมยกให้เป็นสิทธิของแก" ชายหนุ่มพูด "ยอมเสียดีๆเถอะหน้า แกประกาศหนังสือพิมพ์ ๒๐๐๐ บาท กันก็มาขาย ๒๐๐๐ บาท จะว่าแพงอีกหรือ"

"มันเป็นการกรรโชกกันอย่างร้ายแรง" เจ้าของห้องพูด

"แต่ก็เป็นการฉ้อโกงกันอย่างร้ายกาจเหมือนกัน" นายแสวงพูด "ถ้าแกไม่โกงกันก็จะไม่ต้องการเงินของแกเลย นี่จะเป็นบทเรียนสอนแกอย่างดี ว่ามาจะยอมซื้อจดหมายกันหรือไม่!"

ชายเจ้าของห้องเมื่อเห็นตนเสียท่าอย่างคืนไม่หลุดแล้ว ก็รีบหยิบเงิน ๒๐๐๐ บาทมานับให้ด้วยความเสียดาย แล้วกล่าวว่า "ไหนล่ะจดหมาย"

นายแสวงหยิบซองออกจากกระเป๋าเสื้อโยนให้บนโต๊ะ แล้วหันมาพูดกับนางสาวมณีว่า "คุณนายได้เงิน ๒๐๐๐ บาทตามที่ต้องการแล้ว เรากลับกันเถิดครับ"

แล้วเขาก็เดินตามหลังนางสาวมณีออกจากห้องพอถึงประตู นายแสวงได้ตะโกนด้วยเสียงดังว่า "แกอวดว่าเพื่อนแกขายกระดาษเปล่าราคาหนึ่งสะตางค์ได้เงิน ๕๐๐ บาท เป็นราคางามมากแล้ว แต่กันก็ขายกระดาษเปล่าราคาหนึ่งสะตางค์ได้ถึง ๒๐๐๐ บาทเหมือนกัน ลาที่เพื่อนยาก กันขอเตือนว่าในซองนั้นไม่มีอะไรนอกจากกระดาษเปล่า ซึ่งกันซื้อมาราคาหนึ่งสะตางค์เท่านั้น

กามเทพทรงสรวล

โดย 'แม่ไฉน'

ผู้แปลและเรียบเรียง

จากเรื่อง

Cupid Laughs

ของ *Beatrice Redpath*

ช่อกุหลาบนั้น—เป็นดอกที่มีสีชมภู และตัด—แต่งไว้ใหม่ๆ มีริบบินแพรสีขาวนวลอันมีค่าผูกมัดอยู่โดยรอบ เพิ่มความมีสีเน่ห์กระทำให้ เยนนิเฟอร์ เผ้าพินิจดูด้วยดวงตาอันเต็มไปด้วยความหวานเย็นครู่ แต่แล้วก็กลับมีสีหน้าบึ้งน้อย ๆ การที่บึ้งนี้หาใช่บึ้งเพราะช่อกุหลาบงามช่อนั้นไม่ แต่หากบึ้งเพราะเหลือบไปพบนามบัตร์ของผู้เป็นเจ้าของอันผูกติดไว้ด้วย

"โถ! น่าสงสารพ่อรอนนิ จริง ๆ" นางพีบเปนส์ เอ่ยขึ้น "เขาช่างเป็นคนใจคอกว้างขวางดีแท้ ๆ"

"แต่ดิฉันไม่อยากให้เขาเป็นคนเช่นนั้นแก่ดิฉันเลย." เยนนิเฟอร์กล่าว—ไม่พอใจ." "ดิฉันไม่อยากให้เขาส่งมาให้ดิฉันเลยทีเดียว!"

นางพีบเปนส์ผู้เป็นมารดาเลี้ยงของเยนนิเฟอร์ถอนใจใหญ่ แล้วจ้องมองดูหล่อนด้วยความพินิจยิ่งขึ้น.

"รอนนี่ผู้น่าสงสาร, เขาช่างพยายามเสียนี่กระไร ที่จะบำเพ็ญตนให้เป็นที่พอใจลูกเขาช่าง หลงรักลูกเสียอย่างถอนไม่ขึ้น ทีเดียว แต่กระนั้นลูกก็หาได้นำพาต่อเขาบ้างไม่ ลูกกลับกระทำต่อเขาอย่างยิ่งชา โธ่! ลูกที่รักของแม่ ลูกจะกรุณาต่อเขอแต่สักน้อยหนึ่งก็ไม่ได้เทียวหรือ? อย่างน้อยที่สุดลูกก็ควรจะตอบจดหมายเขาไป เพื่อเขาจะได้รู้ว่าลูกเองก็มีความกตัญญูอยู่บ้างเหมือนกัน."

"ดิฉันจะเขียนตอบไปอย่างแน่นอนละค่ะ" เยนนิเฟอร์พูด. "แต่ทว่าถ้าดิฉันจะขอห้ามมิให้เขาส่งมาอีกดังนี้จะมิเหมาะกว่าหรือ ดิฉันไม่เห็น———"

"ลูกรัก! ลูกอยากจะให้จิตต์ใจของ

ของเด็กหนุ่มน่าสงสารนั้นปวดร้าวไปหรือ ?”
นางพีบเปนส์ร้องขึ้น.

“อย่างไรเสียเขาก็คงจะต้องรู้สึกปวดร้าวขึ้นสักวันหนึ่งเป็นแน่” เยนนิเฟอร์ ชี้แจง “ดิฉันไม่เคยนึกเลยแม้สักนิดว่าจะยอมแต่งงานกับเขา และเขาเองก็คงทราบดีแล้วว่า ดิฉันรู้สึกอย่างไร”

“ลูกรักของแม่.” นางพีบเปนส์พูดออกมาได้โดยยาก “สัญญากับแม่เสียสักหน่อยเถอะ ว่าลูกจะไม่เป็นคนใจดำถึงปานนั้นได้อีก ลูกจะเปลี่ยนเหมือนลูกของแม่เหมือนกัน. แล้วลูกลองนึกซิว่าเขาจะรู้สึกปวดร้าวสักปานไหน”

เยนนิเฟอร์สั่นศีรษะอันปกคลุมไปด้วยผมทรงอิตันคร็อฟสีทอง — สั่นน้อย ๆ แต่พองาม

เมื่อมารดาเลี้ยงหล่อนได้เผ้าอ้อนวอนถึงเพียงนั้นแล้ว หล่อนจะปฏิเสธเสียก็ดูกระไรอยู่ และถ้าหล่อนขืนเขียนตอบไปดังที่หล่อนนึกนั้นแล้วละก้อจะดูคล้ายกับว่าหล่อนมีใจดำปานกับสัตว์ร้าย. ซึ่งทั้งนี้, อันที่จริง, ก็คือเป็นความประสงค์อันแท้จริงของนางพีบเปนส์ที่จะให้หล่อนนึกไป.

หล่อนเดินตรงไปที่โต๊ะเขียนหนังสือใจก็เผ้าคิดไปแต่ว่า ถ้าหล่อนขืนทำใจอ่อนเช่นนี้อยู่เรื่อยไปแล้ว อีกไม่กี่วันนักหล่อนก็คงจะต้องแต่งงานกับรอนนี แทนเนอร์ แต่ซึ่งว่าจะแต่งงานกับรอนนีนั้นย่อมเป็นสิ่งที่หล่อนจะพึงปรารถนาอย่างสุดท้ายในโลก โดยมิต้องสงสัย หล่อนไม่ชอบรอนนี เพราะเขาเป็นผู้ที่ร่างใหญ่โตและมีสีหน้าแสดงว่าเป็นนักดื่มอีกด้วย. เขาเคยทำให้หล่อนหวั่น ๆ ใจบ้างในข้อที่เขาหาญทำตนประหนึ่งว่าได้หมั้นไว้กับหล่อนแล้วฉะนั้น

“ลูกจะเขียนจดหมายอันอ่อนหวานไปขอบคุณในความอารีของเขามิใช่หรือ — ลูกรัก ?” นางพีบเปนส์วอน

อย่างเสียแก่มารดาเลี้ยงมิได้ หล่อนจึงขบปากกาขึ้น และเขียนข้อความลงไปดังต่อไปนี้ :—

“คุณรอนนี ทราย.

ดิฉันขอแสดงความขอบใจอย่างมากในข้อที่คุณกรุณาส่งช่อกุหลาบนั้นมา มันงามดีมาก แต่ทว่าดิฉันออกมีอยากให้คุณส่งมาอีก.

แต่ดิฉัน

เยนนิเฟอร์ — พีบเปนส์

“เยนนิเฟอร์ลูกรัก” นางพีบเปนส์กล่าวขึ้น ชักไม่พอใจ ขณะที่ก้มลงอ่านดูจนตลอด

แล้ว "ลูกอย่ายังควรส่งจดหมายห้วนๆเช่นนั้นไปให้แก่รอนนี่เป็นอันขาดเทียวนะ เพราะดูประหนึ่งว่าลูกไม่รู้จักบุญคุณเขาเสียบ้างเลย."

เยนนิเฟอร์ ก้มลงอ่านดูอีกเที่ยวหนึ่ง, ถอนใจใหญ่, แล้วก็ฝืนหยิบกระดาดออกมาใหม่อีก

"คุณแม่อยากให้ดิฉันเขียนไปว่าอย่างไรเล่าค่ะ ?" หล่อนถาม "เท่าที่ดิฉันได้เขียนไปแล้วนั้น คือเป็นความรู้สึกภายในใจของดิฉันอย่างแท้จริง ดิฉันไม่อยากได้ดอกกุหลายจากผู้ซึ่งดิฉันไม่เอาใจใส่อะไร"

นางพียเปนส์ก็ถอนใจใหญ่บ้าง.

"เอาเถอะ, อย่างน้อยที่สุดลูกก็ควรพยายามทำตนให้เป็นคนกตัญญูอยู่บ้างนะลูก รัก อย่างน้อยที่สุดก็ควรบอกเขาไปว่ามันกระทำให้ลูกได้รับความสุข. และไม่ควรจะเขียนไปประดุจดังเป็นจดหมายทางฝ่ายธุระการ"

เยนนิเฟอร์ฝืนใจหยิบปากกาขึ้นมาอย่างอ่อนเพลียและเขียนข้อความดังต่อไปนี้ :—

"คุณรอนนี่ ทราย.

ช่อกุหลายนั้นช่างทำให้ดิฉันรู้สึกเป็นสุขเสียจริง ๆ ดิฉันขอขอบพระคุณคุณอย่างมาก คุณช่างเป็นผู้ที่มีใจอารีเสียแท้ ๆ

จากดิฉัน.

เยนนิเฟอร์"

"ใช้ได้หรือยังคะ ?" เยนนิเฟอร์ถามพลางก็ส่งกระดาดอันยังไม่ทันจะแห้งดีนั้นให้มาร์ดาเลียงดู

"ฟังดูห้วน ๆ คล้ายกับว่าจะโทรเลขไป." นางพียเปนส์พูด "แต่เอาเถอะ เท่านี้ก็เห็นจะพอใช้ได้. แม่นึกแล้วนี่นาว่าลูกคงจะเขียนเพราะ ๆ ได้ดี. ถ้ามีคนอื่นเขาส่งดอกกุหลายมาให้ ___"

นางพียเปนส์พูดทิ้งไว้เท่านี้ ก็เดินลงซ่นดังก้องออกจากห้องไป พร้อมกับจดหมายนั้นด้วย.

หล่อนพึ่งจะออกมาจากโรงเรียนได้สักหกเดือนมานี่เอง และฉนั้นจึงไม่ประสาต่อเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ นัก ยิ่งกว่านั้น หล่อนรู้สึกว่านิสสัยออกจะไม่ถูกกับมาร์ดาเลียง รวมทั้งพวกเพื่อน ๆ ของเขา และคงจะไม่ถูกกันเช่นนี้ตลอดไปเพราะมักจะมีเรื่องกระซิบกระซาบกันและเล่นไพ่บริชกันอยู่แทบทุก ๆ วัน_เยนนิเฟอร์ไม่ชอบทั้งการเล่นไพ่บริช และการกระซิบกระซาบกันนั้น!

นี่ถ้าหากว่าคุณพ่อยังมีชีวิตอยู่แล้วละก็ไม่ต้องสงสัยเลย หล่อนก็ยังคงอยู่โรงเรียนได้สืบไป แต่ยังนี้ท่านก็หาบุญไม่แล้ว ปล่อยให้หล่อนต้องผจนกับรอนนี่อยู่เรื่อย ๆ แต่ลำพัง

นี่หล่อนจะทำไฉนดีหนอ? ซึ่งถ้าหล่อนขืนตามใจมารดาเลี้ยง หล่อนดังนี้สิ้นไปแล้วไม่ช้าหล่อนก็คงจะต้องแต่งงานกับรอนนี่อย่างปราศจากปัญหาใด ๆ.

คิดฉนี้ทำให้เยนนิเฟอร์รู้สึกหนาวสะท้านทั้งร่าง คิด ๆ ไปแล้วทำให้หวาดหวั่นรู้สึกคร้ามอย่างยิ่ง!

ในตอนเย็นวันนั้นเอง เยนนิเฟอร์ หาโอกาสเลี่ยงออกมาเสียจากห้องวาดเขียน ซึ่งมีแขกเหรื่ออันเป็นบรรดาเพื่อนฝูง ของ มารดาเลี้ยงหล่อนนั่งประชุมสนทนากันอยู่ เยนนิเฟอร์จึงเดินเรื่อยออกไปเสียในสวนดอกไม้. หล่อนชุดกายลงนั่งบนเก้าอี้ทอดศีรษะลงพาดกับพนักนั้น ผมสีทองอันงามล้ำค่าฟูกระจายอยู่_แลดูเพริดพริ้งไปทั่ววรกาย.

หล่อนนั่งทอดอารมย์อยู่สักครู่ก็พอดีได้ยินเสียงฝีเท้าเดินมาจากบันได เจ้าของฝีเท้านั้นคือรอนนี่ ผู้กำลังเที่ยวหาหล่อน. รอนนี่! เยนนิเฟอร์รู้สึกหวาดเกรงต่อนามนี้ยิ่งนัก จนถึงกับหล่อนพยายามดำริห์จะวิ่งหนีเขาไปเสียให้พ้นที่เดียว

"พิโช่! หล่อนมาอยู่ที่นี่เองน่ะแหละ" รอนนี่พูด, มองดูยิ่งเห็นเป็นร่างใหญ่โตเทอะทะยิ่งขึ้น. ว่าแล้วก็ตรงเข้าถือวิสาสะนั่งลงณเก้าอี้ตรงข้ามกับหล่อนนั้น. และมองดูหล่อนผู้รู้สึกตื่นเต้นและหวาดเกรง. "ฉันบอกท่านแล้วว่า ฉันพบกับ เธอ แล้ว. เธอเลี่ยงหนีมาทำไมเล่าจ๊ะ? คนอื่นนั้นเขาจะไม่รู้เท่าทันเธอละหรือ? ก็ฉันพบเธออยู่เมื่อตะกี้นี้เองนา."

อากาศภายนอกนี่ดูออกจะสบาย กว่า ข้างในมากค่ะ" เยนนิเฟอร์พูด รู้สึกแปลกใจนักที่รอนนี่พูดอย่างไว้อำนาจแก่หล่อน "แล้วดิฉันก็อยากอยู่คนเดียวด้วย."

รอนนี่แสร้งเอาหูทวนลมเสีย.

"ฉันดีใจจริงที่เธอชอบกุหลาบช่อนั้น. "เขาเสพูด" แต่ยังที่เธอคงจะชอบชอกกาแลตมากกว่ากระมัง นักเรียนที่พึ่งออกจากโรงเรียนใหม่ ๆ มักจะชอบ_____"

"มิได้ค่ะ, ดิฉันพอใจกุหลายมากกว่า." เยนนิเฟอร์พูด.

รอนนี่นั่งพิงกับเก้าอี้ยืดตัวตรง ยิ่งทำให้ดรปร่างใหญ่โตเทอะทะยิ่งขึ้นอีก.

"ฉันได้ปฤกษาตกลงกับคุณแม่ของหล่อนแล้ว ท่านกล่าวว่าท่านยินดีรับฉันเข้าไว้เป็นบุตร์เขยของท่าน."

เยนนิเฟอร์เบิกตาโพลงขึ้นอีก.

"แต่" หล่อนพูดเบา ๆ รู้สึกปวดร้าวใจเป็นอย่างยิ่งแล้ว. "แต่นั่นก็คือหมายความ

ว่า---"

"ขะ, ถูกแล้ว ควรจะมีความหมายเช่นนั้น----"

รอนนี่ยื่นมือตรงมาทางหล่อน. และเยนนิเฟอร์ลุกขึ้นยืนโดยความตกใจ.

"แต่รอนนี่ก็ลุกขึ้นในทันทีนั้นเหมือนกัน และก่อนที่หล่อนจะจัดการป้องกันประการใดได้ หล่อนก็รู้สึกว่ามีลมร้อน ๆ มาต้องที่แก้มหล่อน พร้อมกับการสูดหายใจ.

หล่อนพยายามออกกำลังสุดความสามารถที่จะดันให้หลุดพ้นจากมืออันกำยำของชายหนุ่มได้ และก่อนที่หล่อนจะดันหลุด รอนนี่ก็เอามือแตะที่ปากหล่อนเพื่อผันให้หล่อนจุมพิศ หล่อนรู้สึกแค้นใจอยาก จะร้องให้ออกมาเสียให้สาสม.

ความโกรธระคนกับความตื่นเต้น. ทำให้หล่อนมิสามารถจะได้ยินสรรพสำเนียงใดๆได้. ซึ่งปรากฏเป็นเสียงหัวเราะของบุคคลหลายคนมาจากน่ามขนั้น และทำให้มิสามารถทันสังเกตุเห็นบรรดาแขกเหรื่อเป็นหลายคน ซึ่งต่างเตรียมตัวจะกลับบ้านตนอยู่แล้ว ก็ยังเอินได้มาเป็นวิจักขณะพยานแก่ภาพน้อย ๆ นั้นพอดี.

ต่อมาบุคคลเหล่านั้นก็พากันล้อมหน้าล้อมหลังหล่อนและรอนนี่ด้วยหน้าตายิ้มแย้มแช่มใส และสนทนาวิสาสะกันอย่างรื่นเริง แต่เรื่องที่เขาเหล่านั้นพูดกันนั้นยิ่งเพิ่มความปวดร้าวดวงใจแก่หล่อนยิ่งขึ้น.

เขาเหล่านั้นกำลังคอนเกรจูเลต หล่อนกับรอนนี่!

"แต่เรายังมิได้หมั้นกันหรอกค่ะ!" เยนนิเฟอร์ร้องอย่างหัวเสีย. "เรายังมิได้หมั้นหมายกันนี่คะ ท่านรู้ได้อย่างไรว่า----"

มารดาเลี่ยงหล่อนยิ้มออกมาอย่างใจเย็น พลางเอามือโอบรอบเอวหล่อน.

"นอกจากนั้นแล้วจะให้พวกแม่คิดว่าอย่างไรล่ะ ลูกรัก!" แกพูด "คิดดูสิลูก ลูกคงมิใช่เป็นหญิงชนิดที่จะยอมให้ชายจุมพิศได้ง่าย ๆ เว้นแต่----"

"แต่ดิฉันไม่ได้ยอมนี่คะ" เยนนิเฟอร์ซึ่งตาแดง ๆ จะร้องให้อยู่แล้วเถียงขึ้น "ดิฉันไม่ได้ยอม แต่เขา----"

แต่หามีใครเอาใจใส่ต่อคำคัดค้านของหล่อนไม่ พากันนึกไปเสียว่า หล่อนเป็นสตรีรุ่นสาวพึ่งออกมาจากโรงเรียนใหม่ ๆ ก็ย่อมมีความกะดากอายเป็นคุณสมบัติตามธรรมดาอยู่เอง โดยฉนี้ต่างจึงพากันหัวเราะเสีย และหาเอาใจใส่ต่อหล่อนไม่. นางพีบเปนส์จึง

เป็นฝ่ายเอ่ยขึ้นก่อนว่า

"แม่รู้สึกยินดีด้วยอย่างยิ่งเทียวลูกรักรอนนี่ เขาเป็นชายหนุ่มที่น่ารักจริง ๆ!"

โดยไม่รู้จะทำอย่างไรดี เยนนิเฟอร์จึงจำต้องทำเป็นยอมไปพลางก่อน ทั้งที่รู้สึกไม่พอใจอย่างยิ่ง แต่ครั้นพอพวกแขกเหรื่อต่างพากันลากลับไปสิ้นแล้ว หล่อนจึงเริ่มขึ้นใหม่ว่า.

"ดิฉันจะแต่งงานกับรอนนี่แทนเนอร์ไม่ได้" หล่อนพูดดัง. "ไม่ได้เป็นเด็ดขาด!"

นางพีบเปนส์ยิ้มออกมาอย่างใจดีเช่นเคย

"ตามใจสิ ลูกรักของแม่ ถ้าลูกไม่อยากจะแต่งงานกับเขาละก็จง ยอกเลิกเสียก็แล้วกันนี่ แต่ลูกจะไม่ยอมให้เขามีโอกาศบ้างเชียวหรือ?"

"แต่ไม่มีสิ่งใดที่ดิฉันจะต้องยอกเลิกนี่คะ" เยนนิเฟอร์ร้อง อาการประหนึ่งนกน้อยอันถูกครอบไว้ด้วยตาข่ายและพยายามสยัดปีกอยู่เร่า ๆ โดยปราศจากผล เพื่อความอิศรภาพของตน

นางพีบเปนส์ค่อยพยุงพาเยนนิเฟอร์กลับขึ้นไปยนบ้านไปตามยันได

"แม่แน่ใจว่า รอนนี่คงจะมีความอดทนดี." หล่อนพูดแผ่ว เบา "และไม่ช้านักลูกก็คงจะรู้หรอกว่าเขาเป็นคนดีเพียงใด"

เย็นนั้นรอนนี่ก็ได้มาหาอีก คราวนี้ถือหีบเล็ก ๆ ใบหนึ่งสีเขียวอ่อนงดงามกระทัดรัดมาเป็นกำนัลแก่เยนนิเฟอร์

"ดูซิว่ามันจะเหมาะกับเธอเพียงใดหรือไม่" เขาเอ่ยขึ้นราวกับตะโกน ขณะที่เดินตรงเข้ามาถึง

เยนนิเฟอร์มิได้ไหวกายแม้สักนิด แสดงว่าไม่ปรารถนาอยากจะแตะต้องหีบนั้นเลย

"ดูเสียหน่อยซิลูก ว่าอะไรอยู่ข้างในนั้น" นางพีบเปนส์ปลอบโยน "ลองเปิดดูซิ แหม! แม่ออกจะรำคาญใจจริง!"

โดยเสียมิได้ เยนนิเฟอร์จึงกดสปริงเปิดหีบนั้นลง ฝาหีบค่อย ๆ เผยอขึ้นเผยให้เห็นสิ่งที่บันจุอยู่ภายใน คือแหวนเพ็ชร์อันล้ำค่าวงหนึ่ง เยนนิเฟอร์รีบผลักหีบนั้นให้ไกลหล่อนไปเสีย คล้ายกับว่ารู้สึกหวาดเกรงเป็นอันมาก

"แต่ — แต่ คุณรอนนี่" หล่อนร้อง "นี่คือแหวนหมั้นต่างหาก และเรายังมิได้หมั้นกันนี่คะ!"

รอนนี่เห็นเป็นสิ่งขบขัน

"แต่ก็คงจะต้องถูกหมั้นเข้าวันหนึ่งนี่นา" เขาพูดอย่างร่าเริง "ซึ่งหล่อนควรที่จะต้อง

เตรียมตัวไว้บ้างแล้ว”

เยนนิเฟอร์รู้สึกใจตึกตักอย่างไรพิกล “แต่ดิฉันไม่หมั้น—เรายังไม่——” เยนนิเฟอร์ ลูกรัก” นางพีบเปนส์ขัดขึ้นเยา ๆ “ลูกช่างไม่นึกสงสารเวทนาพ่อรอนนิบ้างเทียวหรือ อย่างน้อยที่สุดลูกก็ควรจะสรวมแหวนนั้นไว้เสีย มันอาจไม่หมายความว่าลูกได้หมั้นแล้วก็ได้.”

“แต่มันเป็นแหวนหมั้นนี่คะ” เยนนิเฟอร์ทวนคำ “และจริง ๆ นะคะ, คุณรอนนิ, ดิฉันเห็นว่าไม่ควร—ไม่ควรจะรับไว้เลย!”

“ถ้าเช่นนั้นก็จงเอาเก็บไว้เสียตามที่ไหนๆ ให้ลับตาก็ได้นี่จะ ถ้าหล่อนไม่อยากสรวมก้อ” รอนนิพูดน้ำเสียงคงเป็นไปตามปกติดีที่สุด “แต่ขออย่างเดียวจงอย่าบอกให้ฉันเอากลับคืนไปเสียก็แล้วกัน.”

“อย่าวิตกเลยจ๊ะ, พ่อรอนนิ อย่างไร ๆ เสียหล่อนก็คงจะต้องสรวมอยู่เอง “นางพีบเปนส์.” พูด เยนนิเฟอร์ก็ทำเป็นเกี่ยงงอนไปหน่อยเท่านั้นเอง——”

แกพูดถูก ภายหลังจากการเกี่ยงงอนนิดหน่อยแล้ว เยนนิเฟอร์ก็เสียไม่ได้ หล่อนรู้สึกอ่อนเพลียจนไม่สามารถจะคัดค้านประการใด แต่หล่อนรู้สึกใจหายที่นึกถึงภาพที่หล่อนจะต้องสรวมเสื้อแต่งงานถือช่อดอกไม้ เดินเข้าสู่โบสถ์เคียงข้างรอนนิ ผู้มีสีหน้าแดงด้วยฤทธิ์แอลกอฮอ ร่างกายเทอะทะนั้น

ก่อนที่เยนนิเฟอร์จะลุกจากที่นอน ในวันรุ่งขึ้นมารดาเลี้ยงของหล่อนก็เดินเข้ามาในห้อง

“ลูกรัก” แกพูด พลางก็เดินไปเยิดหน้าต่างออกกว้าง “เด็กหนุ่มนั้นเมื่อกี้เขาโทรศัพท์มาชวนลูกไปเที่ยวรถยนต์เพื่อตากอากาศกันเย็นนี้ เขาก็ว่าจะไปรับประทานอาหารกันที่ร้าน “นกแดง” ซึ่งเป็นสถานที่ ๆ เหมาะดีนักหนา และต่อจากนั้นก็จะได้ไปเต้นรำกันที่อิสเซสเตอร์ แม่ยอกเขาว่าไม่เคยนึกเลยสักนิดว่าลูกจะไป แต่แม่รับปากเขาไว้เท่านั้นว่าจะชวนลูกไป อันที่จริงก็น่าไปอยู่มากนะลูกนะ”

ลมหนาวพัดมาจากทางหน้าต่าง กะพือพัดให้ผ้าห่มที่คลุมกายนางพีบเปนส์ปลิวไปมา

“แหม! อากาศวันนี้ช่างเหมาะกับการเที่ยวเหลือเกิน!” แกร้องขึ้นอีกแล้วหันไปยิ้มกับเยนนิเฟอร์ ซึ่งกำลังนั่งอยู่บนเตียงนึกอะไรต่ออะไรต่าง ๆ แลเห็นผมสีทองฟูกระจายอยู่ไปมา “ช่างน่ากลับเป็นสาว เพื่อลิ้มรสแห่งความรักอีกแท้ ๆ!”

“แต่ดิฉันไม่ได้รักกับใครมิได้” เยนนิเฟอร์

กล่าว ออกรู้สึกรำคาญใจนัก “และถ้าคุณแม่จะกรุณาแล้ว ดิฉันออกไม่อยากจะไปกับรอนนิ่เลย”

นางพีบเปนส์ถอนใจใหญ่ แล้วก็พูดขึ้นว่า “ถ้าขืนเช่นนั้นแม่ก็จะต้องบอกเขานะว่าลูกจะไม่ไป”

มีบางอย่างในเสียงนางมารดาเลี่ยงหล่อนซึ่งทำให้รู้สึกว่า หล่อนเป็นเด็กหัวดื้อดุร้ายและปราศจากความกรุณา และก็ออกจะเป็นการยากสักหน่อยที่จะบำเพ็ญตนให้เกิดการหัวเสียขึ้นในวันที่มีอากาศปรอดโปร่งดีเช่นวันนั้น

ฉะนั้น ดจเช่นเคยมาอีก เยนนิเฟอร์ก็ยอมตกลงจะไป โดยเสียมิได้

ต่อมาไม่ช้าหล่อนก็ได้นั่งอยู่บนรถยนต์สองตอนข้างกับรอนนิ่ โดยมิได้นึกฝันมาแต่ก่อน และโดยเตรียมพร้อมสำหรับจะเผชิญผัยทุกประการ ทั้งนี้ถ้าหากว่ารอนนิ่มิได้มาด้วย แต่หากมีเพื่อนคนอื่น ๆ ของหล่อนมาแทนแล้ว หล่อนจะต้องรู้สึกถึงความสนุกแทบทุกวินาทีที่รถแล่นไปนั้น

“นี่คือจะได้เป็นแบบอย่างสำหรับการเที่ยวดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ของเรา” รอนนิพูดพลางหันไปมองดูเยนนิเฟอร์

หล่อนชักไม่พอใจ เมื่อได้ยินดังนี้ “แต่ดิฉันแต่งงานกับคุณไม่ได้หรอกค่ะ ดิฉันเคยได้บอกแล้วนี่นา ไม่ได้จริง ๆ ค่ะ คุณจะต้องไม่คิดถึงอีก——”

“คำปฏิเสธของหญิงสาวมักแปลว่าไม่ปฏิเสธเสมอ” รอนนิพูดอย่างไม่สะทกสะท้าน แล้วก็หยุดรถเมื่อมาถึงร้าน ‘นกแดง’ พอดี

จริง ร้าน ‘นกแดง’ นี้เป็นที่ ๆ เงียบดีมาก และเพราะเหตุที่ยังไม่สู้จะเย็นเท่าใดนัก ฉะนั้นนอกจากชายหญิงคู่นี้แล้ว จึงไม่มีใครอีก

“เราเคราะห์ดีแท้ ๆ!” รอนนิพูดขณะที่ลากเก้าอี้ออกมาให้เยนนิเฟอร์นั่ง ทางมุมห้อง “ฉันไม่อยากให้มีคนมากเลย!” แล้วเขาเองก็นั่งลงตรงข้ามกับหล่อน พลางก็ยื่นมืออันกำยำทับโต๊ะไปกุมมือหล่อนไว้

“ไงล่ะจ๊ะ ที่รัก” เขาพูด “เธอรู้สึกสนุกบ้างไหม?”

เขามองดูหล่อนด้วยอากัปกิริยาคล้ายกับวันในสวนนั้น ทำให้มือของเยนนิเฟอร์ชักสั่นเทา ๆ

อีกสักครู่หนึ่งจะเป็นเวลาใดก็ตาม รอนนิอาจพยายามจุมพิศหล่อนอีกก็เป็นได้ แล้วนี่หล่อนจะทำประการใดดีหนอ!

ขณะนั้นเป็นเวลาที่หญิงเดิรโต๊ะนำยาญชีอาหารเข้ามาให้ เยนนิเฟอร์มองดูหญิงนั้น

หอสมุดแห่งชาติ หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

คล้าย ๆ กับจะขอความช่วยเหลือ ให้ช่วยนั่งอยู่ในห้องนั้น เป็นเพื่อนหล่อนด้วย แต่ครั้นพอหล่อนสพตาเข้าสิ หญิงนั้นก็กลับริบเดินออกไปพร้อมกับยืดประตูห้องเสียด้วยซ้ำ

"เธออยากจะดื่มอะไรบ้างล่ะจ๊ะ!" รอนนิพูดโดยเร็ว "เราต้องหาอะไรดื่มกันเสียบ้างนอกจากน้ำเปล่า ๆ"

เยนนิเฟอร์สั่นศีรษะ

"ดิฉันไม่ดื่มหละค่ะ, — ขอบพระคุณ."

"ถ้างั้นฉันต้องขออภัย เพราะรู้สึกว่าฉันจะทนดื่มแต่น้ำเปล่า ๆ มิได้" รอนนิหัวเราะแล้วลุกขึ้นยืน "ฉันจะออกไปสำรวจดูสักหน่อยนะจ๊ะว่ามีอะไรดื่ม ๆ กินบ้าง."

คำพูดนี้ทำให้เยนนิเฟอร์เกิดมีความหวังขึ้นบ้าง หล่อนมองดูเขาเดินออกไปจนลับตาพ้นละเป็นโอกาสของหล่อนแล้ว! ทำไมหนอหล่อนจึงจะแอบซ่อนเสียได้——. พลางหล่อนก็หันมองดูรอบ ๆ ข้างโดยเร็ว เป็นบุญนักที่โต๊ะรับประทานอาหารนั้นมีผ้าผืนใหญ่คลุมเสียอย่างมิดชิดจนจดพื้นทุก ๆ ด้าน ซึ่งนอกจากนี้ก็หามีที่พอจะแฝงกายได้สักแห่งไม่

พอตัดสินใจเด็ดขาด เยนนิเฟอร์ก็ลงจากเก้าอี้มุดเข้าไปใต้โต๊ะนั้น หล่อนหมอบฟุบสงบนิ่งไม่กระดุกกระดิกตัวเลย แทบว่าจะไม่ได้หายใจอยู่ภายใต้โต๊ะรับประทานอาหารอันมีผ้าปูคลุมจนจดพื้นทุก ๆ ด้าน

หล่อนหมอบอยู่ไม่ทันถึงครึ่งนาทีดี ก็ได้ยินเสียงผู้เท้าของรอนนิเดินตรงเข้ามาในห้อง เขาเดินเข้ามาเกือบจะถึงกลางห้องอยู่แล้วจึงสังเกตได้ว่าหล่อนหายไปจากเก้าอี้

เยนนิเฟอร์ได้ยินเสียงเขาแสดงความประหลาดใจ และเห็นรองเท้าของเขาหยุดนิ่งไม่กะดุกกะดิกอยู่กลางห้อง

หล่อนแข็งใจนิ่งเฉย คอยฟังต่อไป และได้เห็นรองเท้านั้นเดินตรงไปทางประตูห้องประหนึ่งว่าจะเที่ยวมองหาหล่อนทางนอกห้องนั้น ครั้นต่อมาเขาก็กลับมานั่งที่โต๊ะ และกดกระดิ่งไฟฟ้าดังก้อง

หญิงเดินโต๊ะผู้เดินอย่างแผ่วเบาแต่ว่องไวก็เดินเข้ามาทันที

"หล่อนรู้ไหมว่าคุณผู้หญิงซึ่งมากับฉันเมื่อกี้นี้ไปไหน" รอนนิซัก "ฉันพึ่งไปจากหล่อนเมื่อชั่วครู่มานี้เองนี่นา"

"ดิฉันไม่เห็นหรอกเจ้าค่ะ" หล่อนพูด "ทั้งไม่ทันทราบเสียด้วย"

"ดีละ ฉันจะเที่ยวตามหาหล่อนให้ฉันสักหน่อยจะได้ไหม?" รอนนิพูด และเยนนิเฟอร์ผู้ลอยโผล่ดูทางใต้โต๊ะก็เห็นหญิงนั้นเดิร

ออกไป

รอนิคงยืนคอยอยู่ข้างโต๊ะนั้น ส่วนปากก็บ่นพึมพำไปด้วยความประหลาดใจ ไม่ช้าหญิงนั้นก็เดินกลับเข้ามาอีก

"ดิฉันไม่พบท่านที่ไหนเลยเจ้าค่ะ" หล่อนรายงานแก่รอนิ "บางทีอาจเป็นว่าเพื่อนฝูงของท่านจะนั่งรถผ่านมา และ————"

"เหลวไหลน่ะ!" รอนิเอ็ด "หล่อนคงจะไปอยู่เสียแห่งใดแห่งหนึ่งน่ะเอง หล่อนคงจะยังอยู่หรอก ออกไปหาใหม่อีกทีเถอะ!"

"เจ้าค่ะ" หญิงนั้นรับคำแล้วก็ออกไปอีก

อีกไม่นานนักหล่อนก็กลับมา และคราวนี้เยนนิเฟอร์เห็นมีผู้สวมรองเท้าบูตดำใหญ่เก่าคร่ำคร่าตามมาด้วย แล้วก็มีเสียงชายผู้หนึ่งพูดขึ้นว่า :—

"เรื่องอะไรหรือ ครับ? ผมได้ทราบว่าคุณนายผู้หญิงซึ่งมากับคุณนั้นเดี๋ยวนี้หาไม่พบ จริงหรือครับ"

"จะต้องหาจนพบให้ได้ เท่านั้นก็สิ้นเรื่อง—" เสียงของรอนิสั่นสะท้าน แสดงว่าไม่พอใจมาก "และแกก็ต้องเที่ยวหาหล่อนเหมือนกัน!

พวกผมได้พากันไปเที่ยวหาจนรอบ ๆ ร้านนี้แล้ว คุณนายท่านคงจะต้องพบกับมิตร สหาย

"จงสั่งให้พวกลูกน้องของแกเที่ยวหาหล่อนตามในสวน ส่วนฉันเองนั้นจะเที่ยวหาหล่อนไปจนกว่าจะสุดถนนนี้" รอนิออกคำสั่งด้วยความหัวเสีย

โดยความโล่งใจ เยนนิเฟอร์สังเกตว่ารองเท้าของรอนิซึ่งขัดเป็นมันรวมทั้งรองเท้าบูตอันเร่อร่านั้น ได้พากันถอยออกไปจากห้องจนหมดสิ้น

เวลาก็ล่วงเลยต่อไป ๆ ก็ยังหามีผู้ใดกลับมายังห้องรับประทานอาหารนั้นไม่ เยนนิเฟอร์ได้ยินรอนิตะโกนเรียกชื่อหล่อนกึกก้องอยู่ภายนอกเป็นหลายครั้ง หล่อนได้ยินเสียงคนพูดกระซิบกระซาบกันอยู่ในห้องโถง ระหว่างชายผู้สวมรองเท้าบูตดำกับรอนิ แต่ทว่าพูดกันไกลเกินกว่าที่หล่อนจะอาจทราบได้ว่าพูดกันถึงเรื่องใด

แล้ว ในที่สุด หล่อนก็ได้ยินเสียงรถของรอนิออกเดิร หล่อนถอนใจใหญ่ออกด้วยความโล่งอก พลางก็เหยียดขาอันเป็นเหน็บนั้นออกเพื่อทุเลาความเป็นเหน็บ

และแล้ว ครั้นพอ—เตรียมตัวจะลุกออกจากที่ซ่อน เยนนิเฟอร์ก็กลับได้ยินเสียงรถมาจอดที่หน้าร้านอีกวาระหนึ่ง หล่อนจึง

หวนกลับหมอบฟุบลงใต้โต๊ะนั้นอีก เพราะบางทีอาจเย็นรอนนี้ทวนกลับมาอีกก็เย็นได้ หล่อนตั้งความพยายามคอยดูต่อไป

ประตูห้องรับประทานอาหารก็เปิดออก และมีชายอีกผู้หนึ่งเดินตามหลังสาวใช้ผู้มีผีเท้าเบาและประเปรียวนั้นเข้ามากลางห้อง

แต่ต่อมาอีกสักครู่หนึ่ง เยนนิเฟอร์ก็ทราบได้ชัดแจ้งว่าหาใช่รอนนี้ไม่ เพราะมีเสียงนังสาวใช้พูดขึ้นว่า

"ที่นี่—โต๊ะนี้จะดีกะมังคะ? เย็นโต๊ะที่ว่าง แล้วก็อยู่มุมห้องดีด้วย"

"ดีเทียวจ๊ะ" เย็นเสียงตอบ และเจ้าของเสียงนั้นก็นั่งลงถอดรองเท้าออกโยนเข้าไว้ใต้โต๊ะ จนเกือบจะถูกเยนนิเฟอร์เข้า

"ฉันต้องการโกโก้ที่ชงแก่ ๆ สักหน่อย กับบรั่นดีเล็กน้อยก็พอ

"ค่ะ" หญิงนั้นตอบ แล้วก็เดินออกไป

ใจเยนนิเฟอร์ชักเต้นขึ้นอีกเล็กน้อย เสียงของชายผู้มาใหม่นี้แสดงว่าเย็นคนยังอยู่ในวัยหนุ่มคะนอง และร่าเริง

หญิงเดินโต๊ะนำโกโก้และบรั่นดีเข้ามาให้แล้วก็กลับออกมาอีก

ความเงียบก็เข้าปกคลุมห้องนั้น

เยนนิเฟอร์รู้สึกเย็นเหน็บที่เท้าข้างหนึ่งและปวดที่อีกข้างหนึ่งยิ่งขึ้นทุกที ชายแปลกหน้าผู้นี้อาจไม่ดื่มโกโก้นั้นนานนักก็ได้ แต่นั่นแหละเขาก็อาจนั่งดื่มอยู่นานสักเท่าใดก็ได้ เวลานี้เยนนิเฟอร์กำลังหาความสุขมิได้เลย ส่วนรอนนี้นั้นอาจไปไกล ๆ จากร้านนั้นแล้วเย็นอันมาก

เยนนิเฟอร์มิสามารถที่จะสกดใจทนนิ่งต่อสู้กับความเจ็บปวดอีกต่อไปได้ หล่อนค่อย ๆ เผยอผ้ายาวที่คลุมโต๊ะนั้นออกอย่างแช่มช้า แล้วก็โผล่ศีรษะออกมาให้ปรากฏ

ศีรษะที่ประกอบด้วยผมสีทองละเอียดอ่อนดัดเย็นทรงงาม—บัดนี้ปรากฏขึ้นเหนือโต๊ะ มีผลทำให้ชายหนุ่มแปลกหน้าซึ่งคงนั่งสบบุหรี่อยู่ณที่นั้น พร้อมด้วยเจตสิกคิดถึงสิ่งที่เพลิดเพลินอยู่ มีอาการถึงกับตกตลึงพรึงเพริด! บุหรี่ที่สูบอยู่หล่นลงโดยมิรู้สึก และตลึงจ้องดูเยนนิเฟอร์เฉยอยู่โดยความประหลาดและพิศวงใจ

เยนนิเฟอร์ถอนใจด้วยความโล่งอก ขณะที่ตาต่อตาต่างประสารกันกับชายหนุ่มนั้น หล่อนรู้สึกว่าเย็นดวงตาที่ขำคมแม้ทั้งที่เขืออยู่ด้วยความพิศวง

เยนนิเฟอร์ยืนขึ้นตรง แล้วก็ค่อย ๆ นั่งลงตรงข้ามกับเขา— พร้อมกับยิ้มน้อย ๆ แสดง

ความขวยอาย ชายหนุ่มนั้นถอนใจยาวครั้งหนึ่ง ก้มลงหยิบหรีที่ตกลงนั้นขึ้นสูบต่อไปแล้วก็ยิ้มตอยหล่อนบ้าง

"ดิฉันมิสามารถจะทนอยู่ใต้โต๊ะนั่นอีกต่อไปได้แม้แต่วินาทีเดียว รู้สึกเย็นเหน็บตลอดไปทั้งเท้าทีเดียวค่ะ!" เยนนิเฟอร์พูดอย่างร่าเริง "คุณไม่พบกับชายซึ่งหน้าแดงและร่างอ้วนเทอะทะนั้นบ้างหรือคะ? รอนนิแทนเนอร์—"

"รอนนิแทนเนอร์?" ชายหนุ่มพูด "จะ ถูกแล้วฉันพบรอนนิแทนเนอร์ขับรถอย่างเต็มฝีเท้าไปตามถนนเมื่อกี้นี้เอง แต่ประทานโทษเถอะจะคือฉันใคร่จะถามสักนิดว่า รอนนิแทนเนอร์เกี่ยวข้องอย่างไรกับเธอหรือ?"

"เขากำลังจะรับประทานอาหารกับดิฉันค่ะ" สาวน้อยพูด "แต่—" หล่อนหัวเราะ "เกิดเรื่องอะไรขึ้นเสีย และเขาก็เลยไม่ได้รับประทาน!"

โดยสัตย์จริงแท้ มีสิ่งหนึ่งบรรดาลให้นึกจะอุทิศใจให้เป็นสิทธิ์แก่เขา จะรำพรรณให้เขาฟังว่าหล่อนแสนจะเกลียดรอนนิเพียงใดเพื่อขอความดำริห์จากเขา แต่—หล่อนก็ฝืนใจเตือนตนเองว่า—หล่อนพึงจะได้เริ่มรู้จักกับเขามาเมื่อไม่กี่วินาทีมานี้เอง

ประตูห้องนั้นเผยออกอีกวาระหนึ่ง ปรากฏร่างหญิงเดรโต๊ะเท้าเขาคนนั้นเข้ามา พอเห็นหน้าเยนนิเฟอร์เข้า หล่อนก็ตกตลึงไปครู่หนึ่ง จ้องดูอย่างตลึงตะไล แล้วก็พยายามสกดความตื่นเต้นไว้ภายใน และเดรตรงเข้ามาด้วยอาการปกติ

"ฉันเสียใจที่ฉันได้รับประทานเสียแล้ว" ชายหนุ่มพูดอย่างใจเย็น "แต่ฉันแน่ใจว่าเธอจะรู้สึกหิวอยู่บ้าง เธอจะรับประทานอะไรบ้างเล่าจ๊ะ?"

เยนนิเฟอร์เลือกสั่งไปสองสามอย่าง พอหญิงเดรโต๊ะออกไปแล้ว ชายหนุ่มก็หันกลับมา มองดูเยนนิเฟอร์ด้วยอาการแสดงความสงสัย

"ใครนะเป็นผู้ที่ยอมให้เธอแต่ลำพังมารับประทานอาหารกับรอนนิแทนเนอร์?" เขาถาม "รอนนิมิใช่เป็นมนุษย์สมควรที่คนเช่นเธอจะมารับประทานอาหารร่วมด้วยเลย!"

เยนนิเฟอร์ก้มหน้าดูที่พื้น และยิ้มแหวนเพชรวงนั้นที่นิ้วนางหล่อนเล่น เพื่อแสดงความหมายอยู่ในตัว ปรากฏผลทำให้ชายหนุ่มนั้นผงะสะดุ้งน้อย ๆ จนเยนนิเฟอร์หัวเราะออกมาด้วยความขัน

"เธอจะต้องไม่เริ่มเอ่ยปากขอกฉัน" เขาขอร้อง "ว่าหล่อน—หล่อนมีผู้หมั้นไว้แล้วเลยแน่ละ! ยังมิได้มีชายที่สมควรกับหล่อนอย่างแท้จริงอยู่หน้าฉันเลยมิใช่หรือ? แต่อย่างไรก็ตามเถิด ถึงหากว่าจะมีอยู่หน้าฉันเขาก็จะต้องหลีกทางให้แก่ฉันโดยเร็วจงได้!"

ดูเหมือนหล่อนจะไม่นึกสนใจในข้อที่ว่าหล่อนได้รู้จักกับเขาในเวลาไม่นานนัก เพราะหล่อนเชื่อแล้วว่าเขามีเหตุผลบางอย่างที่จะลบล้างความข้อนี้ได้ ตลอดเวลาที่หล่อนรับประทานอยู่ หล่อนก็เริ่มบอกเขาถึงเรื่องความเกี่ยวพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างรอนนิกับหล่อนโดยถี่ถ้วน

พอรับประทานเสร็จ ชายหนุ่มนั้นก็บอกหล่อนว่าเขาชื่อ มิแชล อามูร์ และอนุญาตให้หล่อนเรียกแต่มิแชลเฉย ๆ เยี่ยงคนสนิทสนมได้ทันที เล่าว่าบ้านเขาอยู่ห่างจากบ้านหล่อนประมาณสิบไมล์ และว่าน้าเมริซึ่งเป็นผู้ที่หล่อนเคยได้ยินชื่อเสียงอยู่เสมอ แต่มิใคร่จะได้พบตัวจริงเข้านั้น ก็อยู่กับเขาด้วย เขาอธิบายต่อไปว่า น้าเมริเป็นผู้มีนิสสัยไม่ชอบในสิ่งใด ๆ ทั้งหมด มากกว่าจะทำให้คนอื่น ๆ ได้รับความสุข และมักจะเผ่าแต่ผสมยาไว้ป้องกันไข้หวัดต่าง ๆ เพื่อจ่ายแจกแก่คนอนาถาอยู่เสมอ

"พอเธอชักมีอาการหนาวขึ้น ท่านก็คงจะรักษาพยาบาลเธอเป็นแน่" มิแชลรับรอง "และเธอก็จะไม่ต้องกังวลต่อที่จะนั่งสั่นสท้านอยู่อีกต่อไป"

ทั้งนี้ทำให้เยนนิเฟอร์เบิกตากว้างขึ้น

"แต่ออกจะเป็นการผิดปกติมากนะคะที่ดิฉันจะตรงไปหาน้าเมริ นั้นในเวลาเช่นนี้" หล่อนร้อง "เป็นการผิดปกติมากที่สุด"

"แต่ก็การที่ผิดปกตินั้น อาจเป็นไปโดยยังเอินก็ได้" มิแชลชี้แจงแก่หล่อน "ถ้าเช่นนั้นที่นี้ฉันใคร่จะขอทราบข้างละว่าการที่ฉันพบเธออยู่ใต้โต๊ะรับประทานอาหารในร้านนั้นนั้นจะมียิ่งเป็นการผิดปกติไปกว่านี้อีกหรือ? จริง ๆ นะเธอควรจะไปพบกับน้าเมริเสีย! ถ้าเธอไม่รังเกียจแล้ว ฉันจะพาเธอไปบ้านเดี๋ยวนี้แหละ———"

เยนนิเฟอร์เห็นพ้องตามที่เขากล่าวนี้ด้วย หล่อนรักชื่อ 'น้าเมริ' นัก และหล่อนหวั่นต่อการที่จะไปรับหน้าต่อความผิดอันคงจะได้รอหล่อนอยู่แล้วทางบ้าน

แต่ขณะที่หล่อนเดินไปยังรถกับมิแชลนั้นเอง หล่อนได้สดุดตอไม้อันหนึ่งซึ่งผู้ทำสวนเลินเล่อปล่อยทิ้งไว้โดยแรง ซึ่งพอหล่อน

ก้าวต่อไปอีกก้าวหนึ่ง ก็รู้สึกปวดร้าวที่แผล
เป็นอันมาก

ขณะที่อยู่ในรถนั้น ความปวดยิ่งกำเริบ
ขึ้นอีกตามลำดับเรื่อยไป เท้าเริ่มบวมเบ่ง
ออกจนทำให้หล่อนรู้สึกประหนึ่งว่าถุงเท้าแพร
บางที่สวมอยู่นั้น กลายเป็น ถุงเท้าเหล็ก ไปเสีย
แล้ว

พอมาถึงบ้านสีขาวทรงเตี้ย ๆ อันเป็น
บ้านของมิแชล เขาก็ขอร้องให้หล่อนอนุญาติ
ให้เขาไปตามแพทย์มารักษาแผลนั้น

"มิเวลาอีกถมไป" เขาบอกหล่อน "พอ
แพทย์จัดทำเสร็จแล้ว ฉันจะเอารถไปส่งเธอ
อีกก็ได้"

น้าเมริ นั้นพอหล่อนได้พบเป็นครั้งแรก
ก็ทราบว่ามีลักษณาการดุ มิแชลได้เล่าให้ฟัง
แล้วทุกประการ แกริบจัดแจงพยาบาลหล่อน
ด้วยความชำนาญ

"โถน่าสงสารจริง" แกพูดปลอบโยน
เยนนิเฟอร์ซึ่งมิแชลประคอง มาวางลงบน เก้าอี้
นอนตัวกว้างภายในห้องอันโอ่โถง "หลาน
จะต้องไม่นั่งรถไปอีกตั้งสิบไมล์ในคืนนี้ พ่อ
มิแชลจงรีบไปบอกข่าวให้พวกที่บ้านหล่อนเขา
ทราบเสียทันที อ้า! หลานบอกน้าว่าเป็น
มารดาเลี้ยงมิใช่หรือ หลานรัก? จงบอกว่า
หล่อนเป็นแผลที่เท้าค่อนข้างจะมากอยู่ และ
หล่อนกำลังพักนอนอยู่ที่บ้าน แม่อามูร์ ที่
ตำบลลารช์เซส น้าจะให้หลานนอนเพื่อน้า
จะได้พยาบาลในห้องติดกับห้องนอนของน้าเอง

โดยฉะนี้ เยนนิเฟอร์จึงคงนอนเรื่อยอยู่
บนเก้าอี้ตลอดเวลาเย็นนั้น ซึ่งมิแชลนั่ง
เก้าอี้อยู่ใกล้ ๆ หล่อน และคุยอะไร ๆ อยู่จ้อ
ส่วนน้าเมรินั้นเข้ามาเยี่ยม เป็นครั้งคราวเพื่อจะ
ให้แน่ใจว่าหล่อนได้รับความสุขจริง ๆ

อาหาร อันโอชารส ก็ได้นำใส่ ถาดเล็ก ๆ
เข้ามาให้หล่อน และ มิแชลเฝ้าคอยช่วย
เหลือให้หล่อนรับประทานอย่างขมักเขม้น จน
ทำ ให้เยน นิ เฟอร์ ต้อง คอย เตือน เขา ไว้ ว่า
หล่อนเพียงแต่รู้สึกปวดฉะเพาะที่เท้า เล็กน้อย
เท่านั้น และหาใช่ที่เอ็วหรือแห่งอื่นมิได้

แต่น้ำเสียงคำที่หล่อนเตือนนั้นก็เป็นคำพูด
อันอ่อนโยน ดวงตาดำ—คมเป็นประกาย

"ที่บ้านคุณนี้ช่างสบายดีจริง ๆ นะคะ"
หล่อนพูด "อุดมไปด้วยความเงียบสงัด
พร้อมทั้งความเย็นปกติสุขดีโดยแท้ รอนนิ—"

"โปรดอย่าพูดเรื่องรอนนิ แทนเนอร์ให้
ฉันฟังอีกเลยจ๊ะ" มิแชลพูด มิเสียงกระด้าง ๆ
ปรากฏขึ้นพอสังเกตได้

และขณะที่กัมดูพื้นนั้น ทำให้เยนนิเฟอร์

เหลือบไปพบแหวนเพชรวงนั้นเข้าอีก จึงเลยคิดเสียว่าคืนนี้เป็นแต่เพียงความฝันเท่านั้น ต่อจากคืนนี้ไปคือพรุ่งนี้เช้า แล้วรอนนิก็คงมาตามหล่อนของได้ ซึ่งเป็นเหตุให้มิแชลออกพ้นไปจากชีวิตหล่อน

ดังนั้นหล่อนจึงเอานิ้วที่สวมแหวนนั้นเข้าซุกซ่อนเสียในเสื้อหันกลับมามองดูมิแชลค่อย ๆ ยิ้มกับเขา พยายามสกดใจลืมวันที่จะรุ่งขึ้นนั้นเสีย

ในเช้าวันนั้นเยนนิเฟอร์ไม่ทราบแน่ว่าแสงอรุณอันพึ่งโผล่ขึ้นจากขอบฟากฟ้าหรือว่าเสียงรถยนต์อันครางกระหึ่มอยู่หน้าบ้านนั้นแน่เป็นสิ่งที่ปลุกให้หล่อนตื่นขึ้นจากภวังค์ หล่อนลุกขึ้นนั่งยนเตียงด้วยความตกใจนิด ๆ รู้สึกว่าหล่อนนอนนานเกินไปเสียแล้ว จึงลุกโซเซเดินไปที่หน้าต่างบ้าน เกือบ ๆ จะหกล้มเพราะการสดุดเสื้อนอนตัวยาวที่น่าเมริให้หล่อนใส่นั้น หล่อนชะโงกหน้าออกไปจากหน้าต่าง ซึ่งทำให้ตัวสั่นเล็กน้อย แต่โดยความประหลาดใจ บุคคลที่หล่อนพบก่อนอื่นนั้นคือ รอนนิ!

เยนนิเฟอร์รู้สึกตระหนกอกสั่น เมื่อได้ยินเสียงเอ็ดตะโรแสดงความไม่พอใจของรอนนิเข้า ครานี้รอนนิมีสีหน้าแดงเข้มด้วยฤทธิ์แอลกอฮอลยิ่งกว่าครั้งก่อน ๆ ที่หล่อนได้เคยพบมา จนถึงกับทำให้หล่อนรู้สึกยินดีในระยะเวลาว่างชั่วครู่หนึ่งอันเกิดจากที่เขาตกลงไปนั้น

"อ้อ แม่หญิงงาม" เขาตะโกนมายังหล่อน "ฉันขอประกาศว่าเป็นอันหมดเรื่องเกี่ยวข้องกับหล่อนอีกต่อไปแล้ว หล่อนหนีฉันไปเสียแล้วมิหนำยังซ้ำไปกับเพื่อนอื่น ๆ อีกเล่า ดีละ! หล่อนเชิญดำเนินต่อไปตามแต่ใจเถอะ ส่วนฉันน่ะจะไม่ขอร่วมทางกับหล่อนอีกต่อไปละ หล่อนทำให้ฉันคล้าย ๆ กับอ้ายโง่อย่างยิ่งที่สุด ดีละ! ฉันขอเลิกกับหล่อนเป็นเด็ดขาด!"

"นั่นเป็นความประสงค์ของคุณหรือ คุณรอนนิ?" เยนนิเฟอร์ถามทื่อ ๆ "ดีฉันขอแสดงความเสียใจด้วย—ดีเหมือนกัน!"

หล่อนชโงกออกไปอีกเล็กน้อย แล้วก็ปรากฏว่าหล่อนได้ถอดแหวนเพชรที่เขาหมั้นไว้นั้นโยนลงไปจากทางหน้าต่าง รอนนิคว้าเอาแหวนนั้นถือไว้ได้แล้วก็เอายัดเข้าไว้เสียในกะเป๋า แต่กระนั้นก็ดูเหมือนว่าเขายังหาอยากจะตัดขาดจากหล่อนจริงจังดังพูดไม่

"เราต้องขาดกันหมดทุก ๆ อย่างทีเดียวนะ" เขาตะโกนดังก้อง ราวกับว่า เยนนิเฟอร์เป็นคนหูตึง "ขาดกันหมดสิ้นทุกอย่างทุกประการ———"

เยนนิเฟอร์มั่นใจว่าถ้าหากหล่อนคงมิถอยไปจากหน้าต่างนั้นแล้วไซร้ เขาก็คงจะทนยืนตะโกนพ้อหล่อนต่อไปอย่างยืดยาว หล่อนรีบจัดแจงแต่งตัวโดยเร็ว เพื่อจะลงไปข้างล่าง

วันนี้หล่อนไม่ค่อยจะรู้สึกปวดแผลเท่าใดนัก หล่อนรู้สึกเบาใจมาก ขณะที่หล่อนได้ยินเสียงรถยนต์ของรอนนิดังขึ้นแล้วก็แล่นไปตามถนน หล่อนร้องเพลงออกมาอ่อย ๆ ด้วยความดีใจและโล่งอก หล่อนรีบแปรงผมอันละเอียดอ่อนนั้น และจัดให้เป็นระเบียบแต่ทว่าสำหรับเช้านี้มันจะเรียบดังเดิมอีกมิได้ จนกว่าตาหล่อนจะหยุดเป็นประกายแสดงความดีใจ และจนกว่าปากหล่อนจะหยุดจากการยิ้มน้อย ๆ เสมอ

หล่อนค่อย ๆ เขยกบ้าง เดินบ้างลงบันไดไปชั้นล่าง ซึ่งมีมิแซลรอคอยหล่อนอยู่ในคันต่ำที่สุด ด้วยอาการแสดงความร้อนรน

"รอนนิ—" เยนนิเฟอร์เริ่ม ด้วยประสงค์จะเล่าเรื่องให้เขาผู้มาคอยหล่อนนั้นทราบ แต่มิแซลขัดขึ้นเสียก่อนอย่างสั้น ๆ

"ฉันได้ยินแล้ว" เขาพูด "ฉันได้ยินแล้วตลอดทุก ๆ คำพูด ฉันเกือบจะได้ออกไปประสารกับมันให้รู้สำนึกเสียบ้างอยู่แล้ว แต่มาระลึกได้ว่าต่อไปอาจมีโอกาสดีกว่าครั้งนี้อีกมากนัก!"

"เยนนิเฟอร์" เขาพูดต่อไป "เยนนิเฟอร์จ๋า ในที่สุดนี้เธอก็ยังคงมีอิสสระภาพแล้ว! แต่ทว่าเธอจะอยู่กับฉันอีกต่อไปไหมเล่าจ๊ะ? ฉันมิใช่เป็นมนุษย์ชั่วช้าเช่นที่เห็นมาแล้วนั้นเลย และฉันก็มีสามารถหาสิ่งที่มีค่าสูงให้เธอจนเหลือเกินนักได้ แม้กระนั้นก็ดี ตั้งแต่ขณะที่ฉันได้พบเห็นเธอเป็นครั้งแรกแล้วนั้น เธอจ๋า! ฉันขอสารภาพโดยความสัตย์จริงแท้ว่า ฉันรู้สึกหลงรักเธอ รักผมสีทองอันละเอียดอ่อน และรักหล่อนตลอดทั้งกายและใจ แต่ฉันก็หากล้าพอที่จะเปิดเผยออกสารภาพเพื่อเธอทราบได้ไม่ มาจนกระทั่งขณะนี้อันเป็นเวลาที่เธอมีอิสสระภาพแล้วพร้อมบริบูรณ์ ฉันจึงพยายามเปิดเผยออกให้ปรากฏได้ เยนนิเฟอร์จ๋า เธอจะกรุณารับความรักของฉัน และสละความเป็นโสดและ—และแต่งงานกับฉันได้ไหมจ๊ะ?"

แต่เยนนิเฟอร์หาได้โต้ตอบประการใดไม่ แทนคำตอบ หล่อนโผผวาเข้าสู่วงแขนของชายหนุ่มซึ่งคอยรับอยู่แล้วนั้น ร่างต่อร่างต่างแนบกันสนิท มิแซลรวบร่างหล่อนไว้ให้กระชับยิ่งขึ้น พลันก้มลงจุมพิตหล่อนด้วยมธุรสอันซาบซึ้ง

อิสิสิงคลิลิต

ของ ฉ. ล. พิชยญาติ

◎ กฤษฎาญชลิกร กรรภุมธรเทอดเกศ พ่างโกเศยย์โสภิต มอยกายจิตต์เย็ญขางค์
แทบบาทางค์สัมพุทธ์ ศริพิสุทธิ์สรรเพ็ช แผ่วเผด็จคำฤษณา ราญราคาสพสรรพ์
กระมลมั่นวิมุติ บริสุทธิรังษิ ล้ำมณินพรัตน์ บรรลุสัจจธรรโมตม์ เปรมปริดิโปรดเวนัย
พระหฤทัยสาทร เผยอมรสิวโมกข์ เรืองอาโลกชวลิต เฉกอาทิตย์ดารราช พรรโณภาส
โสภณ ส่องสากลโลกิย์ มิคุโณฬาริก อิกอชิกธรรมศาสน์ เรืองอำนาจบวร
นำนิกรประสพสุข บำราศทุกข์ทัณฑ์โทษ เทียบอุทกโสรดสรงกาย เหือดกระหายรื่นรมย์
ชมสุขตรายอมฤต อิกพงศ์พฤติพรหมจรรย์ สี่คู่สรรพ์อริยะ ละเกลศลวนลาม ตามเสด็จ
สุยัมภู ปารคพิเศสสุนทร์ เป็นเขตต์บุญบริสุทธิ์ ของมนษย์หวังสวัสดิ์ เผื่อมนัศบำบวง
ปวงเทเวศเรืองฤทธิ์ สิงสถิตย์สากล โลกมณฑลเทพสถาน นมัสการคู่พรหม เทพ
ประฐมเทพา ทั้งวันทาคุณครู ทรงคุณูปการ ผู้ศาสน์สารประสิทธิ์ วิทยาให้ไย่อำ
สรวมสิทธิ์คำประณาม จงลุความสำเร็จ ดุจดังเจตน์มุ่งมาท อนึ่งอาตม์อธิษฐาน
อ้างองค์อารย์สวามิศร์ สรวมศริสิทธิ์ฤทธิ์โรจน์ เปรมปราโมทย์มูลมิ แก่กรุงศริโกสินทร์
ภูบดินทร์ชั้นรัฏฐ์ บูรณ์บรรพ์ษัทเสนางค์ พงศ์เพทางค์ธรรมศาสตร์ สำแสนราษฎร์
ไพเทศ รมย์ร่วมเขตต์เสียมขัณฑ์ ให้หื่นหรรษ์เหิมสุข บำราศทุกข์ทัณฑ์โทษ
รื่นเริงโรจน์อย่าไร้ สุขโสตถิ์โดดเด่นได้ แด่ด้าวแดนสยาม ยิ่งเทอญ ฯ

◎ สิทธิ์ประณามประนตแผ้ว เผื่อกอปร์ตามชอบแล้ว
แต่ล้วนสัมมา กรรมเอย

◎ จักสาธกนิเทศโพ้น เชลงเรื่องเบาราณโน้น
มาน้อมเย็นกล กลอนนา

หอสมุดแห่งชาติ ไทยเขษม

◎ ประพนธ์บุรภาคนี้ ในขัตตาพิสัยชี้
ชื่อใช้แห่งชา— ฎกเฮย
◎ คราองค์สรรเพ็ชญ์ จอมปราชญ์สามารถกู้
สัตว์พ้นสงสาร— วัฏเฮย
◎ สราญองค์ทรงยัยยั้ง ยังพระเชตวันรั้ง
หลั่งล้อมสงฆ์สรา— พกเฮย
◎ ปรารภชินบุตร์ผู้ ปรนนิบัติหวังรู้
ถูกเล้าโลมรมย์ เกลศนา
◎ เธอตรมใจใฝ่เผ้า จักนิวัตติ์คืนเข้า
สู่แคว้นคามเคย อยู่แล ฯ

◎ จึงเผยโอฐฐ์โองการ ตรัสบรรหารพร่ำชี้
โทษแห่งกามคุณนี้ ว่าล้วนรุมเผา ใหนา
◎ เธอเมาเผ้ารุ่มหลง ในอนงนั่นแล้ว
ยากที่พาตนแคล้ว คลาดพ้นผองภัย
◎ นัยหนึ่งพึงยั่นรอน ทอนคุณวิเสสสิ้น
ริ้งรัดมัดเธอดิ้น เดือดร้อนตอนหลัง
◎ ดังเธอถือกำเนิด เกิดในกาลก่อนกี้
ถูกเลศแห่งนางนี้ ล่อให้เสียการ แลนา
◎ เธอเสื่อมฌานเสื่อมเวทย์ แลเสื่อมเดชเด่นก้อง
เลิกละคำชนกพร้อง พร่ำไว้เพราะนาง นี่แล
◎ ตรัสพลางพระสัมพุทธ์ ทรงคุณภาพไว้
เยี่ยงพุทธ์พิสัยไซร้ เพื่อให้เวลา สงฆ์เฮย

หนังสือพิมพ์ไทยนิยม

◎ บัดนั้นสาวกสงฆ์ ทรงจิตต์รู้เรื่องพร้อม
ต่างอ่อนสิโรตน์น้อม แทบเบื้องบาทมูล พระฮา

◎ ทูลเชิญให้แสดง แถลงบุรพชาตินั้น
ให้พิศดารอีกชั้น เรื่องชี้เช่นไฉน แน่นอ ฯ

◎ พระไตรโลกนารถเจ้า จอมปราชญ์
ก่อนแต่จักประกาศ เรื่องแล้ว
จึงเผยโอฏฐ์โอภาศ เตือนภิก— ษุนา
ว่าแน่สงฆ์สุทธิแผ้ว ทุกผู้พึงฟัง

◎ นับถอยหลังครั้งศึก คำบรรพ์
มิบเรศร์เขตต์ขัณฑ์ ใหญ่กว้าง
สมบูรณ์พิบูลย์สรรพ์ สมบัติ
โสภาคผิหากอ้าง อ่าแม้นแมนเมือง

◎ เลื่องชื่อลือเรื่องเรือง พารา— ณสีเชย
เนื่องแน่นนาครคราว ครึกครื้น
จอมจักร์หลักประชา พรหมทัต นามแฮ
ผดุงรัฏฐ์รายฎร์ชุ่มชื้น ทุกมื่อมาสสมัย

◎ ในเมื่อเราพอกพูน พูนพุทธ— ภูมินา
เวียนว่ายแสวงวิมุติ โมกข์นิ
ถือกำเนิดในมนุษย์ พราหมณ์เพศ
ร่วมรัฏฐ์กาสิชื่อขนนครหลวง

◎ ปวงพราหมณ์ยี่ตุรทั้ง มารดา
แสนรักแสนเสนหา ยิ่งแก้ว
ขนานนามภัคคยา อย่างเพศ พราหมณ์แซ่
พราหมณ์พิทักษ์ประสิทธิ์แผ้ว ผ่องพันพรหมพร

◎ ถาวรคฤหาศน์ห้า หลั่งเรียง
คึกคักคู่คนเพียง เพียบพร้อม
ทวยทาษสัตว์เลี้ยงเสียง สนั่นศัพท์ แซ่แซ
สมบัติสมบูรณล้อม นิราศพ้นผองพาล

◎ มารดายี่ตรีผู้ เพ็ญคุณ
สองท่านสรรพใจบุญ แบ่งเอื้อ
ปริตยาคทานหนุน ยัญญกิจ กุณฑ์นา
เยี่ยงทวิชวงศ์เกื้อ กอปร์สร้างปางบรรพ์

◎ สรรพสุขทุกสิ่งไซร้ ท่านหา ให้เฮย
รักบุตร์ดุจนัยนา ท่านแท้
เผ้าถนอมกล่อมเกลามา มิขาด
หวังจักสืบสกุลแก้ กิจร้อนภายหลัง ฯ

◎ ดังนี้จึงมานพ สพแต่สุขสำราญ เบิกบานจิตต์นิตย์เนือง ความขุ่นเคืองไย่มี
ข้องราคีแปดปน จนอายุหนุ่มเนาว์ ปริชาเชาวน์เชี่ยวชาญ รุหาญญาณสัมพุทธ์
กายผ่องผดุโสภา ดังเทวาสวรรค์เวียง สัทท์สำเนียงเสนาะ พึงพริ้งเพราะจับใจ
หญิงชายใดสดับ ดุจเคลิ้มหลับไหลหลง เหล่าญาติวงศ์เสนหา ช่วยรักษาอำรุง
ผดุงอยู่เนืองนิตย์ เพื่อให้คิดครองเรือน มิให้เชือนแชไป จนเป็นใหญ่อิศศระ ในคฤหะ
ระโหฐาน ในเมื่อกาลชนนิกา ชนกลาลัยแล้ว มิใยแผ้วผ่องผล สรรกุศลสืบวงศ์
จิตต์ดำรงสุจริต อยู่เนืองนิตย์ไม่ร้าง เพียรเพ่งพุทธโพธิ์สร้าง สิ่งสิ้นสงสาร ทุกข์นา ฯ

๑ กอปร์การณ์ล้วนก่อเกื้อ กูลกอง กุศลแฮ
สิ่งที่เป็นโทษปอง ปัดทิ้ง
คำรงสัตย์ขจัดของ ลามก
หวังต่อพุทธภูมิพริ้ง พร่ำรอสัตว์หลง

๑ คงครองคฤหาศน์นั้น นานมา
สิ่งสวัสดิพิพัฒน์ผา_ สุขพร้อม
มิจิตต์คิดระอา จากโลก
เห็นโทษใช่คุณย้อม จิตต์ให้ไหลหลง

๑ จึงปลงเปลื้องนิวาสน์สิ้น ปวงทรัพย์
ให้เหล่าญาติมิตร์รับ ช่วงใช้
เสียสละละราวกับ กองหยาก_ เยื่อนา
ตั้งจิตต์คิดแต่ให้ ห่างพ้นพงเวร

๑ บวชเป็นนักพรตพร้อม พรหมจรรย์
มุ่นศกชฎาพันธ์ เพริดแพร้ว
ทรงหนังพยัคฆมยรร_ ยงอย่าง ชฎิลแฮ
สรวมสอดประคำแผ้ว ผ่องเกื้อกิขมนต์

๑ ขวนขอคานเครื่องหิ้ว หาอา_ หารแฮ
เครื่องกอปร์กูณฑ์กิขสา_ รพัดพร้อม
จัดเสร็จสั่งร่ำลา เหล่าญาติ_ วงศ์นอ
เยื้อนยากจากย้านด้อม ตุ่มเข้าเขตต์ไพร

◎ คระไลลัดดัดดั้น ดงดร

ลุลาดไหล่สิงขร เขตต์กว้าง

เฌอชาติปลาดสลอน หลายหลาก

พรรณดอกพรรณผลสล้าง แต่ล้วนรมย์สถาน

◎ ลานลาดราบรื่นด้วย ตฤณสิ์ ขจิ์นา

งามดั่งสนามคลิ์ หลั่นล้อม

มิ์สระโบกขรณิ์ น้ำสุทธิ์ สอาดแฮ

มวญกุมุทบุษย์มาลย์พร้อม สพรั่งพันสระมหันต์ ฯ

◎ บรรดาวาริชล้วน หลายหลากมากมิถ้วน

ถ่องท้องสลิลสินธุ์ สลอนแฮ

◎ มิ์นมณฑ์วนแหวกว่าย คลาคล่ำผุดดำคล้าย

เล่ห์ให้ชวนชม

◎ ลมเชยเฉื่อย ๆ ต้อง ทุมบัตร์กวัดไกวซ้อง

ศัพท์เพี้ยงดนตรี์

◎ ปักษิชาติคลาดคล้อย ราร่อนว่อนนับร้อย

ร่าร้องเรื่องวนา— รญเอย

◎ เชิงผาชโงกง้ำ ภายล่างเย็นทางถ้ำ

ลึกล้ำระโหฐาน

◎ สิทธาจารย์ท่านได้ ยลถิ่นผาสุกไซร้

ชื่นชื่นชอบกมล ท่านนา

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ บัดดลบังบัดสร้าง ที่พักพำนักข้าง
สระเบื้องซอกสิ้น ขรแฮ

◎ มิ่นอนนั่งพร้อม ทั้งเครื่องกำบังล้อม
สัตว์ร้ายภัยพาล

◎ ขัดสถานสถิตย์แล้ว พักผ่อนผ่องใจแผ้ว
อยู่ด้วยปริดา ฯ

◎ ทุกทิพาราตรี มิจิตต์เพียรเพ่งรู้
เพ็ญเพ่งพุทธภูมิสู้ สละสิ้นโลกนิยม

◎ อบรมใจในฌาน จนลุญาณยิ่งแล้ว
ดังหนึ่งได้ดวงแก้ว กอปรเนื้อเอนกศรี

◎ ทุกระพี่ผ่องพรรณ พระนักธรรม์ยาตร์เยื้อง
ลงโสรดสรงสลิลเบื้อง สระสร้อยสราญองค์

◎ สรงเสร็จหยิบขอคาน เข้าวนานต์แมกไม้
เที่ยวเสาะมูลผลได้ แต่ล้วนพึงใจ

◎ ลำใยมะไฟหวาน ผลตระการเกลื่อนต้น
มังคุดละมุดล้น หลากล้ำเหลือฉัน

◎ พระนักธรรม์สรรเลือก ทั้งมันเผือกดื่นได้
เก็บแต่พอฉันใช้ หนึ่งมือเสมอมา

◎ ไคลคลากลับอาศรม ชื่นชมฉันเสร็จแล้ว
นิ่งนั่งชมฌานแผ้ว ผ่องแท้ทุกสมัย นั้นนา ฯ

หนังสือพิมพ์ลายไทยเขษม

◎ ในแถบถิ่นฤาษี มิมฤคหลายพรรณ์ ต่างพากันเตร็ดมา กินวารีในสระ เป็นคณะเป็นหมู่ เดิรเคียงคู่สลอน ต่างสัญจรไปมา รอยคงคายามเย็น บ้างโผนเผ่น แผดเสียง บ้างมองเมียงค่อยจร ลูกอ่อนวอนแนมนม น่าพึงชมเพลินจิตต์ จนอาทิตย์ ลับไสล จึงกลับไปที่อยู่ เป็นหมู่ ๆ จนหมด พระนักพรตชมพลาง ยังมีนางมฤคิ ครุณิลำยอง ขนดังทองทาบทา รูปโสภาประหลาด แปลกกว่าชาติเดียวกัน ครรไลสู่ สระศรี กินวารีเสร็จสรรพ ผันหน้ากลับเมียงมา เห็นสิทธาจอมธรรม คล้องประคำนั่งพัก ณะสำนักแผ่นผา เกิดเสนหากำหนัด ปฏิพัทธ์ผูกพันธ์ จิตต์ริงรันธ์ร้อนนัก ใน พระนักสิทธิ์เข้า เผ้าชระเมียงชระม้ายเดิร เพลินอยู่จนลืมตัว หมดความกลัวเกรงคน เดิรเวียนวนไปมา รอยศาลานักสิทธิ์ พออาทิตย์ลับไม้ ผ่อนนอนใกล้อาศรม จิตต์ คิดชมเชิงใน ตามนิสสัยโลกย์มี รุ่งราตรีเที่ยวกิน ตฤณชาติข้างศาลา ที่สิทธา ผ่อนปัส— สาวะระยัตตฤณ นางมฤคินทร์เพลินใจ ไม่อยากไปไกลตา ชมสิทธา สำราญ อยู่ล่วงกาลต่อมา หลายเวลากำหนด ก็ปรากฏมิครรภ์ พระนักธรรม์สังเกต ดูเหตุมาแต่ต้น หลากใจพันประมาณ นิ่งดูการณ์เป็นไป จนสมัยมฤคิ มิครรภ์ ครบกำหนด ปรากฏกระวนกระวาย กลิ้งเกลือกกายร้องครวญ เสียงโหยหวนสังเวช คล้ายมิเจตน์รบเร้า ฤาษีเข้าให้ช่วย แก้ปวยเจ็บให้จาง พลางเกลือกกายไปมา ได้เวลา ตกบุตร์ เป็นมนุษย์ประหลาด กายสอาดโสภา แต่พักตราเป็นมฤค นักสิทธินึกอัศจรรย์ คลั่ไคลไปเพ่งดู นางเนื้อชูเศียรร้อง ร้องครวญคล้ายร่ำลา ฝากบุตราฤาษี ในทันทีตาหลับ ปัดดลภัยแดยัน สลัดขันธ์จากโลกนี้ ไปสู่ภพเก่าก็ เที่ยงแท้ยถากรรม ฯ

◎ นักธรรมพินิจร้อง จิตต์หวาด ไหวแช
สยสิ่งแสนประหลาด หลากล้น
อาสูรแม่มฤคชาติ ชีวิต วายนอ
รักลูกมฤคีพ้น ที่พร้องพรรณา

◎ สิทธาพลางค่อยช้อน ทารก
พาสู่ถิ่นอุทก ท่าน้ำ
ขัดสิ่งลามก หมดขด
เพ่งพิศผิวผ่องล้ำ นรพินภูมิดล

◎ อาชชนเสร็จโอบอุ้ม พามา
เข้าสู่บรรณศาลา เรียบร้อย
ให้นอนณะกองคา หนังพยัฆ ลาดนอ
จิตต์ห่วงทารกน้อย หนึ่งแม้นบุตร์ตน

◎ ดลใจนิ่งน้อมจิตต์ อธิษฐาน
ถ้าขักตรัสโพธิญาณ ยิงไซร้
อิกด้วยเดชศีลทาน ธรรมที่ ประพฤตินอ
จงประสิทธิ์นิ้วให้ หลั่งล้วนกษิรามพุ์

◎ ความจงจิตต์สฤสดิ์ได้ ดังใจ
เด็กดื่มกษิรามพุ์ไหล หลั่งพร้อม
นักสิทธิ์จิตต์ผ่องใส โสมนัศ
แน่วนึกมนัศน้อม แน่ได้ โพธิญาณ

◎ แล้วจัดการกลิ้งแม่ มฤคี
ลงที่หลุมแหล่งมี หมู่ไม้
ดินหญ้ากลบลบดี ดูเรียบ ร้อยแฮ
เพื่อดับกลิ่นอสุภไซร้ เสร็จเมื่อสถานตน

หอสมุดแห่งชาติ หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ ปรนนิบัติทารกนั้น
เหลือบร่านมิพาลมา
เพ่งพักตร์พิทักษ์ทา—
จนพรรษกาลผ่านย้าย

◎ ฤาษีประสาทสร้อย
นามอิสิสิงคปรา—
ให้เนาผนวชขา—
เจริญพิริยวัตร์สร้าง

◎ ยามนอนนั่งนวดเท้า
ยามเสาะผลพฤกษา
ยามว่างร่ำวิชชา
เพียรเพ่งภูมิธรรมใกล้

◎ ทิวาวารผ่านพ้น
มหาสัตว์สู่ชรา
ร่างกายไข้เข็ญสา—
เห็นชิพจักข้อนเข้า

◎ อาวรณ์วิตกด้วย
ยังอ่อนฌานเชิงที่
จักเสื่อมเพราะสตรี
ชวนชักเคลิ้มใจใกล้

นักหนา
มั่วร้าย
รกค่ำ เช้าแฮ
ย่างได้หลายปี

สมยา
กฐอ้าง
ริตเช่น ท่านแฮ
พรตพร้อมสังวร

สิทธา
เสาะให้
ฌานกิจ
แก่กล้าอุกฤษฐ์ฌาน

พรรษา หลายแล
เร่งเร้า
ระทรุด เสื่อมแฮ
เขตต์มัวยมรณ์นคร

อิสิ— สิงค์นา
เกลื่อนได้
ตรองเล่ห์ หลายแฮ
กลับสิ้นสังวร

◎ หวังสอนบิยบุตร์น้อย มนนิ่
ให้หน่ายแหนงนาริ เรืองร้อน
ทั้งโทษใช่คุณมิ เกลือนกล่น
ให้ลักรักนิยมย้อน อย่าพินภมิฌาน

◎ ดลกาลชฎิเลศร์แข้ง ใจประสงค์ บุตร์แช
เราจักพาสู่พง ภาคโพ้น
ได้ดูอุดมดง ดาดดิ่น
เตริยมอาตม์ยาตร์ถิ่นโน้น อย่าช้าแชเชื่อน

◎ เตือนเสร็จเข้าสู่ห้อง หนฌาน
พาบี โยรสทยาน ยาตร์พ้า
เทียมทวิชเหิรหาญ เวหาศ
ด้วยเดชแห่งฌานกล้า กลั่นได้ดังประสงค์

◎ องค์นักสิทธิพิศพื้น ภูมิดล
ไสลสลัยประเล่ห์กล ก่อไว้
เป็นแหยมหย่อมทั่วหน แห่งโลก
บ้างห่างบ้างเห็นใกล้ เกลือนพื้นปฐพี ฯ

◎ มีรุกขะระดื่นด้าว ดินแดน
พรรณโกฏิแสนเหลือหลาย หลากล้น
ทิทิบสพริบแผน ภาพพิจิตร์
ลุ่มลาดถัดพงพัน พิชพันตฤณชาติ

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ ปฐพีพาลุกไล้ แลลาน
สุริยฉานฉายพราย พร่างฟ้า
แวบวับพยับพาล ผ่านกระเพื่อม
ยั้วระยับยอดหญ้า หย่อมแย้มแซมสี

◎ ลำวาลิ่วลดเลี้ยว แลสลับ หลากนา
ใหญ่ย่อมนับเอนกนอง น่านน้ำ
ธรรมชาติตาดประดับ ภูมิภาค
บางส่วนใสใหญ่ล้ำ ลิ่วลิ่วคณนา

◎ มหาทวีปแวดล้อม เมรุราช
ดุดั่งดาดเหนือชล ฉ่ำชื่น
แก่งเกาะกล่นเกลื่อนกลาด กลางสมุทร ลิ่วนา
เล่ห์จอกลอยหลังฟิน อุทกพู้นพิศไสว ฯ

◎ แลไปสุดสายเนตร์ เห็นขอบเขตต์มณฑล ปริวัตร์วนโดยรอบ ครอบแผ่นภาคปฐพี หมอกขจิสิสลับ เรื่องรยับรุ้งพราย ช่อชั้นฉายเชิงงาม ยามสมผัสทินกร ประภัศยรโสภิต สองนักสิทธิ์ชมเพลิน เหิรข้ามเขตต์ชมพูพง ผ่านดงอมะละกิ ศรีอยาไพรสัณฑ์ นาริวันถั่นถึง นักสิทธิ์จึงลอยลง ส่พื้นพงไพรวัน พลันผ่อนพักแรงตน ยนแผ่นหินมหันต์ ฉายาวันรื่นรมย์ อุดมด้วยกุสุมาลย์ ชยาบานชาตบุต พุดชาตมลุลิ จำปี่จำปกา วาสันตราดกดิ่น ประยงยิ่นช่อแซรง เข็มขาวแดงหลายหลาก ทั้งบุนนากสุรพิ ชิ้น เสียดสิไสว ประดู่ไพรเหลืองพราว สักดอกขาวแซมกัน สุดรำพรรณพฤกษ์ชาติ ล้วนดอกดาดดิ่นดง มิทรวดทรงโสภา บางบุบผาตระยอกบาน งามตระการสำอาง

บางบุบผาตูมผลิ บางแรมริโรยร่วง บางเป็นพวงช่อช้อย บางยี่นย้อยยอดหยัด มารุต
พัดประทิน กลิ่นพิโครหอมตลบ อบไปด้วยเกษร มวญภมรมึนมนท์ บินเวียนวน
คลึงเคล้า เผ้ามัวเมาเริงหลง ส่งแซ่ศัพท์บรรสาน เศกสำนานเสนาะ พังพริ้งเพราะ
เพลินใจ ยังพฤกษ์ไพรประหลาด ต้นขนาดกริณี มีสาขานับพัน เป็นฉัตร์ชั้นสูงทรง
ช้นทั่วดงดาสดา บูรณบุบผาพิงพิศ กลิบวิจิตร์งามงอน กลิ่นเกษรหอมชื่น รื่นถิ่นวัน
ซาบซับ ดอกแก่กลับเป็นผล ยลน่ายลบริสุทธิ์ เป็นมนุษย์นารี แสนโสภิสรรภางค์
ดูคิ้วคางคมคาย พักร์จันทร์ฉายเปรียบกล นิลเนตร์ยลสมสนิท โอฐดังชิดชุบชาติ
ผิวผุดผาดเปล่งปลั่ง สอดูดั่งเหมรา สองหัตถางามครัน ถันเทียบดอกบัวหลวง เต่ง
เต็มทรวงเฉิดฉาย ตะโพกผายผึ่งพรรณ ส่วนสำคัญน่ายล ฌงค์กอปร์กลกัททลิ ทุก
ส่วนศริโสภา กายาเท่านารี สิบหกปีประมาณ มีทั่วฐานหิมเวสน์ พวกพิเศษนักสิทธิ์
วิทยาธรคนธรรพ์ ต่างพากันช่วงชิง ผลไม้มิ่งกาหล ต่างโรมรณรำยาญ ใครห้าวหาญ
แย่งได้ พาสู่ถิ่นตนไชร้ เพื่อเล้าโลมลา เพนา ฯ

◎ พระมหาสัตว์น้อม
หวังนุศาสน์อิสิสิงค์
ยกธรรมเทียบมาลิ
ชี้ช่อบุบผชาตช้อย

ปราณี
หนุ่มน้อย
อดิเรก
เอ่ยถ้อยแถลงสาร

◎ แน่กุมารนั่นเจ้า
พวงผกากลกอปร์
แต่ละช่อชวนชน
เทียมเทพประสิทธิ์ให้

จงยล
กลั่นไว้
ชมชื่น
ห่อนรู้โรยรา

สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เขษมสรรณ์

◎ พาพวกภุมเรศร์เร้า เริงหลง
เผ้าใผ่ใพฉะวงวน วุ่นว้า
บุบผาแผ่วสูรย์ทรง แสงส่อง
ปางสยสุริเยศกล้า กลับเศร้าเสื่อมศริ

◎ บางมิกลิบห่อแห้ง ห่อนงาม
บางร่วงหล่นตามภูมิ— ภาคพื้น
เสาวคนธ์ภิรมย์ราม รารส หมดแฮ
งามบ่งามชื่นชิ้น ชั่วสิ้นแสงระพิ

◎ นารีในโลกเพี้ยง พวงผกา กรเฮย
แรกรุ่นโสภายล ย่ำวัยม
ผ่องผิวผุดผาดพา พึงพิศ
แผ้วพักตร์ประพรายพริ้ม พิศเพี้ยงเพ็ญจันทร์

◎ งามเนตร์กรรณเกษแก้ม กรงาม เงื่อนนา
งามขยุตยอกามนวน น่าเน้น
งามจริตกิริยายาม ยุรยาตร์
งามเมื่อยามคลึงเคล้น คลั่งเคล้าเคลียคลอ

◎ งามหนอชลอบุรุษให้ หลงไหล
งามมัดรัดใจจน ยากแก้
บุรุษใดตกอยู่ใน อำนาจ
บุรุษนั่นพลันแท้ ทาสด้วยคำฤษณา

◎ กัลยาเยี่ยงยักษ์ย้าย
ลวงบุรุษถวิลหลง
ฉวยชักหักคอกิน
ทกห่อนผ้ขักแคล้ว

◎ ตูสงสารเข้าขัก
ในเมื่อติดกลดล
สรรพสิทธิ์วิทยมนต์
จักขาดพินาศสิ้น

◎ ความจริงควรให้ห่าง
ใกล้ขักสมไภย์ของ
เจ้าเชื่อจักเชยไชย์
ตูรักตูจึงเผ้า

◎ มุนิวรพร่ำพร้อง
ลูกรักสุนทรทุก
ตายศบุตรยอกร
เปรมจิตต์ปราโมทย์น้อม

◎ สองตนพักแห่งห้อง
ในเขตต์พนาใน
ภุญช์ภักษ์ผลาสา—
เพลินเพราะฌานต่างชั้น

กายินทริย์ มานา
เล่ห์แล้ว
กัดเล่น
คลาดพ้นมือมาร

เจ็บจน ใจนา
แค่วดิ้น
สู่มั่น มากแฮ
เหตุส้องสมหญิง

เหินไกล
จอดเจ้า
ชมสิเวศ สวัสดิแฮ
กล่าวถ้อยแถลงสอน

พรนส์อน
สิ่งพร้อม
กรายรับ พรน์นา
แนบไว้ ในกระมล

คูหา
แถบนั้น
รพัดพฤกษ์ ผลแฮ
ชื่นแท้ทุกทิวา

◎ อยู่มาดาบศผู้ พุทธพงศ์
ทรดร่วมดำรงไชย์ ชิดแล้ว
ดับจิตต์จากร่างปลง สละโลก นิ้นอ
สู่ภพพรหเมศร์แพร้ว เพริดพร้อมปรีดิ์

◎ ฝ่ายอิสิสิงคดา— บศบุตราโศรกศัลย์ ยี่มชิพพลันพินาศ ใจเจียนขาดรอนรอน สะท้อนถอนหฤทัย อาลัยในชนก ผู้เยี่ยมยกยอคคุณ การุณเสี้ยงลาลับ ราวกับเดือนตะวัน กอดศพศัลย์สยบ ซบเกล้าเกลือกยาทางค์ ชลนางค์นองไหล สอื้นไห้รำพรรณ สรรพ์พระคุณไปละ ปริเทวะนาลัย พอกลับได้สำนึก รู้สึกเท่าสังขาร มิอาการแปลผัน พลันเสื่อมดับธรรมดา เป็นอนิจจาทิลักษณ์ แห่มประจักษ์แก่จิตต์ ดับสนิทศัลย์โศก วิปโยคทุกขา ดูรจัดชาปนการ นำอุทกธารทิ่มิ โสรดวาริสรงศพ แล้วนอบนบวันทนา สรวมกษมาอะภัย เชิญศพใส่กองอัคนี นำมาลิมาลา มาบูชาบูชิต จนเสร็จกิจฉะการ คืนสถานสำนึง รำพึงเพ่งฌานวัตร์ ปฏิบัติสังวร ถอนเกลศลามก ยกมานทิฏฐิ ตริในคุณอุกฤษฐ จิตต์เอกัคคตารมณ์ นั่งชมฌานจาริ เปรมปรีดิ์แน่วนาน ประมาณกาลยี่เดือน ไม่เขยื่อนกายินทริย์ กินสุขย่สร่างไซร้ ห่อนห่างห่อนเหินให้ เสื่อมเชื้อฌานชำนาญ ยิ่งนา ฯ

◎ ด้วยเดชฌานหน่อเนื้อ นักสิทธิประกอบเกื้อ
กลั่นกล้าเกริงหาญ ห้าวเหย

◎ ยันตาลไตรโลกร้อน อ้าวอยภพสท้อน
สท้านทั่วไกวัล

◎ เมรุมาสบรรพตลม้าย หวายยอดทอดยอดหว้าย
ดุจพ้องเพลิงผลาญ เผาแฮ

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ วิมานเทพทั่วฟ้า แก่วงกวัดไหวหวาดว้า
เกริกก้องโกลา-- หลเฮย

◎ เทวาพาดิ่นเต้น เอะจิตต์ไม่มิเว้น
ขยิ้นประภัศษร พรหมนา

◎ บางรออกจากห้อง ทิพรัตน์พิมานข้อง
เนตร์แล้วแลเล็ง

◎ บางเผ่นเพ่งผาดคว้า กรอัยษรจรล้า
หลบเข้าเสายัง เบี่ยงเฮย

◎ บางล้าลังจิตต์ให้ เผลอจิตต์เจียนจักไข้
ปวดข้อแขนกร กรรฐูเฮ

◎ บางอัยษรกริดร้อง ซบพักตร์อยู่ในห้อง
ร่ำไห้ใจระหวย โหยเฮย

◎ เทวบุตร์ฉวยฉุดกร เทพอัยษรหลิกลิ้
ออกที่โน้นทางนี้ อกอั้นขวัญบิน

◎ วัชรินทร์เทวราช กระมลหวาดหวั่นไซร้
อุ้มสุชาดาได้ เสด็จหน้าเวชยันต์ เยี่ยมแล

◎ ขอมธรรม์ทอดพระเนตร์ เห็นเทเวศทุกชั้น
หมื่นโลกอนันต์นั้น ดิ่นเต้นแตกฉาน ฉาวเฮย

◎ เล็งญาณภาคมนุษย์ เห็นเจียนชุดสุดสิ้น
มนุษย์สัตว์ประดายดิ้น เหตุด้าวดินไหว หวาดแฮ

◎ ทรงไตร่ตรองเหตุการณ์ ด้วยพระญาณยิ่งแผ้ว
เล็งเพ่งพิภพแล้ว นึกน้อมจินตนา_ การนา

◎ ใครหนาสามารถอาจ ให้ โลกธาตุหวาดได้
เป็นมนุษย์หรือนาคไซร้ กลั่นกล้าฤทธิรงค์

◎ ฤาพระพงศ์ โพธิสัตว์ ทรงอุบัติตรัสรู้
ประกาศธรรมจักร์กู้ สัตว์พ้นสงสาร

◎ ครั้นเล็งญาณบริสุทธิ์ ทั่วมนุษย์ โลกแล้ว
ประสพอิสิสิงคแผ้ว ผ่องกล้าชมฌาน ท่านนา ฯ

◎ สราญกายในแห่งห้อง หนไพร
นิ่งนั่งเหนือเสลมัย หมั่นหมั้น
กลางหาวห่อนเห็นภัย พิศแผด เผาฤๅ
บากบ่มตะบะบั้น บ่เบี้ยงบ่ายหนี

◎ โกสิย์ประสพสิ้น สรรพการณ์
ตริตริกนึกพิจารณ์ เหตุหั้น
หากนักสิทธิฌาน เชี่ยวยิ่ง เยี่ยมแฮ
เดชตะบะธรรมนั้น ชักน้าวภพไตร

◎ ต่อไปใครห่อนห้าว หื่นหาญ หักเฮย
ทวยเทพทั้งพรหมมาร หมดสิ้น
ย่อมระย่อเดชฌาน นักสิทธิ์
อิกอาตม์เองคงดิ้น แด่วด้วยเดโช

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ โอเราควรเร่งล้าง ฤทธิไกร ก่อนนา
คุขดั่งตัดต้นไฟ แฝกเชื้อ
ถ้าปลงพิสุทธิใส สิลเสร็จ
นั่นแหละท่านหน้าเน้อ ฤทธิน้อยแน่นอน

◎ ทรงนุสรเหตุนั้น แน่ในมนัศนอ
จิ่งพิศเพ่งเทพไท ทั่วฟ้า
เพื่อล้างพิธิไสย— ศาสตร์สิทธิ์
ไย่สพพยผู้กล้า กลั่นล้างสังวร

◎ ยลอัษรแน่งน้อย หนึ่งนาง
เลอลักษณ์สรรพางค์ ผ่องแผ้ว
วิลัยรูปรางชาง ชมแช่ม ช้อยนา
เฉิดฉิ่ววรรณแพร้ว พร่างเพี้ยงศศิธร

◎ เย็นอัษรแชล่มถ้อย พาที
ฉลาดเลศโลมโลกิย์ แกว่นกล้า
นามอลัมพุสาศริ์ เสาวภาค
ผู้ยิ่งมารยาอ้า อาขช้อนกลฤดิ

◎ ตริเนตร์ตริเสร็จเอ้อน โองการ
เรียกอัษรสคราญ ครู่นั้น
มาสู่วชิรสถาน ทิพอาศน์
แย้มโอฐจู่ออกอรรถชั้น ตรัสซ้องสุนทร

◎ อ้าอัยยรวนิดน้อย นงราม พี่เอย
โฉมแม่ผู้เพ็ญงาม เงื่อนล้ำ
อาจพะโอนบุรุษสาม ภพสู่ แม่แน่
แผ่วพิศเพียงโน้มน้ำ จิตน้อมในสมร

◎ ภูมิดรแดนภพทั้ง เทพสถาน ทั่วแฮ
ร้อนรุ่มราวกูณฑ์กาฬ เกิดก้อง
มวญหมื่นจักระวาฬ ไหวหวาด
มนุษย์เทพต่างต้อง ทุกข์ร้อนสยอนภัย

◎ ไตรภพพิปริตร้าย โกลิ
เหตุเพราะชฎิลพ— รภาพชรอง
นามเสนาะพระอิสี— สิงค์สิทธิ์
เขริญตะบะฌานก้อง กอปรล้นฤทธิไกร

◎ สายใจเยาวนุชเจ้า นอนใจ ใยนา
ผองภพจักประลัย ล่มแล้ว
ใยแม่ห่อนเห็นภัย พาลพิษัติ ข้างฤา
ผิวนอกจากนุชแคล้ว คลาดพ้นภัยไฉน

◎ เทพไทอิกกับท้าว มัฆพาฬ
ต่างอ่อนอ้อนวอนวาน เพรียกพร้อง
อ้าโฉมทิพยนงพาล พึงช่วย หน่อยรา
ขงเฉลียกำลูนบ้อง บ่ดร้อนอมรมวญ

◎ ควรจักขรขรดพิ้น พสุธา
โลมลักษณ์ลาเพดา_ ยศเจ้า
ให้เสื่อมชฎิลขา_ ริยวัตร์
พลันเสร็จเร่งคืนเข้า ส่พิ้นภพอมร ฯ

ข

◎ ยัดอัยษรกัญญา สดับบัญชาทันใด หวาดหวั่นในสกนธ์ เกรงมลทินราคิ
จักมิมามากมาย เพราะทำลายศีลพรต แห่งดาบศทรงคุณ ยาปจักหนุนตามสนอง
ให้หม่นหมองทุกข์เทวศ จึงน้อมเกษประนมกร เผยพจน์วอนวัชรินทร์ ข้าแต่ขั้นเทวภพ
ที่ปรารภความอาจ ของข้าขาทบริจาร์ เข็นกรุณายิ่งใหญ่ ขอเทอดไว้เหนือสิโรตม์
แต่ได้ โปรดทรงกรรณ ภาคสวรรค์แมนอมร มิอัยษรประเสริฐ เลอเลิดลักษโณภาศ
กว่าข้าขาทอนันต์ ฉันใดจึงพระองค์ ไย่ประสงค์เสียเลย เอ่ยอ้างออกข้าขาท
เห็นประหลาดครันครัน อนึ่งนึกหวั่นพรั่นพริง คำนึงถึงฤาษี ท่านผู้มิวุฒิธรรม
ประจำจิตต์สันดาน ทั้งเชี่ยวชาญเชิงฤทธิ์ แสนสักสิทธิประสาท ผ่องพิลาศศีลสังวร
นิกรชนบูชา ทวยเทพาเชยชม ผองพระพรหมบูชิต ข้าขาทคิดกริ่งเกรง ยำเยงใน
ใจสยอน เกรงจักขรเนานรก หมกไหม้บ่ลดแล้ว เหตุเพราะร้างผู้แผ้ว ผ่องพร้อม
พรหมจรรย์ จริงนา ฯ

◎ จอมเวชยันต์สดับถ้อย สุนทร
จึงเอ่ยอรรถวอนอร อีกครั้ง
อ้าดูระอัษร แสนฉลาด
เฉลยพจน์ไพเราะทั้ง ถูกแท้ทุกประการ

◎ เริยมเล็งญาณโล่งสิ้น สรวงสวรรค์
พิศอัษรผ่องพรรณ พฤติพร้อม
เลอลักษณ์แชล่มสรร— พางค์มาก มายแม่
แต่ไข่อาขจักอ้อม บรรยให้ไหลหลง

◎ ลางอนงค์บุรุษใกล้ กลับลาน ลนแช
ลางอัษรเริงราม ริกริ้
ลางนางหวาดชายปาน ปะพยัฒ เยี่ยงแช
ยลแต่เยาวยุพิน้ อาหน้าวมโนชฎิล

◎ อ้ายยุพินแม่อย่าเพียน ผัดหนิ้ เลยแม่
เชิญช่วยชาวโลกมิ สวัสดิ์ริบ รแม่
เชิญเฉิดทิพยศริ จักได้ชัยพร
เมื่อเสร็จกิจแห่งเจ้า

◎ ปางอัษรสดับอั้น แดมาลย์
สุดผัดมัฒพาพั เผือดหน้า
รับวชิโรงการ กรกราบ กรานแช
ถอยออกนอกมิช้า ริ้เมือพิมานตน

◎ เตริยมสกนธ์ประกิติสร้อย สรรพา— ภรณ์แช
ครั้นเสร็จระเห็ดคลา เคลื่อนคล้อย
จากทิพพิมานมา โดยด่วน
ลอยเลื่อนอากาศช้อย ฉากพินเพหา

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ ลุพนาพนัศด้าว ทันใด
แฉลบลดเลื่อนลงใน ถิ่นนั้น
หลบกายแมกพฤกษ์ไพ_ ศาลพิศ เพ่งนา
โดยรอบขอบเขตต์ขั้น เขื่อนล้วนลดาไสว

◎ ทันใดพันลึกเร้อง ราตรี
โอภาศสุริยสิ ส่องหล้า
พวยพุ่งพ่างมณิ แนมสลับ
ทวยทวิชวนะชาติข้า_ ละหวั่นซร้องศัพท์ประสาน

◎ กาลนั้นท่านพักตร์เนือ นักธรรม์
ออกจากสมาบัติบรรพ์ ข่มแล้ว
สู่ที่พิธียัญญ์ ยามกอปร์ กูณฑ์นา
กวาดชุลีผงแผ้ว ผ่องพิ้นพนาศรม ฯ

◎ ยัคยมฤาษิ จริงนา เห็นรัศมีเรืองสว่าง จริงนา กระจ่างแจ่วจวาบวาม จริงนา งามสลับเรืองเรือง จริงนา แดงขาวเหลืองสอาด จริงนา จับทุมชาติเสลา จริงนา พาให้งามทั้งไพร จริงนา นึกหลากใจฉงนงง จริงนา ยืดกายตรงเพ่งพิศ จริงนา คิดแปลกจิตต์ตรองใจ จริงนา กาลไหนไหนไม่มี จริงนา สิเช่นนี้แปลกนัก จริงนา ฤาทรงศักดิ์โกศีย์ จริงนา ทรลงมา จริงนา ฤาเทพาพรหเมศร์ จริงนา ประเวศเหิรหาเรา จริงนา ฤาขู่เข้าข่มผา จริงนา แผลงฤทธาหลอกเล่น จริงนา นึกไม่เห็นเหตุผล จริงนา จึงจรดลด้อมหา จริงนา พอเหลือบตาประสพ จริงนา พบเจ้าของรัศมี จริงนา สวยโสภิพริ้มพราย จริงนา หลบเอียงอายแอบพฤกษ์ จริงนา

สิทธานึกฉงน จริงนา ขนเข้าชิดแลเล็ง จริงนา เพ่งพิศชมแลลาน จริงนา
กระสัณฐ์สร้านสกนธ์ จริงนา มุขมิ่ดมนธ์มืนมัว จริงนา จนลืมตัวหลงแล จริงนา
แปรเนตร์ชมมิวาย จริงนา สกลกายแช่มช้อย จริงนา ร่างน้อยน่าเอ็นดู จริงนา
โอโฉมตรูเป็นใคร จริงนา ควรถามไถ่ทายทาม จริงนา เพื่อได้ความจักดี จริงนา
จิงฤษิสังวร จริงนา เออนสุนทรวาจา จริงนา พร่ำพรรณาไถ่ถาม จริงนา
อ้าโฉมงามประเสริฐ จริงนา สรวยเลอเลิดนาริ จริงนา พรรณรังษีแพรวพราย จริงนา
เป็นประกายวัยแวย จริงนา ดุขพ้าแปลยเปลววาว จริงนา ดังสิดาวประกายพฤกษ์
จริงนา พิลึกประภัศษร จริงนา อาภรณ์พิศตรูตา จริงนา แก้วมุกดาโสภณ
จริงนา กุณฑลล้วนมณี จริงนา มิกลิ่นเพียงแก่นจันทน์ จริงนา ผิวพรรณเทียบทองคำ
จริงนา ฉงกเป็นลำเรียวงาม จริงนา ยามย่างหยัดเหยาะยง จริงนา ยิ่งนางหงษ์ลีลาศ
จริงนา บาททั้งสองผ่องศรี จริงนา แดงเด่นดีอ่อนอ่อน จริงนา ตะโพกผ่อนผายผึ่ง
จริงนา ประหนึ่งเต้าสุวรรณ์ จริงนา นาภีพรรณน่าชม จริงนา เกลี้ยงกล่อมกลมตรูตา
จริงนา ปรากฏขุขฉ่กอุบล จริงนา ถันยุคลสมทรวง จริงนา เย็นพุ่มพวงผุดผาด
จริงนา ขาวสอาดเต่งตั้ง จริงนา ดังประดิษฐ์เหนือแท่น จริงนา แผ่นทองชมพูนุท
จริงนา ศอประดุจศอทราย จริงนา ผีปากฉายชาดแต้ม จริงนา ยามยิ้มแย้มยวนจิตต์
จริงนา แถวทนต์ชิดเรียงเรียบ จริงนา เทียบมณีประดับ จริงนา งามรยับสิใส
จริงนา นัยนาคมขำ จริงนา ดำดุนิลรัตน์ จริงนา อาขมัดจิตต์บุรุษ จริงนา
ฉดไว้ในอำนาจ จริงนา นาสิกสอาดสมทรง จริงนา ขนงก่งดังวงวาด จริงนา
ปรางเปล่งประหลาดยองใย จริงนา ชายใดได้เพ่งพิศ จริงนา คิดพรากจากฤามิ จริงนา
เส้นเกษิเลอียดอ่อน จริงนา ปลายปลิวงอนสลวย จริงนา ประเสริฐสลวยทั้งกาย จริงนา
อ้าโฉมฉายขอถาม จริงนา พงางามงงไข จริงนา นี้คือใครคลามา จริงนา
แจ้งกิจจาอย่าช้อง เชิญนุชเผยพจน์พร้อง พร่ำถ้อยสุนทร หน่อยรา ฯ

หอสมุดหนังสือพิมพ์ไทยเขษม-ธรรมศาสตร์

◎ ฝ่ายอัษรเลศล้ำ
ทรายกระมลฤาษิ์
เสทำอุบายทิ
เหลือบเล่ห์ชำเลืองใช้
นาริ์
สร่ายไซร้
ยิ้มยั่ว ยวนนา
เนตร์ต้องตาพลัน

◎ นักธรรม์สพเนตร์สร้อย
เสียวสกนธ์กำธร
รุมกระเหม่นใจรอน
ดาลประหม่าทรวงเร้า
อัษร
เท่าเท้า
รนสวาสดิ์
ระทึกเต้นตนตลึง

◎ จึงพิเปรยอรรถพร้อง
อ้ายพยงนงพาล
เทาใดพิมลทาร
เชิญวจนะหน่อยแก้ว
พจนานต์
พักตร์แผ้ว
คลถิ่น นิ้แม่
เนตร์ผู้เพ็ญขวัญ

◎ พลันนางเสาวนิตถ้อย
สมเลศเล่ห์มายา
โลมลักษณ์ชฎิลกา—
เผลอยิ้ตุรวาทเยือง
สิทธา ถามฤา
แยบเยือง
เมศมั่ว มืนแฮ
บอกไว้แต่หลัง

◎ ปราศสังวรวัตรเร้า
เพลิงราคกำเริบริน
เพลินองค์สิ้กอิน—
กายทอดทวยกรเกือ
รมย์ถวิล
รุ่มเชือ
ทริย์เอิย ใจนา
ทวัตเกี้ยวตระกองผาง

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ ยุพยงค์เยาวเรศแสร้ง เสกล
เบี่ยงสบัดเบือนระคน เนตร์ค้อน
กำดัดฤดีดล ดาลสวาสดิ์
เทียบทิพยโกเมศซ้อน สลับสร้อยสระศรี
◎ อุทัยพิรภาคพ้อง พึงกัน
ปลงชุระทุรนบรร ขวยแจ้ง
เปล่งปลั้มฤดีสรร สองร่วม รสแฮ
ถั่นทิพยสาโรสแหล้ง หลั่งห้องสินชุกา ฯ

◎ เกิด.โกลาหลลั่น สนั่นพิน อมรแมน เทพโกฏิแสนจักรวาฬ เกษมสานโสมนัศ ต่างซ้องสัทท์บรรเลง เพลงทิพดุริยางค์ กล่นเกลื่อนกลางอำภร ยางเหาะขรโปรยปราย มาลารายรุงใจ ยางอวยชัยปรบหัตถ์ ยางสาดซัดวาริ ทั่วโลกมิกาหล ยางเหาะวนพ้อนรำ สำเริงเล่นสำราญ ท้าวมัฆวาฬสำรวญ ตรัสเสสรวลเสียงลั่น เออดูนั่นนักสิทธิ์ ผู้เรืองฤทธิ์ ขจร พาอมรพรหเมศร์ ทั้งคามเขตร์มนุษย์ หวั่นหวาดสุดแสยงภัย บังคับไยสิ้นคิด เสื่อมสิ้นฤทธิอำนาจ เราหมดหวาดเยอกวน ตรัสแล้วสรวลปรีดา แผ้วพักตราผ่องพรรณ์ ผ่ายนักธรรม์ชิดชม สมรสสร้อยสรวงสวรรค์ เสียวกระสัณห์ซาบทรวง ซึมแดดวงเอิบอาย ลำลายสุขเวทนา สมผัสปราณีตนัก ชักให้ท่านลืมสกนธ์ เปรียบปานตนสลบ ซบอยู่แทบ สมร เทพอัษรสมคิด กอดนักสิทธิ์แนบกาย จึงโฉมฉายรำพึง ถึงพระจอมเทวา ให้ส่งปราสาทแก้ว แล้วด้วยเครื่องบีลัณฑน์ อีกทั้งสรรพ์ภูษา ผ้าทิพรวงเป็นทิพย์ ห้าสิบพับกำหนด ขอทรงยศประทาน ให้สมการณ์ด้วยรา ครานั้นท้าวโกสีย์ ทราบคดี โดยพลัน จึงสรรสิ่งนางประสงค์ พร้อมอนงนางอัษร เทพอมรบริวาร นำปริยการรถทรง ลงมาให้ทันใด นางทรามวัยอุ้มแอบ แนบคายศกัยอก ยกขึ้นสู่ปราสาท กำราญลาดวิจิตร์ นางกอดชิดแนบไว้ ห่อนเหินห่อนห่างให้ ท่านนั้นเนานอน เคียงนา ฯ

สถาบันหนังสือพิมพ์ไทยเขษม-ธรรมสาร

◎ มวญอมรบริพาร พนักงานพิทักษ์พร้อม
ต่างเหล่าต่างเวรล้อม หลั่งหน้าเนื่องนันท์

◎ กล่อมบรรเลงดนตรี ซอสี่เสียงเพราะพร้อง
ส่งศัพท์ประสานร้อง เจื้อยแจ้วขับใจ ปรางนา

◎ เทพไทเทพอัษร ต่างกรายกรยาตร์ย้าย
รำสลับกลับขวาซ้าย สร่ายพ้อนช้อนงาม เงื่อนแฮ

◎ ตามพฤกษาลดาดาษ พรรโณภาสสว่างจ้า
เพราะรัศมีศรีกล้า สร่านสร้านจากสกนธ์ เทพเธย

◎ ชไมย์ชนดลปรีดา เหนือมหาปราสาทแก้ว
เสวยสุขสราญแล้ว เลิดล้วนรสสวรรค์ เวียงนา

◎ นักธรรม์ท่านห่อนมี สมประดีหนึ่งน้อย
นอนแนบแอบอกสร้อย สุเรศร์พ้านารี

◎ หลายราตรีผ่านมา หลายพรรษาผ่านพ้น
ประสพสุขประเสริฐล้น ประหลาดล้ำลือมตน ตลึงแฮ

◎ ขนคราครบสามฉนำ กำหนดตามโลกอ้าง
ท่านค่อยสำนึกบ้าง เร่งรู้สมปฤดี

◎ โฉมศรีอลัมพุสา จินตนาแน่รู้
ริยะชิดเชยชู้ เลี่ยงลี้หลบสกนธ์ พลันแฮ

◎ บัดดลอธิษฐาน บันดานปราสาทแก้ว
กับพวกบริพารแผ้ว ผาดพันหายพลัน

◎ นักธรรม์ท่านลิ่มเนตร์ สร่ายสังเกตเลื่อยล้า
ริบลุกบ่เชื่อนช้า นั่งข้องมองฉงน งงนา

◎ นึกเวียนวนจนจิตต์ คิดทบทวนวุ่นเว้
เหตุโหตุโทษใดเอ้ อาตม์คล้ายไม้ขอน

◎ นอนนิ่งนอกอาศรม ขมจ่อมเหนื่อหย่อมหญ้า
เครื่อ รก ปรก รอยหน้า แน่นด้วยลดาพันธ์ พูนอ

◎ สรรพ์พฤกษามากมิ เขียวขจีรอยด้าน
สูงใหญ่ต้นใบก้าน กลับเพี้ยนแผกตา

◎ สกุณากาแก แลดุเหว่าเร่าร้อง
เสียงสนั่นสำเนียงก้อง กลบพื้นพนาศรม

◎ ที่ของกรมศาลา บูชาเพลิงรกเรี้ยว
ที่ที่เทียวอยู่งูเงี้ยว ไล่เลื้อยแล่นคลา คลาคนอ

◎ สารพรรณกระแตตุ่น วุ่นวนเวียนวิ่งร้อง
เนื้อนกผกผันข้อง เช่นนี้ไฉน แน่นา

◎ ใครหนอยังคัยกู เลิกบูชาพระเจ้า
กณฑ์กิจที่เคยเร้า เลิกร้างแรมนาน หน่ายนอ

◎ ฌานดาลเด่นเดโช โอ ใครหนอลบล้าง
เสื่อมเดชพิเศษสร้าง แต่ต้นจนปลาย

◎ แสนเสียดายนักหนา วิทยาที่เสื่อมแล้ว
ประดุจทิ้งดวงแก้ว สู่ท้องนทีทลาย

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ไทยเขษม-รัตน

◎ แสนเสียดายความงาม ตามที่ตรูขยไว้
พลันเสื่อมห่อนเหลือให้ ชื่นชันแก่เรา เลยนอ
◎ พ่างสำเภาเภตรา รัตนาแน่นไซร้
พลันล่มงมงอดใต้ สมุทซึ่งสุดประมาณ
◎ ยิ่งวิจารณ์ดาลจิตต์ ยิ่งคิดกลัยยิ่งเศร้า
เสียจิตต์รันจวนเผ้า พร่ำเพ้อพรรณนา
◎ น้ำตาไหลเอียอาย ทายทอดกายเกลือกกลิ้ง
ยอหัตถ์สมผัสทิ้ง ทุบเนื้อตัวตน
◎ ไพรสณฑ์พนมชัฎ เหมือนมิมนัศหยั่งรู้
พลอยสยบกับพระผู้ พรตเร้าเศร้าสลัย โศรกเฮย ฯ

◎ ครานั้นเทพอัษร สายสมรสดับคำ ร่ำรำพรรณพิไร ขายัลย์ ใจเขียนขาด หยาดหยัดอัสสุชล ดังฝอยฝนฟูมฟาย ทิ้งทอดกายไปมา เสวยทุกขาดูรดาล น่าสงสารอนาถ นางหวั่นหวาดเกรงภัย นิ่งตริกไตรโดยเชาว์ ผิตัวเราไป่แจง แถลงเหตุแต่ต้นมา ให้สิทธาท่านทราย ท่านคงสายแช่งชัก หนักแก่เราชั่วกัลย์ ควรผ่อนผันให้แคล้ว ครั้นคิดแล้วลีลา มานอบนบนักสิทธิ์ แถลงกิจตนทำ ตามคำท้าวโกศีย์ มิประสงค์ฉันใด จึงแจ้งไปทุกประการ แล้วกรายกรานวิงวอน ขอโทษกรโยคี ให้ปราณีเมตตา ยกโทษานุโทษ โปรดอย่าได้สรรสาป เหตุที่หยาบหยามเกิน ใช่ว่าเพลินอาจเอง เกรงสัตว์โลกเร่าร้อน หวังจิตรคิดช่วยช้อน เชิดให้สัตว์หาย หวาดแฮ ฯ

◎ นักสิทธิคลายคิดสิ้น สงสัย
เหตุสดับศัพท์ทรามวัย ว่างเศร้า
หวนจิตต์คิดน้อมใน นุศาสน์ ชเนตตินา
คำที่ท่านหมั่นเร้า แต่ล้วนเรื่องจริง

สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยเชษฐ์ธรรม

◎ อิงผลคลเหตุทั้ง สองสถาน
เย็นเพราะไย่พิจารณ์ ตริ่งแช้ง
ทุกคำท่านร่ำสาร นุศาสน์
ปานประหนึ่งเราแกล้ง เกลื่อนถ้อยชนกไท

◎ เจ็บใจเจ็บจิตต์โอ้ อกตู
ใยยิ่งเลวเล่ห์ดู ดั่งข้า
หลงเล่ห์นุชคำรู หลอกเล่ห์ ลวงแล
นี่สัตว์อกเขาอ้า อาขแท้เทียวหนอ

◎ พอคนึงถึงเหตุถ้วน ทุกประการ
จึงเอ่ยพจน์อภัยท่าน เสนาะถ้อย
ดูราอัยยรมาร ยายิ่ง หญิงแช
ช่างกอปรกรรมใช่น้อย นึกแล้วลานใจ

◎ ไหนไหนก็ล่วงล้ำ เลยมา แล้วแม่
โทษที่กอปรย่อมปรา— กฏไชร้
แต่จงจิตต์เจตนา สุจริต มิน่อ
เราย่อมยกโทษให้ ห่อนเท้าถือความ

◎ นงรามเชิญแม่เมือ แมนพิมาน
โดยสุขโสตถิสำราญ อย่าไร้
ต่อนี้เทพทุกสถาน ไตรทศ ทิพนอ
ปราศทุกข์ดลสุขได้ ดั่งข้อยเฉลยคำ

◎ อลัมพุสาสุดสิ้น สงสัย
หายหวาดหวั่นเวรภัย จิตต์แผ้ว
กรานกรายนักสิทธิไสย สาสตร์สิทธิ์
ทำประทักษิณแล้ว หลีกขึ้นรถสวรรณ

◎ พร้อมสรรพ์บรรพัทล้อม เหลือหลาย
ลอยสู่นภาผาย ผ่านฟ้า
ถั่นถึงเทพนิกาย ไตรทศ สถานแฮ
ตรงสู่แหล่งเข้าหล้า หลั่งล้อมเคียมคัล

◎ พลันองค์เทวราชเข้า จอมสุรา ลัยเฮอ
เหลือบพบอลัมพสา เลิดแล้ว
ท้าวเธอโปรดเปรมปรา— โมทย์ยิ่ง
เอ้อนโอฐฐ์เผยพจน์แจ้ว แจ่มชั้นสรรเสริญ

◎ แน่นุชเจริญลักษณ์ล้ำ นาริ
สามารถของแม่มี่ มากล้น
หาญหักนักสิทธิพิ รภาพเพียบ พ่ายนา
ยังสัตว์ไตรโลกพ้น ทุกข์พ้องภูมิสราญ

◎ เครื่องรังควาญผ่านพ้น ทิพยา ลัยนอ
เรียมสุดแสนเปรมปรา— โมทย์ได้
สิ่งใดนาฏปรารถนา เชิญเร่ง แถลงแม่
เรียมจักประสิทธิ์ให้ ห่อนเพี้ยนพาที

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ ฝ่ายศริอลัมพุสพร้อง ทูลพลัน
ข้าแต่จอมเทวัน แว่นฟ้า
พรอ่นนับหมื่นพัน ฤๅชอบ
ชอบโปรดอย่าใช้ข้า ยาทเร้าฤษี

◎ โกศีย์ประสิทธิให้ ห่อนพราง
งเสร็จสมมนัศนาง นึกนั้น
นางรับพระพรวาง เทอดเกศ
ลาเลื่อนเคลื่อนสู่ชั้น แห่งห้องพิมาณผง

◎ ส่วนองค์นักสิทธิเชื้อ มฤคา
กลับยากย่มฌาณสมา บัติเร้า
ตรายถึงซึ่งชะรา ลุขิด ขยันแช
คับจิตต์จิตต์รเข้า สู่พื้นภูมิพรหม

◎ สมเด็จสรรเพ็ชเจ้า จอมปราชญ์
คราพระองค์ทรงประกาศ เรืองแล้ว
แถลงธรรมสัจจ์นุศาสน์ สอนสีย นุสนธิ์แช
ให้ภิกษุผู้กรสัณฐู์แผ้ว ผ่องพร้อมอริยภูมิ์

◎ ประชุมชาดกท้าย นิทาน
ท่านอิสิสิงค์กาล ก่อนนั้น
แปรเป็นท่านเมามาน หม่นนี้ นิ่นา
ถูกเกลศรังควาญอั้น อกเอี่ยเสียธรรม

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ ฝ่ายอลัมพุสเพียน ภูมินา
ได้แก่นางทิปรา_ กฎนี้
ส่วนนักสิทธิยิดา แปรชาติ มานอ
ได้แก่เราผู้ชี้ ช่องให้เห็นธรรม ฯ

◎ เรื่องอลัมพุสชาดก ยกมาจากคัมภีร์ ขัตตาพิสนิบาต เดิมคำคาดความเรียง
เพียงมิฉันท์แซกสลับ รคนกับเวยยากรณ์ ถ้อยสุนทรน่าชม ข้อยสมยาเฉลิม
เสริมฉายาคเวสก์ ครองในเขตต์บริญญาณ อ่านพิจารณ์ชอบจิตต์ จึงลิขิตเขียนแผลง
แถลงลิลิตลำดับ โคลงกับร่ายเรียงรัน ประพันธ์เพิ่มเสริมความ เรียงพองามพอยล
จนสำเร็จเสร็จสรรพ ประกอบกับภุมวาร มาสกาลชนุยก พุทธศกสองสี่หกแปดมิกำหนด
ปรากฏเกือบกว่าเดือน คราแต่งเอื่อนอิดใจ ขึ้นเขียนไปโดยยาก ยากหน้าทำโดยเพียร
เพราะเริ่มเรียนแรกหัด ไม่สันทัดทางกลอน อักษรไข่พริ้งตา มาเบาใจเหลือขาน
ที่อาจารย์ผู้ลือ คือคุณหลวงธรรมา ภิมณปรากฏนาม ท่านมีความปราณี แนะ
วิธีประพันธ์ บรรจงตัดต่อเติม เสริมส่งความน่าอ่าน นับว่าท่านการุญ มีคุณควร
เคารพ จบไว้แทบเกศเกล้า เดชข้าเจ้ารจนา ชาฎกดิกดำบรรพ์ ประพันธ์พากย์ลิลิต
ขอศิริสิทธิไตรรัตน์ จงขจัดผองภัย ให้ห่างไกลสกนธ์ ตลอดตลอดกาล
กาลเชยชาติ กว่าจะขาดสัญโยชน์ รุ่งเรืองโรจน์โดยธรรม์ บัลลุนฤพาน ขอฝาก
สารลิลิต นี้สถิตย์ตลอดกัลป์ อย่าเลือนลับแรมนิราศ ด้วยอำนาจสัตยา ธิฐานานุภาพ
จงสำฤทธิอย่าไร้ สิ่งที่มุ่งหมุ่งได้ ดั่งข้อยคำนึง นั่นเทอญ ฯ

จบ เรื่องอลัมพุสพร้อง เพรงประพันธ์

บ ริรักษ์ตำหรับบรรพ์ แบบไว้
ริ เล่นใช่ประชัน ชนเชี่ยว ชาญพ่อ
บูรณ์ แบบแยบยลได้ ดั่งเบื้องเบาราณ ฯ

ความอาฆาฏแห่งสมาคม

แปลและเรียบเรียงโดย

จ. วุฑฒะกุล

บทที่ ๑

แสดงความประสงค์

"กระผมมาหาใต้เท้า_เพื่อขอโอลิฟครับ กระผมได้รับอนุญาตจาก เจ้าหล่อนให้มาขอกับใต้เท้าเอง"

ผู้พูดเป็นชายหนุ่ม รูปร่างผ่าเผยน่ารัก อายุประมาณยี่สิบห้าปี นามว่า ริชาร์ด เอมเบอร์สัน แต่สำหรับตึกอาร์ดเวลล์ใคร ๆ เรียกว่า ดิ๊ก เสมอ ตระกูลทางบิดาสืบเนื่องมาจากพระเจ้านอร์แมน วิลเลียม

เขามีลักษณคล้ายคลึงมารดาหลายสถาน มีอาทิผมดกดำ, ตาสีฟ้าแก่, คิ้วดก และสำเนียงส่อให้เห็นได้ว่า เป็นคนอังกฤษแท้ไม่ปะปน มีนิสัยอันดีเป็นที่ชอบพอกันทั้งหญิงและชาย

ห้าสิบปีก่อนที่ได้บรรยายเรื่องนี้ขึ้น ตึกอันระโหฐานตระการตา พร้อมด้วยสมบัติอันมั่งคั่งของ ตระกูล อาร์ดเวลล์ ได้ ตกไป อยู่ ใน ความพิทักษ์รักษาของผู้อื่น แล้วจึงตกมาเป็นของลิววิน เอมเบอร์สัน ปู่ของดิ๊ก แต่โดยความอัตคัดขัดสนประการใดมิพึงกล่าวถึง แกก็ขายตึกนั้นเสียอีก กาลนานเข้าตึกนี้ก็ได้ถูกบิดาของ ดิ๊กซื้อไว้ เป็นสิทธิ์ ซึ่ง กระทำให้ชาวบ้านร้านตลาด พากันอิ่มอกอิ่มใจที่ได้ เห็นตกมาเป็นของตระกูลเก่าอีกครั้งหนึ่ง ข่าวก็ระบือออึงทั่วไปว่า คาลตัน เอมเบอร์สัน เป็นเจ้าของในขณะนี้ เป็นเจ้าของตึกอันแต่ครั้งโบราณเคยเป็นของบรรพบุรุษของเขา บรรดาสหายเก่าแก่และญาติพี่น้องก็มาเยี่ยมเยือนเพื่อแสดงความยินดีปรีดาด้วย

บรรดาผู้ที่มาแสดงความยินดี ไม่มีใครที่จะรู้ลึกไปกว่า นายพันเอก แอนเนอร์เลย์ น้ำเสียงและท่าทางแสดงว่ายินดีจริง ๆ ความจริงก็นับว่าเกี่ยวดองกับ ตระกูล เอมเบอร์สัน ตัว นายพันเอก เอง กับบิดา ของ ดิ๊กได้ เคยเป็นสหายร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาตั้งแต่เด็ก มิได้

ห่างไกลกันเลย จะคิดอ่านทำอะไรก็หารือ
ปรองดองกันเสมอ ครั้นต่อมาในสมัยหลัง
นายพันเอกแอนเนอร์เลย์มิใคร่ได้พบปะสนทนา
กับคาลตันดังเดิม โดยเหตุที่คาลตัน แอม
เบอร์สัน กลายเป็นผู้มีนิสัยมืดติ่งไป ประกอบ
ด้วยหน้าตาอันแสดงว่ามีทุกข์เสมอ มิอยาก
ที่จะให้ใครพบปะ และมิชอบสมาคมกับใคร
มักจะหาเวลาอยู่แต่ลำพัง แม้แต่บุตรชาย
คนเดียวก็มิอยากจะสุงสิงด้วย ต่างคนต่าง
อยู่กันทีเดียว แต่สำหรับนายพันเอก แล้ว
ความไมตรีฉันมิตรยังคงมีอยู่เสมอดุจเดิม

ดิ๊กได้มาหานายพันเอก แอนเนอร์เลย์ย่าย
วันนี้ณที่ระเบียงตึก อันเย็นที่เย็นสบายแห่ง
ตระกูล แอนเนอร์เลย์ ใน ฤดูร้อน มองไปข้าง
หน้าจะเห็น สนามอันเตียนสอาดกับสวนดอกไม้
อันงดงามดายดื่นไปด้วย พรรณบุบผาชาติสิสรร
แลกลิ่นต่าง ๆ ตลบไป สวนนี้เจ้าของรักแล
คอยบำรุงอยู่ด้วยความเอาใจใส่ ถ้าจะพูด
กันที่จริงแล้ว แม่สาวน้อย โอลิฟ ออก จะ กังวล
มากกว่าคนในบ้านทั้งหมด โอลิฟบุตรีสุด
สวาทคนเดียวของนายพันเอก ซึ่งดิ๊กหนุ่มน้อย
กำลังวอนขอต่อบิดาเจ้าหล่อน

นายพันเอก แอนเนอร์เลย์ เป็น คนรูปร่าง
ผอมสูง ผมยาวเป็นสีเหลือง ผิวหนังค่อน
ข้างคร่ำสักหน่อย โดยที่ได้เคยไปอยู่ในประเทศ
ที่ร้อนจัดเช่นอินเดียอันทางราชการได้ จัดส่งไป
ขณะนี้แกกำลัง นั่งอยู่ใน เก้าอี้นวม ใหญ่ อย่าง
ผาสุข ปากคาบยุหรี่ และข้าง ๆ มีหนังสือพิมพ์
และข่าว ต่าง ๆ วาง อยู่ แก ตรองนิ่ง อยู่
ครู่หนึ่งแล้วจึงตอบว่า

"ฉันไม่คาดเลยว่าฉันนึกผิด ดิ๊ก, ดวงตา
ของเจ้าเองบอกว่าเก็บความลับไม่ได้ ตั้งแต่
วันแรกที่เจ้าพบปะกับแม่สาวน้อยของฉัน ๆ ทาย
ถูกทีเดียวว่า ต่อไปจะเป็นยังไร รู้ทีเดียวว่าเจ้า
จะต้องมาขอแม่สาวสุดสวาทของฉัน" แกพูด
แล้วถอนใจใหญ่

ดิ๊กถามด้วยความกลัดกลุ้มว่า "ใต้เท้า
จะโปรดกระผมไหมครับ ? กระผมหวังว่า คง
ยินดีและเต็มใจที่จะให้เป็นแน่"

"โอ, ยินดีที่จะให้แสงอรุณของฉันไป
ยินดีที่จะต้องอยู่คนเดียวต่อไป อันปราศจาก
สุรเสียง อ่อนหวาน และเสียง สำรวล อันไพเราะ
แห่งความร่าเริงของโอลิฟฉะนั้นรึ ? ฉันไม่
ยินดีที่จะจาก บุตรสาว คนเดียว ของฉันเลย ดิ๊ก
เจ้ายังไม่รู้ว่า เจ้าพูดอะไร ขออะไร นี่แน่ะ
ฉันจะบอกข่าวดีให้เจ้า คือฉันมีเพื่อนคนหนึ่ง
นามว่า แรล์ฟ เซ็กเกอร์ลี เขามีบุตรสาวซึ่ง
ยังไม่มีเย่ามีเรือนเลยถึงหกคน รูปร่างหน้าตา

ก็หมดจดดี ถ้าเจ้าจะไปขอเขาสักคน ฉัน อยู่สักหน่อย เพราะเจ้าหล่อนไม่ใคร่อยากขอ
เชื่อว่าเขาคงยินดีให้ ส่วนโอลิฟน่ะเป็นลูก ไปไหนเลย อย่าเลย — อย่าเที่ยวมองหาเลย
คนเดียวของฉันแท้ ๆ ฉันอยากให้เจ้าหล่อน เจ้าหล่อนยังไม่มาดอก” นายพันเอกพูดพลาง
อยู่กับฉัน ให้ฉันรู้สึกปลื้มใจอีกสักสองสามปี ยิ้มเย็นเชิงสัพยอก ในเมื่อเห็นสายตาของดิ๊ก
ถ้าเจ้าหล่อนไปเสีย ฉันคงจะเหงามาก สอดส่ายไปในที่ต่าง ๆ ซึ่งเขาเคยพบเจ้าหล่อน
ทีเดียวดิ๊ก ยิ่งมารดาของเจ้าหล่อนด้วยละก็ “เมรี่พาเจ้าหล่อนไปเที่ยว สักครู่ก็
รักอย่างสุดสวาทขาดใจไม่ อยากให้ห่างไปไหน คงกลับ เจ้าต้องรออยู่เป็นเพื่อนฉันก่อน ไง,
เที่ยว แต่เอาเถอะ ถึงอย่างไรก็ดีฉันรักเจ้า หรือเจ้าไม่อยากจะสนทนากับคนแก่”
มาก อีกประการหนึ่งบิดาของเจ้าก็เป็นสหาย ชายหนุ่มหัวเราะแกมขวยแล้วกล่าวว่า
สนิทสนมกับฉันมาก ฉันยินดีจะรับเจ้าเป็น “อ้อ, ใต้เท้าก็ทรายเหมือนกันนะครับว่า
บุตรเขยคนเดียวของฉัน เพราะรู้สึกว่าไม่มี กระผมมีความรู้สึกอย่างไร ใต้เท้าคงเคย
ใครอีก นอกจากเจ้าที่อาจมาเป็น บุตรเขย ของ รู้สึกมาแล้วแต่ครั้งยังหนุ่ม ๆ อยู่”
ฉันได้” “จริง แต่เดี๋ยวนี้ชราเสียแล้ว ไม่มี
เวลามานึกถึงอ้ายสิ่งเหลวไหลเหล่านี้ ลืมหมด
แกพูดแล้วยื่นมือให้ดิ๊ก ด้วยความยินดี ทีเดียว แล้วพ่อเจ้าล่ะว่าอย่างไรบ้างในเรื่อง
ยินดีเท่าใดมิต้องพึงกล่าว ดิ๊กรับสำผัสมือ นี้?”
นายพันเอกบีบและสั่นโดยแรง จนแกรู้สึกเจ็บ “คุณพ่อเต็มใจครับ กระผมขอให้ท่าน
“นี่ดิ๊ก การที่เจ้าโผล่มาวันนี้น่ะ แม่ มากับกระผมเหมือนกัน แต่ท่านไม่ใคร่สบาย
สาวน้อยโอลิฟของฉันรู้ไหม? เป็น แต่ฝากความระลึกถึงมาพร้อมกับการ
ขอโทษ ท่านขอเชิญใต้เท้าไปหาท่านเองที่
ชายหนุ่มก้มศีร์ษะตอบว่า “ทรายครับ บ้าน เพื่ออยากจะหารือด้วย”
เจ้าหล่อนทรายทั้งหมด เจ้าหล่อนตกลงกับ “ดีละขอบใจ ฉันจะไปพรุ่งนี้เช้า ทำไม
กระผมเมื่อคืนนี้เองว่า จะให้กระผมมาเวลา เจ้าไม่รู้ริว่า พ่อเจ้าเป็นอะไรไป?”
๔ ล.ท.” ชายหนุ่มเอื้อมหยิบบุหรี่ที่นายพันเอกส่งให้

“อ้อ, มิน่าล่ะ โอลิฟจึงทำไถลไปเที่ยว
เสียกับมารดาเจ้าหล่อน ซึ่งออกจะผิดปรกติ

แล้วตอบว่า “กระผมก็ไม่ทราบว่า จะกรายเรียนยังไร คุณพ่อไม่ยอมให้เรียกมดหมอเสียเลย เป็นแต่บอกว่าท่านรักษาตัวเองก็ได้ ดีกว่าหมออีก กระผมไม่พอใจที่สุดสองสามปีมานี้ดูท่านเปลี่ยนแปลกไปมากทีเดียว ท่านชราลงและมีความทุกข์ ใต้เท้าได้สังเกตบ้างรึเปล่าครับ ผมเห็นว่า ท่านไม่น่าจะมีทุกข์มีร้อนอะไรเลย เพราะตีกเก่าของเรา ท่านก็ได้ ซื้อกลับมาแล้ว กระผมออกอัศจรรย์ในอิริยาบทของท่านมากทีเดียว”

“ที่จริงก็ไม่น่าอัศจรรย์อะไร พ่อเจ้าเคยทำงานที่ต้องใช้ทั้งสมอง และกาย เป็นกำลังครั้นลาออกจึงรู้สึกเหนื่อยและทรุดโทรมลง”

“เห็นจะไม่ใช่เช่นนั้นดอกครับ”

นายพันเอกยิ้มพลางกล่าวต่อไปว่า “เออเมื่อมาคิด ๆ ดูถึงพ่อเจ้า ทำให้ฉันอดนึกถึงภาพสองภาพซึ่งจารึกอยู่ในสมองของฉันไม่ได้เลย และจะไม่ลืมจนตรายเท่าชีวิต ภาพแรกก็คือ เมื่อห้าสิบปีมาแล้ว คราวที่แกจะจากบ้านเก่าของแกไป เวลานั้นแกอายุได้สิบห้าปี ส่วนฉันอายุสิบปีเท่านั้น เมื่อรถมาคอยอยู่ที่ประตูตึกเพื่อจะพาแกไปส่งที่สถานีน่าสงสารย่าของเจ้า แกร้องไห้เสียแทบไม่ได้สติสตังด้วยความคิดถึงลูกที่จะต้องพรากจากกันไป ทั้งปู่เจ้าก็แทบเป็นลมทีเดียว แม้เป็นผู้ชายแกก็กลั้นน้ำตาไม่ได้ ฉันเองเห็นเขาร้องไห้กันดังนั้นก็อดไม่ไหวเป็นธรรมดา ทั้งเป็นเด็กกว่าใคร ๆ ตัวคาลตันเองหน้าตาเซียวซีดราวกับผี เขาหันหน้ามาทางฉันชี้ให้ดูตึกอันระโหฐานเก่าแก่ คือบ้านของเขาเดี๋ยวนี้แหละพูดว่า ‘แฮร์รี่ ฉันอาจสาบาลได้ทีเดียวว่าตึกนี้จะต้องเป็นของฉันสักวันหนึ่ง’ ฉันก็เชื่อทีเดียวว่าจะเป็นดังเขาคาดไว้ เชื่อตลอดมาจนเดี๋ยวนี้ ถึงแม้ว่าฉันได้ไปรับราชการเสียตั้งแต่เดี๋ยวก็ยังได้ยินข่าวของพ่อเจ้าจากปู่ของเจ้าเนือง ๆ ว่า เขาเป็นคนดี เอาใจใส่การงานครั้นบิดาของฉันตายลง ฉันจึงมาตั้งบ้านเรือนลงทันที สิบแปดเดือนที่แล้วมาฉันได้ยินข่าวว่าตึกนั้นจะต้องถูกขายต่อออก จึงอุส่าห์ตะเกียกตะกายเที่ยวหาที่อยู่ของพ่อเจ้าและบอกเรื่องตึกของแก ‘แหมมันเร็วเกินไป ในเวลานี้ก็ยังไม่มีทุนรอนอะไร’ แกพูดแล้วสีหน้าสลดน่าสงสาร ภาพนั้นยังคงติดตาฉันอยู่เสมอ ฉันก็หมดท่าที่จะช่วยเหลือแก เพราะตามที่เจ้ารู้อยู่แล้ว ฉันก็ไม่สมบูรณ์ล้นเหลือนักนอกจากพอเป็นมรดกอันเล็กน้อยให้แก่โอลิฟในวันสองวันเหล่านี้ แล้วฉันก็กลับบ้านด้วยความเสียใจ — เสียใจที่ช่วยพ่อเจ้าไม่ได้ ต่อ

มาก็ไม่ได้ข่าวคราวอะไรจากแกอีก จนเมื่อเร็ว ๆ นี้ได้ทราบข่าวว่า พ่อเจ้าชื้อตึกนั้นกลับคืนได้แล้ว แกจะพยายามหาเงินทางใดก็ไม่มีใครทราบ แต่แกได้รับความชมเชยพอดู"

ชายหนุ่มเอ่ยขึ้นว่า "ที่จริงกระผมอยากให้ท่านปฤกษาปรองดองกับกระผมบ้าง ท่านเป็นบิดาที่ดีที่สุดของกระผม แต่กระผมก็ยังพูดอะไรโดยเปิดเผยกับคุณพ่อไม่ได้ดีเท่ากับมาพูดกับใต้เท้า"

"อ้อ, นั่นแน่ะมากันแล้ว" ตึกร้องขึ้นในขณะที่เห็นรถเทียมด้วยม้าขาวสองตัวค่อย ๆ ขับขึ้นมาในสวน และแม่สาวน้อยได้โยกผ้าเช็ดหน้าด้วยความยินดีที่เห็นเขา

ครู่หนึ่งตึกก็ลงไปประคองอยู่ข้างรถช่วยพยุงมิสสิส แอนเนอร์เลย์ก่อนแล้วก็โอลิฟให้ลงจากรถ เขาค่อย ๆ เอาแขนประคองเอวแม่สาวน้อย แลศีรษะทั้งสองก็เอนเข้าหากันจนกระทำให้ตาสารถือดยิ้มไม่ได้ ข้างมิสสิส แอนเนอร์เลย์ก็หันไปยิ้มแย้มเป็นทีกับสามี และเอามือของแกตบบ่าบุตรสาวเป็นเชิงสัพยอกแล้วพูดว่า

"ทำไมไม่บอกแม่ก่อน ทำไถลให้พาไปเที่ยวเสียได้ มิฉะนั้นแม่มิรออยู่บ้านเพื่อคอยพบกับลูกเขยในอนาคตของแม่รึ"

โอลิฟหน้าแดงเรื่อด้วยความอาย ตอบว่า "ดิฉันคิดว่า การที่ให้มาหาคุณพ่อคงสดวกกว่า"

ขณะนี้มิสสิส แอนเนอร์เลย์ได้กอดตึกไว้ในวงแขนของแกด้วยความปลื้มใจจนน้ำตาไหล นายพันเอกเดริเข้ามาใกล้แล้วพูดว่า "นี่แน่ะเมรี่ ถ้าเธออยากจะร้องไห้ ย่าของฉันพอที่จะรับหน้าและน้ำตาของเธอเสมอ นี่ตึก คงร้อนใจราวกับไฟที่อยาก จะบอกกับโอลิฟ ว่าฉันพูดอะไรกับเขาบ้าง ไปเถอะเจ้าทั้งสองจะไปสนทนาอะไรกันก็ตาม พ่อให้เวลาเจ้าครึ่งชั่วโมง"

ความอิ่มใจของหนุ่มสาวคู่นี้จะมีมากสักปานใดมิจำต้องอธิบาย เขาได้ลงบรรไดใหญ่เดริเคียงกันลงไปในสวน พอถึงที่นั่งอันกำบังตนให้พ้นจากกระสุนตาได้ดีแล้ว ไม่ต้องสงสัยว่าตึกจะไม่ประคองแม่สาวน้อยยอดรักไว้ในวงแขน และสูดความรักเสียอย่างเต็มกระหาย ซึ่งได้คอยโอกาสมานานแล้ว เจ้าหล่อนค่อย ๆ ถอยออกจากเขาด้วยความอายที่ถูกรัดจนแทบหายใจไม่ออก ชายหนุ่มรวบมือทั้งสองของเจ้าหล่อนมากำไว้ แล้วพิศดูดวงหน้าอันชะม้อยย้วยวนใจของเจ้าหล่อนพลางนึกชมผิวหนังอันขาวบริสุทธิ์ปราศจาก

ตำหนิ ผมสีน้ำตาลอันห้อยย้อยลงมาข้าง ๆ หู เย็นวง ๆ ตาสีดอกไม่ลืมฉัน ซึ่งมีประกายแห่งความกำหนัดในขณะที่ถูกพ่อหนุ่มน้อยชื่นชม

เจ้าหล่อนยิ้มน้อย ๆ แล้วเอ่ยขึ้นว่า "ฉันรักที่รัก ดิฉันอิ่มใจจริง แต่ยังมีสิ่งหนึ่งที่ดิฉันเย็นทุกข์"

"สิ่งนั้นคืออะไร, ยอดรัก"

"ดูเย็นความเขลาของดิฉันนะคะที่มาคิดอะไรต่าง ๆ แต่ดิฉันอดนึกถึงสุภาษิตเก่าบทหนึ่งไม่ได้ ที่ว่าความรักแท้มักมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาแยกให้แตกกัน ตั้งแต่เราเริ่มรู้จักกันมาดูเหมือน ยังไม่มีสิ่งใดมาขัดขวาง มิใช่ริคะ ? คุณพ่อหรือคุณแม่ก็ยินยอม ส่วนคุณพ่อของเธอ ๆ ก็บอกว่า ท่านเห็นดีด้วย ยังงั้นมิใช่ริคะ ?"

ดึกก้มศีรษะรับเย็นคำตอบ

เสียงสำรวลของเจ้าหล่อนดังกังวาลประดุจเสียงกระดิ่งเงิน แล้วหยุดเมื่อนึกถึงอะไรขึ้นมา

"สิ่งใดที่จะบังเกิดขึ้นโดยเคราะห์ก็ดี ขออย่าให้ความรักของเราทุกข์ริตเลยนะคะ ?"

แทนคำตอบเขาได้รวบตัวเจ้าหล่อนเข้ามาในวงแขนอีกครั้งหนึ่ง แต่ครั้งนี้เจ้าหล่อนถอยหนี แล้วถามด้วยความกังวลภายในดวงจิตว่า

"เธอเชื่อแน่ในตัวเธอแล้วริคะว่าเธอมีความอิศศระที่จะรักดิฉัน ?"

เสียงอันหวานระห้อยยั่วให้พ่อหนุ่มน้อยทวีความรักยิ่งขึ้น เขาตอบว่า

"ช่างไปเก็บเอาความคิดต่าง ๆ มาจากไหนกันจ๊ะ ? โอลิฟ, เธอสงสัยฉันริ ?"

ดวงตาของชายหนุ่มเย็นประกายด้วยความพิศวาท เขายิบมือของเจ้าหล่อนที่กำไว้แน่นขึ้นจนกระทำให้เจ้าหล่อนรู้สึกเสียวไปทั่วตัว เจ้าหล่อนถอนใจแล้วค่อย ๆ วางศีรษะอันนุ่มลงบนบ่าเขา พลางกระซิบแต่เบา ๆ ว่า

"เปล่าค่ะ เธอขา ดิฉันไม่ได้สงสัยเธอเลย"

พ่อหนุ่มน้อยโอบสเอวอันกลมอ้อนแอ้นของเจ้าหล่อนไว้ แล้วทั้งสองก็เคลิ้มไปในความอิ่มใจ ยานใจ

สำหรับเขาทั้งสอง เวลาครึ่งชั่วโมงที่นายพันเอกกะให้นั้นช่างล่วงไปเร็วราวกับครึ่งนาที ดึกนั่งเผลอไปจนอีกห้านาทีจะถึงเวลารับประทานอาหาร

"ยอดรัก คอยพรุ่งนี้เถอะนะ เราจึงค่อยคุยกันใหม่ ฉันชอบพุ่มไม้นี้จริง ช่างหนา

ที่ยดิ" เขาพูดเย็นคำสุดท้ายแล้วต่างก็เดิร ออกจากสวน

"โธ่, ดิฉันอยาก จะให้เย็น พรุ่งนี้ เดี๋ยวนี้ แหละค่ะ" เย็นเสียงที่กังวาลอยู่ในโสตร์ ของดิก

บทที่ ๒

มารขวางหน้า

รุ่งขึ้น เช้า ริชาร์ด เอมเบอร์สัน ได้รับ จดหมายหนึ่งฉะบับซึ่งกระทำให้ความปรายปลื้ม ในการ ที่ได้ พบ แม่สาวน้อย ของเขา เมื่อ วานนี้ กลายเย็น ความ วิตกไป จดหมายนั้น เย็น ลายมือหญิงผู้หนึ่ง มีข้อความว่า :—

"ดิกที่รัก, จงขึ้นมาหาฉันในวันนี้ ฉัน ต้องพบเธอในทันที จะไม่ฟังข้อแก้ตัวอย่าง หนึ่งอย่างใดทั้งสิ้น ธุระของฉันเกี่ยวกับผู้ ที่ เธอรักและอยู่ใกล้กับเธอ อันตรายถึงชีวิต ถ้าเธอทำเฉยจะได้รับความทุกข์ความเสียใจใน ภายหลังอย่างที่สุด

เดนนิส บิแอน"

ขณะที่ดิกนั่งไปในรถ หน้าตา เขาสลด และ ท่าทางก็เปลี่ยนแปลงราวกับเย็นคนละคน เขา นึกถึงหญิงผู้ ซึ่งเขาได้เคยรัก แต่ขณะนั้น เขายังอ่อนอายุทั้งใจก็ยังเย็นเด็ก ความรักครั้ง นั้นเขาได้สละทิ้งเสียแล้ว และไม่เคยหวล ถึง เลย เมื่อได้ มา สนิทสนม กับโอลิฟ แม่ สาวน้อยซึ่งเขาได้บูชาไว้เหนือสิ่งทั้งปวง ความ รักใหม่นี้แหละเขาไม่อาจลืมเสียได้จนตราบเท่า ชีวิต,

"คนที่เธอรักและอยู่ใกล้เธอ อันตราย ถึงชีวิต' ความข้อนี้กระทำให้ดิกต้องตรง ไปยังลอนดอน แต่จิตต์ใจยังคงจดจ่ออยู่ที่ โอลิฟ ถึงแม้เย็นแต่ คำสั่ง ของ ผู้หญิง ก็ดี เขาก็ไม่อาจขัดขืน น้ำคำใน จดหมาย ฉบับนั้นได้ อย่างไรก็ดี ดิกได้ ไป ตามคำสั่งของหญิง ผู้ ซึ่งเคยต้องการให้เขาอยู่ใกล้ ๆ และได้หลง รักเขาเย็นเวลาหลายปีมาแล้ว เขาไม่ค่อย เชื่อความในจดหมายนัก แต่เมื่อเห็นมิสสิส บิแอน เดิรส่ายลงบรรได มาต้อนรับ ด้วย อาการ อันยิ้มแย้มแจ่มใส กระทำให้เขาอดนึกถึงคำ ว่า "อันตรายถึงตาย' มิได้เลย มันกังวาล อยู่ในโสตร์ของเขาดุจเสียงหัวเราะเยาะ แล้ว หน้าของเขาก็แดงขึ้นด้วยความโกรธ

มิสสิส บิแอน เย็นหญิงหม้าย สามีของ แกได้ตายเสียเมื่อหกเดือนที่แล้วมา แกเย็น คนมีเชื้อฝรั่งเศษและได้ทำการสมรสตั้งแต่อายุ สิบเจ็ด, กับนายธนาคารอังกฤษผู้หนึ่ง ซึ่ง มีอายุสามสิบปี แม้ว่าจะแก่กว่ากันอักโขก็จริง

แต่ฝ่ายยิดามารดาไม่ขัดข้องอะไร เพราะข้างชายเย็นคนสมบูรณ์ด้วยเงินทอง ตัวเดนนิสเองก็มิได้เศร้า สามิได้เอาอกเอาใจต่อแกทุกอย่าง มิได้อนาทรร้อนใจ ทั้งเครื่องแต่งกายและเพ็ชร์นิลจินดา เขาหาบำเรอแม่ภรรยาสาวอยู่เสมอ ต่อมาสักสองปีจะเย็นด้วยเหตุอันใดมิมิใครทราบ เขาได้ปล่อยให้ภรรยาประพฤติตามยถากรรม เขาเองก็ไปทางหนึ่ง

ความงามของมิสสิสยิแอน อย่างฝรั่งเศษกระทำให้แกเย็นคนโด่งดังในกรุงลอนดอน แกมีบุตรชายคนหนึ่งซึ่งมีเพื่อนฝูงอยู่ในอ๊อกสฟอร์ดหลายคน เดนนิสเคยนึกเสมอว่าความเย็นสาวของแกล่วงพ้นไปเสียแล้ว แต่อย่างไรก็ดีแกยังพอใจในความสวยความงามของแกซึ่งบางที อาจกระทำให้ชายหนุ่มสักคนหนึ่งหลงรักแกได้ ความคาดของแกก็ได้รับผลสมนึก เพราะวันหนึ่ง บุตรชาย ของแกได้พาสหายที่รักของเขาคนหนึ่งมาจากวิทยาลัยคือดึก เอมเบอร์สัน คนนี้ แกจึงฉวยโอกาสแสดงให้ดึกเห็นว่า แกพึงใจในเขามาก กระทำกิริยาอาการต่าง ๆ จนดึกหลงรักด้วยความงามแลเล่ห์กลของแก เขามาเยี่ยมที่กร๊อสวินอร์บ่อย ๆ

เมื่อเดนนิสรู้สึกว่าความรักเกิดขึ้นแล้ว แกก็กลยเกลื่อนเสียมิให้ใครรู้แยบคาย โดยมีความระอายต่อคำสาบาละหว่างแกกับสามิและบุตรชายคนเดียวของแก แกจำต้องหักใจส่งดึกไปเสียจากบ้าน เพราะถ้ายังคงอยู่แกจะอดแสดงความรักไว้ไม่ได้

เมื่อดึกจะจากไปก็ได้ร่ำลากันอย่างแสนอาลัย จนแกเสียใจหน้าซีดปากสั่นเอ่ยขึ้นว่า

"เธอไม่คิดดอกรึว่ามันเย็นการยากสำหรับฉัน โธ่, ดึก ฉันเห็นว่ามันเย็นการถูกต้องแล้วที่จะให้เธอไปเสียก่อน ถ้าเธอรักฉันจริง กลับไปเสียโดยดีก่อนเถอะ อย่าให้ฉันกลุ้มใจนักเลย"

การข้อนี้กระทำให้ริชาร์ด เอมเบอร์สันผู้ซึ่งกำลังหลงรักแกแทบหมดสติ มิรู้ที่จะพูดอย่างไรได้ ได้แต่จับมือแกไว้แน่น ตั้งแต่นั้นมา เดนนิสยิแอนก็มิได้พบปะเขาอีก แต่หัวใจของแกเต็มไปด้วยความระทมทุกข์คิดถึงเขาทุกขณะจิตต์

ในชั้นแรกดึกก็คิดว่า เขาคงหัวใจแตกตายเหมือนกัน ครั้นต่อมากลับรู้สึกยินดีว่าตนได้รอดพ้นจากความอับอายขายหน้า และในไม่ช้าเขาก็ได้มาพบโอลิฟ แอนเนอร์เลย์ คราวนี้แหละเขารู้สึกว่า ความรักอันแท้นั้นผิดกับความรักที่มีเล่ห์กลอย่างไร เมื่อรู้สึก

ตัวว่า ยังมิทันติดข่าย เขาออกรู้สึกขอบคุณเดนนิส ในการที่ได้ส่งเขาไปเสียจากสิ่งที่เหลวไหล เมื่อเวลาได้ล่วงไปนานเข้าในที่สุดเขาก็ลืมเดนนิส

ต่อมาสามีของแกก็ถึงแก่กรรมลง ดิ๊กก็ส่งคำแสดงความเสียใจไปยังบุตรชาย ของแก แต่ไม่พยายามที่จะขอพบปะแกอีก จนเมื่อได้รับจดหมายฉะบับนั้น

"สบายดีคะ ดิ๊กเธอทำอะไรอยู่ตลอดเวลาเหล่านี้? เวลาที่ละทิ้งฉันไว้ ให้เปล่าเปลี่ยวน่าขายหน้าแท้ ๆ"

แม้ว่าคำพูดของเดนนิสออกจะรุนแรงก็จริง แต่ในดวงตาของแกแสดงว่า มีความ ปรายปลื้มเต็มไปด้วยความเสน่หา แกรวบมือทั้งสองของเขาขึ้นมานั่งลงในเก้าอี้ยาว แล้วแกเองก็นั่งลงข้าง ๆ แม้เย็นเวลาในครั้งก่อนแล้วชีพรของดิ๊กคงเต้นแรงเย็นแน่ ในเมื่อกลิ่นหอมแห่งผมของแกแล่นขึ้นสู่นาสิกเขา แต่ในครั้งนี้เปล่าเลยเขาไม่มีความรู้สึกอะไรทั้งหมด เนื้อหนังของแกก็เหี่ยวแห้งไม่น่าชมเชย

ดิ๊กถามอย่างพินิจว่า "นี่เธอสั่งให้ฉันมาเพื่อจะถามเท่านี้แหละรึ?"

ในตาของเดนนิสแสดงว่าโกรธจัด แกตอบว่า "เปล่า, อย่าเข้าใจผิด ฉันให้เธอมาเพื่อถามอะไรเล็กน้อย แต่ฉันยังไม่กล่าวถึงก่อน ตั้งแต่สามีฉันถึงแก่กรรมลง เธอยังมิได้เขียนให้ฉันสักตัวเดียว ทิ้งฉันไว้ให้ระทมทุกข์ อยากรู้อยากเห็นเธอใจจะขาดทำไมเธอจึงเย็นเช่นนี้?"

"ฉันคิดว่า มันเย็นการดีอยู่แล้ว เมื่อมานึกถึงความเขลาของฉันในกาลก่อน มันน่าอับอายกระทำให้ฉันแค้นใจเสมอ เมื่อสองสามวันก่อนฉันพบเท็ด เขาไม่ได้แสดงว่าโกรธแค้นอะไร เราพูดจาปราศัยกันโดยดี เขากดใจที่พบฉัน ถ้าเธอไม่เย็นหญิงดีแล้ว ฉันคงชวนเพื่อนไปคนหนึ่งเย็นแน่"

"ออ, แล้วรางวัลของความดีนั้นคือให้เธอลืมฉันงั้นรึ? ดิ๊กฉันไม่ใช่ชีหรือพระ ฉันต้องการความรัก จากเธอเหมือนกัน ถึงแม้แต่เล็กน้อย"

โลหิตอันร้อนจัดได้แล่นขึ้นสู่หน้าผากเอมเบอร์สัน เขามิรู้ว่าจะกระทำอย่างไรเพื่อมิให้เดนนิสรู้สึกเจ็บใจ

แกชำเลืองตาค้อนเขาวงหนึ่ง แล้วพูดว่า "มีอะไรกระซิบบอกฉันว่า เธอไปรักแม่สาวน้อยอะไรคนหนึ่ง ดูเหมือนชื่อมิสแอนเนอร์เลย์ เธอไปบ้านเขามิใช่รึ? เรื่องนี้จะให้ฉันเชื่อได้ไหมดิ๊ก?"

ดิ๊กรู้สึกโล่งใจในการที่แกเย็นผู้กล่าวถึงมิสแอนเนอร์เลย์ขึ้นก่อน จึงตอบว่า “ฉันได้หมั้นกับมิสแอนเนอร์เลย์แล้ว เราจะกระทำการสมรสกันในไม่ช้า”

เดนนิสยิ้มแอนเซลงไปยังมุมเก้าอี้ รู้สึกประหนึ่งมีดาบอันคมกล้ามาประหัดประหารร่างของแก ดิ๊กหันหน้าไปเสียจากแก เขารู้สึกว่าได้กระทำผิดไป ขณะนี้ทุกสิ่งเงียบสงัดนอกจากเสียงนาฬิกาเรือนใหญ่ซึ่งกังวานอยู่ในห้องครู่หนึ่งเดนนิสเอื้อมมืออันพราวแพรวไปด้วยรัศมีแห่งแหวนเพชร์มาจับแขนเขา แล้วพูดโดยแค้นใจว่า

“ฉันเข้าใจละว่ามันเย็นอย่างไรกัน, เธอคงนึกในใจเธอแล้วว่า หญิงคนเก่าที่เรารักน่ะมันแก่เสียแล้ว และบุตรของมันก็เย็นสหายกับเรา ๆ ต้องลืมมันเสียให้ได้ เราต้องมีการสมรสใหม่ ไงเธอคิดยังนั้นมิใช่รึ? ครั้นทรายข่าวว่าสามีของฉันถึงแก่กรรมลงสิมันสายเกินไป เธอหมั้นกับแม่สาวน้อยคนใหม่นี่เสียแล้ว แต่เธอคิดรึเปล่าว่า ฉันเย็นผู้รักเธอก่อน”

ดิ๊กถูกแกต่อว่าเช่นนั้น ก็รู้สึกตันใจจึงพูดด้วยเสียงแหบเครือว่า

“โธ่ เดนนิส ยกโทษให้ฉันเถิด โปรดอย่าคิดว่า ฉันมีใจอันโหดร้ายเลย”

แกถามว่า “งั้นเธอรักแม่สาวน้อยคนนี้จริง ๆ รึ?”

เขาตอบว่า “รักจริง ๆ รักยิ่งกว่าชีวิตของฉันอีก”

“แต่เธอรักฉันก่อน” แกค้าน “ความรักอันนั้นเย็นสิ่งที่เลวทราม จนอาจหมดไปได้โดยเร็วเชียวรึ จริงอยู่ที่ฉันได้ส่งให้เธอไปเสียจากฉัน แต่เดี๋ยวนี้ฉันเย็นอิสระแล้ว ฉันมีสิทธิ์ทุกอย่างแลฉันจะไม่ยอม จะไม่ยอมให้เธอไปอีก”

แกหยุดถอนใจใหญ่เพื่อรอคำตอบของดิ๊ก แต่ดิ๊กหาคำที่จะพูดมิได้ เขารู้สึกสงสารและมิรู้ว่าจะเล้าโลมแกอย่างไร การที่ได้พูดถึงหญิงคนที่เขารัก กระทำให้แกเจ็บแสบมาก แต่เราต้องพูดไว้ก่อนเพื่อป้องกันตัว เขาเงยหน้าขึ้นประสบดวงตาของแกซึ่งกำลังจ้องมองเขาอยู่อย่างเพ่งพิศ แต่ก่อนที่เขาจะอ้าปากตอบ, แกยกมือขึ้นเย็นเชิงห้าม แล้วกล่าวเย็นเสียงละห้อยว่า

“ประเดี๋ยว, ก่อนที่เธอจะตกลงอะไรทั้งสิ้นเธอต้องฟังฉันก่อน ฉันเย็นหญิงชั่วร้ายรึที่กลับมารักเธอในภายหลังอีก เย็นการยาปรีที่จะรักเธอ และปล่อยให้หัวใจอันร้าวสลาย

คิดถึงการที่จะอยู่ใกล้เธอ ฉันหลงคิดว่าเธอยังรักฉันเสมอ ยังตรงต่อฉัน และเมื่อเห็นเธอเงียบไปก็ถือเสียว่าเธอดี นับถือซื่อเสียงของผู้ตาย แต่มาบัดนี้ฉันทราบว่า เธอรักกับบุตรสาวของเพื่อนบ้านใกล้เคียงเสียแล้ว” แกหยุดถอนใจ แล้วพูดต่อไปด้วยเสียงอันแหบห้าวเบาลงว่า

“ฉันเขียมไปด้วยความทุกข์ไม่ทราบว่าจะคิดยังไร กลืนไม่เข้าคายก็ไม่ออก จนได้รับจดหมายฉบับหนึ่งมีข่าวอันสำคัญสำหรับเธอควรรู้ ฉันจึงเขียนบอกให้เธอมา ที่นี่เธอจะโปรดว่ากระไรอีกล่ะ ?”

“เล่าข่าวนั้นให้ฉันฟังแล้ว จงปล่อยให้ฉันไป ฉันขอบอกเธอเสียแต่บัดนี้ว่า เธอเข้าใจผิด ฉันไม่ได้รักเธอเลย เป็นแต่เคลิ้มไปด้วยความงามของเธอชั่วคราว เท่านั้น เมื่อคิดได้ว่าเธอไม่มีอิสระที่จะมาเป็นภรรยาฉันได้ จึงกระทำให้ฉันหายจาก ความเคลิบเคลิ้มและลืมเธอเสีย ในขณะนั้นฉันก็ไม่ได้รักใครอีกถึงแม้จะรู้สึกวังเวงใจที่สุดก็ดี แต่ในไม่ช้าฉันก็พบโอลิฟ ซึ่งฉันรู้สึกว่า ฉันรักเจ้าหล่อนด้วยน้ำใสใจจริงแท้ๆ ไม่ใช่เพราะเสน่ห์เล่ห์กลอันใด ฉันจะรักเจ้าหล่อนเสมอไป ถ้อยคำเหล่านี้จะกระทำให้เธอเจ็บใจบ่านใดก็ตาม โปรดคิดเสียเถอะนะว่า มันไม่ใช่ความผิดของฉันแต่เป็นคราวเคราะของเธอเอง”

เดนนิสผุดลุกขึ้นยืนสีหน้าแสดงว่าโกรธจัด แกเดินไปเดินมาสักครู่หนึ่ง แล้วหยุดอยู่ตรงหน้าเขาและร้องขึ้นเป็นเสียงเย้ยว่า

“อ้อนี่เป็นเคราะห์ของฉัน ชะๆ เข้าใจคิดจริงนะพ่อรูปงาม มันเป็นความเขลาของเธอเองต่างหาก เธอคิดว่าเธอจะทิ้งฉันไปได้ง่ายๆ ริ เมินเสียเถิด ฉันจะกระทำให้เธอได้รับความทุกข์ปานเลือดตา กระเด็นทีเดียว ที่ตัดความรักจากฉันแล้วจูไปรักหญิงอื่น”

“เดนนิส เธอจะทำอย่างไรกับฉันก็ตาม แต่คงไม่อาจทำให้ฉันถอนความอาลัยในโอลิฟได้เป็นแน่” เขาพูดแล้วลุกเดินจะออกประตูไป แต่แกกั้นไว้

แกพูดเป็นเสียงปรกติว่า “รอประเดี๋ยว ฉันจะไม่ให้เธอต้องอยู่ช้า ขอให้เธอเข้าใจเสียเถอะว่า เธอนะกำลังยืนอยู่ปลายหอกปลายหลาว เธอจะเลิกรับโอลิฟหรือจะยอมรับทุกข์”

แล้วแกหยิบจดหมายฉบับหนึ่งออกจากถุงที่แกถืออยู่ส่งให้แก่ริชาร์ท เอมเบอร์สัน เขารับไปอ่านด้วยความสงบเงียบ แต่ทันใดนั้น

หน้ากซีดเผือดลงจนกลายเป็นสีเขียว

บทที่ ๓
อัคคีภัย

ณราตรีกาลอันดึกสงัดนี้ โอลิฟ แอนเนอร์เลย์ได้ลุกขึ้น เปิดหน้าต่างห้องนอนของเจ้าหล่อน แล้วยืนรำพึงด้วยความกระวนกระวายแห่งดวงจิตต์ วันที่เจ้าหล่อนคอยพบคู่รักก็ได้มาถึงแลผ่านพ้นไปแล้ว เจ้าหล่อนมิได้มีความร่าเริงบรรเทิงใจอย่างหนึ่งอย่างใด

รุ่งขึ้นบิดาเจ้าหล่อนได้นำข่าวจากติกอ๊าดเวลล์มาบอกเจ้าหล่อนว่า ดึกมีกิจจำเป็นต้องขึ้นไปลอนดอนโดยมิทันรู้เนื้อรู้ตัว แต่จะรีบกลับโดยเร็วที่สุด บางทีจะกลับในตอนเย็นก็เป็นได้ เจ้าหล่อนสงสัยว่า เขามีกิจธุระอะไร และไฉนจึงมิได้บอกกล่าวแก่เจ้าหล่อนสักคำหรือว่ามีจดหมายสักบรรทัดมาร่ำลา เจ้าหล่อนรู้สึกเสียใจบ้างเล็กน้อย หวังว่าเขาจะกลับมาในอีกไม่กี่ชั่วโมงนักแต่อนิจจา — เจ้าหล่อนคอยแล้วคอยเล่าจนอ่อนใจ ดวงอาทิตย์ได้อัสดงคตลับตาไปแล้ว เจ้าหล่อนยังมิได้ข่าวคราวอะไรจากคนรัก เจ้าหล่อนกลัดกลุ้มมิรู้ที่จะทำอย่างไร นอกจากปล่อยให้อสุชลไหลพรากอาบแก้มอันนวลของเจ้าหล่อน แม้บิดามารดาจะปลอบโยนเอาอกเอาใจสักเท่าไร ก็มิทำให้เจ้าหล่อนหายกังวลเป็นห่วงถึงดึก เจ้าหล่อนคิดหมกมุ่นแต่ในใจว่า คงมีเหตุเกิดขึ้นแก่ดึกเป็นแน่ เมื่อขึ้นไปนอนเจ้าหล่อนนอนมิหลับเลย เจ้าหล่อนลุกขึ้นไปยืนอยู่ที่น่าต่างแล้วแหงนดูท้องฟ้า

พระพายก็รำเพยพัดมาเบา ๆ ต้องแก้มอันร้อนผ่าวของเจ้าหล่อน ระคนกับกลิ่นยุบผาชาติซึ่งหอมฟุ้งมาจากสวนน้อยข้างล่าง ดวงดาราน้อยใหญ่ก็ส่องแสงกระจ่างสว่างสไวไปทั่วท้องนภากาศ ความงามของธรรมชาติความเยือกเย็นแห่งราตรีกาล และกลิ่นหอมต่าง ๆ ค่อยบรรเทาความทุกข์ของเจ้าหล่อนลงทีละน้อย

ทันใดนั้นลูกตาอันไวของเจ้าหล่อนได้ประสบกับภาพคนภาพหนึ่งซึ่งยืนอยู่ใต้เงาแห่งต้นไม้ในสนาม เจ้าหล่อนมิทราบว่าเป็นใคร แต่ดูเหมือนศิร์ยะหันมาทางเจ้าหล่อน แทนที่จะตกอกตกใจเจ้าหล่อนกลับดีใจ คาดว่าคงเป็นดึกนั่นเอง เหตุที่เขากลับดึกนักจะมาเยี่ยมก็ไม่ได้ จึงแอบมาอย่างคู่รักเคยกระทำ เพื่อมาให้เห็นแม้แต่น่าต่างห้องนอนของเจ้าหล่อน เจ้าหล่อนชะโงกออกไปเรียกเขาเขา ๆ แต่ภาพนั้นได้หลบหายไปทันที เจ้าหล่อนเรียกอีกครานี้ดังกว่าครานก่อน แต่ก็มิได้รับตอบ

อย่างใดเลย เจ้าหล่อนพิมพำแก่ตัวเองว่า

"เชื่อแน่ทีเดียวว่าเป็นดีก รูปร่างสูงต่ำเท่ากันพอดี แต่เหตุไฉนจึงได้มาทำท่าทางพิกลเช่นนี้ บางทีจะแอบมาถามว่านอนหรือยังกระมัง พรุ่งนี้เถอะจะเทศเสียให้พอใจเทียว"

เมื่อนึกถึงคู่รักของเจ้าหล่อน ขู่มาล้อเล่นเช่นนั้นกระทำให้เจ้าหล่อนชื่นใจหมดทุกข์หมดร้อนทันที "คนบ้า" เจ้าหล่อนพูดแล้วก็ล้มตัวลงนอน ด้วยริมฝีปากยังยิ้มเจ้าหล่อนก็ม่อยหลับไป

น่าต่างบานนั้นเจ้าหล่อนเปิดทิ้งไว้ แต่ใน สองสาม ชั่วโมง เท่านั้น เจ้าหล่อน ก็ตื่น ขึ้น เจ้าหล่อนเห็นแสงไฟสว่างทางน่าต่าง ชั้นแรกก็คิดว่าฝันไป ต่อเมื่อเอามือขยี้หูขยี้ตาแล้วมองดูอีก เห็นแสงไฟยิ่งแดงขึ้นจับท้องฟ้า เจ้าหล่อนจึงกระโดดออกจากเตียงทันที แล้ววิ่งไปดูที่น่าต่างเห็นเปลวไฟพรุ่งขึ้นจากหลังแนวต้นไม้ซึ่งกั้นเขตร์แดนบ้านของเจ้าหล่อนกับตีกอ๊าดเวลล์ เจ้าหล่อนตะโกนจนเสียงหลงว่า "ไฟ ! ไฟ ! ไฟไหม้ตีกอ๊าดเวลล์"

แล้วตะลีตะลานสรวมเสื้อชั้นนอกวิ่งออกไปให้เครื่องหมายแก่ชาวบ้าน ภายในสองสามนาที นายพันเอก แอนเนอร์เลย์ กับ พวก คนใช้ของ ท่าน ก็ได้ วิ่งไป ยัง ที่ ๆ เพลิง กำลังไหม้เจ้าของตึกยังมิทันรู้ ตัว ห้องใต้ห้องนอนของเอมเบอร์สันติดไฟหมดแล้ว เสียงไม้ไล่ตกยั่งยั่ง นายพันเอกส่งเสียงดังก้องขึ้นไปที่น่าต่างห้องดีกว่า "ไฟไหม้ ๆ" ครู่หนึ่งดีกก็โผล่ออกมา หน้าตาซีดเผือดตกตลึง

นายพันเอกร้องเตือนว่า "บิดาของเจ้าดีก ; บิดาของเจ้า ! เร็วช่วยเขาก่อน !

ดีกโผ ออกไป จาก ห้อง เขา ร้อง ว่า บรรไดไหม้หมดแล้ว แล้วโหนตัวออกจากน่าต่าง ไต่เถาไอวี่ ลงมาทาง ต้นไม้ ใหญ่ต้นหนึ่ง เขาซวนเซไปมาเหมือนคนเมาขณะที่เดินตามนายพันเอกไป ยืนมองดูห้อง ของบิดาเขาซึ่งกำลังลุกโพลง ระหว่างเวลาที่คอยสูบน้ำอยู่นี้ พวกชาวบ้าน ทั้งหญิง และชาย ยืนอยู่เย็นแถวคอยรับถังน้ำที่ส่งต่อ ๆ กันมา เพื่อช่วยดับไปพลางก่อน แม้ว่าจะมีการช่วยเหลือทุกด้านทุกทางก็ดี ในชั่วประเดี๋ยวเดียวตึกอันระโหฐานของตระกูล เอมเบอร์สัน ก็ได้ไหม้พังลงมา

"คุณพ่อถูกไหม้เย็นถ่านแล้ว คุณพ่อคนเดียวของกระผม" คำเหล่านี้ได้หลุดออกจากปากดีกอย่างหมดสติ ขณะที่เขากำลังยืนเหม่อเหมือนอยู่ใน ความฝันคนอื่นรอบ ๆ ก็เอะอะช่วยกันขนของอันมีค่า ที่พอจะขนได้ออก

จากห้องใต้ดิน ตามแต่เขาจะช่วยกันได้"

"อย่าพึงหมดสติเลย ดิ๊ก" นายพันเอกพูดกับเขาในขณะที่เดินผ่านไป "ช่วยกันก่อนเถอะ เราควรเก็บสิ่งที่เราสามารถเก็บได้"

ดิ๊กตอบด้วยเสียงเครือ ๆ ว่า "ให้มันไหม้เสียให้หมดเถอะครับ ผมจะต้องห่วงอะไรอีกเล่า ?"

นายพันเอกมองดูหน้าอันซีดเซียวของดิ๊กด้วยความสงสาร ท่านคิดอยู่อย่างเดียวว่าที่ดิ๊กหมดสติสตังเช่นนี้ คงเป็นเพราะนึกถึงบิดาของเขามากกว่าอะไรหมด จึงกล่าวปลอบว่า

"ถ้าพ่อเจ้าอยู่แกก็คงทนดูดิ๊กนี้ไหม้ไม่ได้ ทั้งความระทมทุกข์และความชราภาพแกก็คงต้องตายเหมือนกัน"

ดิ๊กรู้สึกว่าที่นายพันเอกพูดก็จริงอยู่ แต่เขาจะหักความเสียใจความเสียดายอย่างไรไหว สำหรับตัวเขาเท่ากับว่า 'ความวัวไม่ทันหายความควายเข้ามาแซก' กว่าสุบกองตำรวจจะมาถึงก็นานพอดูเพราะในดิ๊กก็เป็นกองเถ้าอยู่แล้ว เหลือก็แต่กำแพงข้างนอกเท่านั้น

โอลิฟกับมิสสิสแอนเนอร์เลย์ยืนอยู่ในหมู่ผู้หญิงไกลจากผู้ที่กำลังชุลมุนขนเข้าของ เมื่อแม่สาวน้อยเห็นว่าเขาเหล่านั้นเสร็จธุระไม่มีอะไรจะต้องทำกันอีกแล้ว เจ้าหล่อนจึงค่อย ๆ เดินไปหาคนรัก วางมือลงบนแขนเขาแล้วกล่าวว่า

"มาเสียให้พ้นเถอะค่ะ ทูนหัว มาเสียกับดิฉันเถอะ จะได้พักผ่อน เธอทำอะไรไม่ได้อีกแล้ว"

เขามิได้กล่าวตอบอะไร ปล่อยตัวให้เจ้าหล่อนจูงไปอย่างเด็ก ๆ ในขณะนี้เขาหมดสติจริง ๆ โอลิฟพาเขาเข้าไปในห้องโถง เขาซุดตัวลงนั่งในเก้าอี้แล้วตาก็มองเหม่ออย่างไม่กระพริบตา เมื่อรู้สึกว่ามีแต่โอลิฟอยู่กับเขาคนเดียว เขากลั้นความเสียใจไว้มิอยู่ กัมศิร์ยะลงในมือทั้งสองแล้วโศรกสอื้น ภาพอันน่าสงสารนี้กระทำให้โอลิฟใจอ่อนลง จึงค่อย ๆ เอาแขนกระกองกอดเขาไว้ แล้วทั้งสองก็โอดครวญไปด้วยกัน

ทุกคนไม่ว่าอยู่ใกล้หรือไกลคิดว่าต้นไฟคงเกิดจากห้องของเจ้าของดิ๊กเอง โดยแกคงจุดเทียนไว้ข้างมุ้งแล้วอ่านหนังสือข้างในแล้วเมื่อมุ้งพัดไปถูกไฟ จึงเกิดลุกไหม้ขึ้น ต่างก็เชื่อกันว่าคงเป็นทำนองนี้ ครั้นเมื่อพบตัวเจ้าของดิ๊กเข้า จึงพากันประหลาดใจที่เห็นมีร่างส่วนศิร์ยะได้หายไป หายไปอย่างน่าพิศวง

บทที่ ๔

สิ่งที่ซ่อนอยู่บนต้นไอวี่

มหาชนต่างก็ซุบซิบกันถึงเหตุการณ์อันน่าสยดสยองที่เกิดขึ้น เจ้าของศึกตายอย่างไรและใครเป็นคนฆ่า ดูเป็นความลึกลับซึ่งกระทำให้พวกตำรวจและนักสืบที่มาทำการไต่สวนต่างสั่นศีรษะไปตามกัน

นายตำรวจคนหนึ่งได้มาที่ศึกลินเดนส คือบ้านของนายพันเอก แอนเนอร์เลย์ เพื่อขอพบกับศึก นายพันเอกจึงพาเขาเข้าไปในห้องสมุดซึ่งหนุ่มสาวทั้งสองเคยอยู่ด้วยกันในห้องนั้นเสมอ มิสสิสแอนเนอร์เลย์ก็ตามเข้าไปด้วยเพราะความอยากรู้อยากเห็น แกเป็นคนเล่าเรื่องราวทั้งสิ้นให้นายตำรวจนั้นฟัง

ตั้งแต่เกิดเหตุขึ้นศึกมิได้รู้สึกอะไรทั้งหมดประหนึ่งจิตต์วิญญาณมิได้อยู่กับตัว เขาไม่อยากพูดกับใครหมดนอกจากถูกบังคับให้พูดไม่อยากให้ใครมาเกะกะขวางหน้าขวางตานอกจากโอลิฟคนเดียว เจ้าหล่อนรู้ดีว่าเขาไม่ชอบอย่างไร จึงเป็นแต่กอดเขาข้างวางศีรษะอันอ่อนหนุ่มของเจ้าหล่อนลงบนบ่าเขาข้าง การที่เจ้าหล่อนเฝ้าอยู่กับเขาเช่นนี้กระทำให้ศึกพอใจมากกว่าอะไรทั้งหมด ศึกได้ฟังนายตำรวจกล่าวตั้งแต่ต้นจนอวสานรู้สึกไม่ค่อยพอใจเลย ในที่สุดจึงพูดขึ้นโดยความโทโสว่า

"พอลลาร์ด นี่คุณจะมาสงสัยอะไรร่ำไรเรื่องราวของผมมันก็แดงอยู่แล้ว คุณจะมาช่วยเสริมให้มันดำลงไปอีกรึ ?

หมดทางที่จะเสริมอะไรอีก นายตำรวจจึงตอบว่า

"อ้อ, นี่คุณคงไม่เห็นด้วยในข้อที่ผมสงสัยกระมัง ?"

"ไม่เห็นด้วยเลย" เป็นคำตอบอย่างร้อน ๆ "คุณไม่ควรจะเอาชีวิตปากชาวบ้านมาเชื่อถือ สำหรับนายตำรวจคุณควรค้นคว้าสืบสวนต้นสายปลายเหตุเอาเอง อีกประการหนึ่งขอบอกให้ทราบว่า การที่คุณมากล่าวร้ายถึงผู้ตายต่อหน้าผมเช่นนี้ มันยิ่งบรรดาลโทษะให้ผมจริง ๆ"

คำพูดเหล่านี้รุนแรงพอสำหรับนายตำรวจพอลลาร์ด เขาหวังที่จะได้รับคำขอบอกขอบใจในการที่มาสืบสวน แต่กลับมาถูกว่าเข้าเช่นนี้จึงกระทำให้เขาโกรธจัด

"มิสเตอร์ศึก คุณไม่มีสิทธิที่จะกล่าวคำเหล่านั้นแก่ผม ผมคิดว่ามันเป็นหน้าที่ของผมที่จะต้องมาสืบถามเรื่องร้ายนี้"

นายพันเอกผู้ซึ่งนั่งพักนิ่งอยู่เอ่ยขึ้นว่า

"ถูกแล้ว ถูกแล้วพอลลาร์ด คุณทำถูกแล้วเราขอขอบใจคุณด้วย ฉันเชื่อแน่ว่ามิสเตอร์เอมเบอร์สันก็คงขอบใจคุณมากทีเดียว แต่คุณต้องคิดบ้างว่า เวลานี้เขามีทุกข์มีร้อนอยู่เท่าใด และถ้าคุณจะมาชักเรื่องยาวสาวเรื่องยืดดูออกจะไม่เหมาะ"

"โธ่ ทำไม ผมจะไม่คิด ผมมีความสงสารออกจะตายไป ผมพูดอยู่ที่โรงพักเมื่อตะกี้นี้เองว่า ผมสงสารจริง ๆ"

"ดีแล้ว เราขอขอบใจเย็นอันมาก"

แล้วก็หันไปทางดิ๊ก วางมือลงบนบ่าเขาแต่เบา ๆ กล่าวว่า

"เจ้าก็เหมือนกัน ฉันขอเสียที อย่าเอะอะเย็นโมโหโทโษไปนักเลย บางทีความเห็นของเจ้าอาจถูกกว่าความเห็นของเขาก็เย็นได้"

ริชาร์ด เอมเบอร์สัน นั่งก้มหน้านิ่งอยู่ครู่หนึ่งเย็นทีตรอง แล้วพูดเย็นเสียงสั่นเครือช้า ๆ ว่า

"ที่จริง กระผมสมควรเย็นผู้ที่ได้รับการไต่สวนแลความครหาทั้งมวญ กระผมทราบดีว่า บิดากระผมเกลียดชังการที่จะให้ชื่อของท่านไปเกี่ยวข้องกับเรื่องอันเหลวไหลต่าง ๆ จากปากคนโน้นทีคนนี้ที ท่านเกลียดจริง ๆ และผมเองก็ไม่อยากให้เรื่องนี้พาดพิงไปถึงท่าน"

"ผมจะพยายามที่จะไม่กล่าวอีก" นายตำรวจพูดแล้วก็กล่าวคำอำลาแก่ทุกคน

บรรดาผู้ที่อยู่ในห้องต่างเงียบหมด ไม่มีใครกล้าปริปากว่ากระไรสักอย่าง โดยเกรงว่าจะไม่เย็นทีพอใจของดิ๊ก โอลิฟค่อย ๆ เอื้อมไปเกาะที่บ่าเขา ซึ่งเขาก็ยกมือขึ้นจับมือของเจ้าหล่อนไว้แน่น แล้วลุกขึ้นพูดว่า

"ฉันจะขึ้นไปห้องฉันละนะโอลิฟ ฉันเหนื่อยเต็มทีแล้ว"

เมื่อดิ๊กขึ้นไปห้องเขา ๆ หาได้พักไม่ ได้ยินแต่เสียงผีเท้าเดินไปเดินมาไม่หยุดหย่อน เสียงนี้กระทำให้โอลิฟกลัดกลุ้มเต็มทนเจ้าหล่อนพยายามกลั้นน้ำตาไว้หลายสิบครั้ง ยิ่งมาคิดว่าดิ๊กไม่อยากพบปะใครถึงแม้ตัวเจ้าหล่อนเอง ยิ่งทำให้เจ้าหล่อนเสียใจแค้นใจเย็นที่สุด หัวใจของเจ้าหล่อนเบียมไปด้วยความรัก — ความสงสาร — ความน้อยใจ เจ้าหล่อนรู้สึกว่า เจ้าหล่อนไม่อาจช่วยทุกข์อันนี้ของเขาได้ เจ้าหล่อนหมดปัญญานั่งลงซบหน้าสอื้นอยู่กับโต๊ะ

บิดาเจ้าหล่อนปลอบว่า "ลูกรักของพ่อ

เจ้าอย่าเศร้าโศกไปนักเลย พ่อก็มีความเสียใจด้วยกับเจ้าเหมือนกัน ที่มาเกิดวิบัติขึ้นในชีวิตของเจ้า แต่ในไม่ช้ามันคงพ้นไปเป็นแน่ เช่นเดียวกับเงา เชื่อพ่อเถอะในไม่ช้าเจ้าก็จะสนุกสบายตามเดิม ทั้งดีกด้วย อดทนหน่อยนะลูกนะ" แกประคองเจ้าหล่อนไว้ในวงแขน ค่อย ๆ ลูบศีรษะสีทองที่ซบอยู่บนอกอันกว้างของแก

โอลิฟสอึกสอื้นตอบบิดาว่า "เธอดูเศร้าเสียเหลือทน ลูกอดสงสารเธอไม่ได้ ลูกเห็นว่าหมดหวังเสียจริง ดูเหมือนเธอไม่คิดถึงลูกเสียแล้ว ดูเหมือนเหตุร้ายครานี้ได้ทำให้สมองของเธอพิการไป"

"ลูกรัก, เจ้าไม่ควรคิดให้วุ่นวายนักคิดบ้างซิว่า ดีกต้องหมดหวังเท่าไร การเกิดเพลิงไหม้โดยบังเอิญทันทันด่วนและไม่มีอะไรเหลือหรอ ทั้งบิดาที่รักของเขาก็ตาย เป็นใครบ้างจะไม่หัวเสียแทบเป็นบ้า ลูกตรองดูให้ดีดีกของเจ้าก็คงรู้สึกเช่นเดียวกัน"

"แต่ทำไมเธอจึงเฉยกับคนที่เธอเคยรักเล่าคะ" เป็นคำตอบอันเบาของโอลิฟ "ทุกทีที่ลูกได้ยินผีเท้าของเธอข้างบน ลูกมองเห็นหน้าเธอทุกครั้ง และรู้สึกเหมือนมีอ่าวใหญ่ขวางหน้าเราทั้งสองอยู่อ่าวหนึ่ง ถึงแม้ลูกจะยื่นแขนออกให้สุด ก็ไม่ถึงเธอเสียแล้ว โอ่กรรมของลูกจริง ๆ"

"เจ้าคิดมากเกินไปเสียแล้วละลูก เจ้าควรไปพักเสียที คุณแม่พาลูกสาวไปห้องด้วย" นายพันเอกหันไปสั่งภรรยา "พรุ่งนี้เจ้าคงบรรเทาทุกข์ จำไว้นะว่าไม่มีใครอาจเอาโลมดีกได้ นอกจากเจ้าคนเดียว ดังนั้นโดยเห็นแก่คนรักของเจ้า ๆ จงอุสาห์ทำหน้าชื่นตายาน อย่าทุกข์นัก ไม่ช้าเจ้าก็จะกลับได้สติดังเก่า ไม่ต้องสงสัย"

แม้นายพันเอกจะเอาใจปลอยโยนบตร์สาวของแกให้หายเป็นทุกข์กังวลในสิ่งต่าง ๆ ก็ดี แต่แกเองก็ตีความไม่ออกว่า เหตุไรดีกจึงหมดสติอารมณ์ถึงปานนั้น แกสั่นศีรษะเดินเข้าห้องนอนของแก และบ่นพึมพำว่า

"มีอะไรหนอที่ทำให้ดีกมีอากัปกิริยาชอบกลดูท่าทางเขามีพิรุธ"

ตลอดคืนนั้นที่ดีก ลินเดนซ์ไม่มีใครนอนหลับสนิท บรรดาคนใช้ต่างคนต่างก็กลัวไม่กล้าขึ้นไปบนดีกคนเดียว แม่สาว ๆ ก็อยากได้พ่อหนุ่ม ๆ ไปเป็นเพื่อน แต่มีผู้หญิงสามคนชายแต่คนเดียว พ่อหนุ่มคนนี้เคยเป็นคนใช้ติดต้อยห้อยตามนายพันเอนมาตั้งแต่แกไปรับราชการที่ประเทศอินเดีย อายุประมาณ

ย่สิบห้าปี กำลังหนุ่มพ้อ เขาออกความคิด ทั้งสองขันขอความกรุณาจากสวรรค์ และ
ว่าจะพาไปคนเดียวก่อน แล้วจึงจะกลับลงมา น่าต่างอันดำไม่มีบานของห้องชั้นบน คล้าย
รับอีกสองคน ข้างแม่พวกสาว ๆ ก็ไม่ยอม กับลูกตาที่ได้ ร้องไห้มาเป็นเวลานาน
ครั้นจะพาไป สองคนก่อน แล้วกลับลงมา รับอีก ถึงแม้คนอื่น ที่ไม่ใช่เจ้าของ ก็ต้องเห็น ว่า
ที่หลัง แม่พวกนี้ก็ไม่ยอมอีก เหมือนกัน มันเป็นภาพที่น่าสยดสยอง น่าสงสาร ดังนั้น
ไม่รู้ ที่จะทำอย่างไรเขาจึงพูดว่า สำหรับผู้ที่เคยเรียกว่า บ้าน ของเขา ถิ่นที่เขา

"งั้นพวกหล่อนก็จัดแจงกันเองซี แล้ว เคยอาศัยมาตั้งแต่เล็กจนโต จะรู้สึกอย่างไร
ฉันจะทำตาม" มียิ่งกว่าคนอื่นร้อยเท่าแสนเท่าหรือ ตื่นก้องดู

ฝ่าย ยาย แม่ครัวอ้วน สูง อายุ คนหนึ่ง นึก ตึกอันพัง ทลายโดยไม่ ขยับขเยื้อน หน้า
อิจฉาจึงว่า จะพ้องนายพันเอก การชิงกัน ของเขาซีดเซียวและขอบตาดำ แต่ไม่แสดง
เกาะแขนพ่อหนุ่มน้อยจึงเย็นอัน ยุติลงแต่เพียงนี้ ว่าเสียใจเลย น้ำตาก็เหือดแห้งไปหมด

คืนนั้น ต่างคน ต่างนอนคิด จึงพากัน ครั้นแล้วเขาจึงเดินไปรอบ ๆ ยืนข่ายขึ้น
นอนสายตะวันโด่ง แต่สำหรับตึกเขาได้ลุกขึ้น ยนกองเท่าและไม้ที่หัก ๆ เขาจ้องดูห้องซึ่ง
ก่อนนาฬิกาตีหก เขาออกจากห้องค่อย ๆ เดิร เคยเป็นห้องสมุดของเขา โดยเหตุที่ห้องนี้
ลงบรรไดไม้โอ๊ก อันกว้างใหญ่ไป อย่าง ไม่ได้ อยู่ใกล้สวนโฟจึง มาถึง ช้า และ ได้ ไหม้ไป
ยินเสียงกริบ เพราะไม่อยากทำให้ ใครตื่น เล็กน้อย ตึกนิกได้ว่า คืนนั้นนายพันเอก
พอมา ถึง ประตูหน้า จึง ค่อย ๆ ไข กุญแจ เปิด ได้ออกคำสั่งให้พวกคนใช้ ช่วยกัน เก็บของใน
แล้วเดิรตรงไปยังตึกที่ไฟไหม้ เพื่อตรวจ ห้องนี้ตามแต่ จะได้ เขาก็ได้ช่วยกัน ปลดรป
ว่ามีอะไรเหลือบ้าง ตั้งแต่โอลิฟของเขาไป อันมีค่าและเครื่องเรือนที่ยกง่าย ๆ ออกได้บ้าง
เขามิได้เห็นอะไรอีกเลย จึงยืนพิเคราะห์ดู มีตู้เซฟสี่เหลี่ยมซึ่ง เจ้าของตึก เก็บ สิ่งของ ที่
ทั่ว ๆ ทางด้านน่าของตึกไหม้มากกว่าที่อื่น ๆ สำคัญ ๆ และเพชรพลอยอันมีค่าไว้ เขาจำ
ส่วนที่ห้องนอนของบิดา เขานั้น ไฟพึ่งติดได้เล็ก ได้ว่า ขณะที่ลากออกมา พวกผู้ชายเกือบ
น้อย กำแพงก็ยังเย็นสิมอ ๆ อยู่ ถ้าดูทาง ถึงซึ่งความมรณะหลายคน เพราะเพดานห้อง
ด้านน่าตึก ที่เหลืออยู่นั้น คล้ายกับมันชูแขน ได้หล่นครืนลงมาเกือบถูกคนเหล่านี้

ความประสงค์ที่ดิกขุ่มาแต่เช้า ก็เพื่อค้นดูว่า หนังสือสำคัญต่าง ๆ ของยิดาเขาพ้นไฟหรือเปล่า ถ้าพ้นมันควรตกอยู่ในมือเขาไม่ใช่คนอื่น เขานึกติตัวเองในการที่ละเลยเสียทั้งวันสักครู่หนึ่ง ลูกตาเขาได้มองเห็นห้องเก็บของเล็ก ๆ ซึ่งอยู่ห่างจากตึกที่ไฟไหม้ ดิกคาดว่าถ้าเขาลากออกมาได้ ก็คงไปเก็บไว้ที่นั่นเป็นแน่ เพราะดูปลาศจากภัยมากกว่าที่อื่น ๆ เขารีบสาวเท้าเดินไปที่ห้องนั้น ก็พบสิ่งที่เขาต้องการภายในห้องมีเข้าของต่าง ๆ กองไว้เต็ม ต่อเมื่อเลื่อนสิ่งนั้นยกสิ่งนี้ออกจากที่แล้วตั้งครึ่งชั่วโมง เขาจึงได้พบตู้เซฟของยิดาเขา เขาตู้ที่เต็มไปด้วยความลึกลับ ในขณะนี้มันอยู่พ้นมือใคร ๆ ทั้งหมด ถึงแม้ตัวเขาเอง อย่างไรก็ดีดิกคิดว่า ถ้าจะขอให้นายพันเอกเอามาเก็บที่ดิกลินเดนซ์จะดีกว่าทิ้งไว้ที่นั่น เพราะถ้าใครเก็บกุญแจได้มันคงเปิดเอาของข้างในไปหมด

คิดดังนั้นแล้ว ดิกก็เดินอ้อมไปหน้าตึกอีกที่หนึ่ง แล้วหยุดยืนดูเถาไอวี่ ซึ่งเลื้อยพันติดกับกำแพงที่ใหม้ดำทั้งสองข้าง มันเคยมีสีเขียวสดงดงามเย็นที่พอใจของตระกูลเอมเบอร์สันมาหลายชั่วอายุแล้ว แม้บัดนี้จะดำคล่ำและเหี่ยวไปเพราะถูกความร้อนของไฟก็ดี ก็ยังติดแน่นกับกำแพงเหมือนกับจะแสดงว่า ถึงแม้ความตายก็ไม่อาจผละมันออกจากกันได้ และดิกจะจำไว้เสมอว่า เขารอดจากอันตรายก็โดยได้ต่ายเถาไอวี่ลงมาจากน่าต่าง เขายืนคเนด้วยตาว่า ระยะระหว่างน่าต่างห้องนอนของยิดากับกิ่งต้นไม้กิ่งหนึ่งที่ยื่นมานั้นห่างกันเท่าไร ดิกเห็นว่า ถ้าชายหนุ่มคนหนึ่งจะโยนตัวจากกิ่งไม้นั้นมาเข้าน่าต่างห้องนอน ก็อาจเข้าได้โดยคล่องแคล่ว แล้วดิกก็ลองทำตามที่เขาคาดดูบ้าง สักครู่หนึ่งเขามองดูรอย ๆ คล้ายกับจะหาอะไรสักสิ่ง เขาพบเหล็กยาวท่อนหนึ่งหัวเป็นขอ ซึ่งพวกดับเพลิงได้ทิ้งไว้ ดิกเอาขอนั้นเกี่ยวเข้าที่เถาไอวี่ แล้วกระชากออกมาโดยเต็มแรง จนกิ่งใหญ่หักโครมลงมาทั้งกิ่ง มีวัตถุสิ่งหนึ่งกระเด็นออกมีแสงแวบ ๆ มันตกลงไกลสักสองสามหลา แต่ตาอันไวของดิกสังเกตเห็นที่ ๆ มันตก ในไม่ช้าเขาก็นั่งคุ้ยเขี่ยไปมาจนได้สิ่งที่ปรารถนา สิ่งนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสายยิดแขนเสื้อทำด้วยทองคำแรกหยิบขึ้นมาดูมอมแมมเหมือนของไม่มีราคาค่างวดอะไรนัก แต่เมื่อเขาถูไปถูมาด้วยผ้าเช็ดหน้า ปรากฏว่าทั้งสองข้างของสิ่งนั้นเป็นรูปโล่ห์ยาว ๆ กับมีตัวอักษรย่อทำให้นูนขึ้นมาตรงกลางรูปนั้นว่า “เอ. เค”

บทที่ ๕

เด็ดปีกแวนมาเยี่ยม

อาหารเช้าเวลา ๘ ก.ท. ของตกลินเดนซ์ได้เสร็จแล้ว ดิกโผล่เข้ามานั่งลงที่โต๊ะแล้วกล่าวคำขอโทษที่ช้าไป พวกแอนเนอร์เลย์เคยรับประทานแต่เช้าเสมอ นายพันเอกได้หัดให้ครอบครัวทำการเย็นเวลาอย่างทหาร แกเชิญดิกด้วยความยินดี แล้วปล่อยให้คนอื่น ๆ คุยกับเขา ส่วนแกเองฉวยหนังสือพิมพ์ออกไปที่ระเบียง

โอลิฟเอาใจใส่ดูแลดิกของเจ้าหล่อนอย่างเต็มที่ คอยเฝ้าดูว่าเขาจะชอบรับประทานอะไรบ้าง ส่งโน่นส่งนี่ไขว่อยู่คนเดียว มิสสิสแอนเนอร์เลย์ช่วยรินน้ำชาส่งให้แล้วถามว่า

“อะไรทำให้เจ้าลุกขึ้นไปแต่เช้า ฉันคิดว่าเจ้ายังนอนอยู่ จึงให้คนใช้นำอาหารไปให้แต่เขาลงมาบอกว่าไม่มีใครอยู่ในห้อง”

“เปล่าครับ ไม่มีเหตุอะไร ผมเบื่อที่จะเดินไปเดินมาอยู่ในห้อง จึงแต่งตัวออกไปเดินเล่น ไปเพื่อดูบ้านของผม”

โอลิฟเอ่ยขึ้นว่า “โธ่ยอดรัก เธอไม่ควรจะไปแต่ลำพังเลย เธอควรจะรู้ว่า ภาพนั้นจะทำให้เธอกลุ้มใจอีก คืนนี้ฉันจะบอกหมออาร์โนลด์ให้ ๆ เธอรับประทานยานอนหลับนะคะที่จริงควรให้เธอรับประทานตั้งแต่วานนี้ แต่ดิฉันลืม เธอคะเธอรับประทานนี้สักหน่อยเถอะค่ะรับประทานโดยเห็นแก่ดิฉัน”

ดิกพยายามรับประทานอาหารเพราะเห็นแก่คำวิงวอนของเจ้าหล่อน เขามิได้เล่าถึงสิ่งประหลาดที่เขาเก็บได้ในตอนเช้า เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว เขาได้หาโอกาสเข้าไปหานายพันเอก เพื่อขอให้เอาตู้เซฟของบิดาเขามาเก็บไว้ที่ดิกลินเดนซ์

“ได้แน่นอน” เย็นคำตอบซึ่งออกจะมีความประหลาดใจบ้างเล็กน้อย “ฉันจะสั่งให้คนไปหามมาเดี๋ยวนี้แหละ กับลูกกุญแจบางดอกที่เขาค้นได้ คงเย็นของตู้เซฟบ้างกระมัง”

เขาถามเย็นเชิงสงสัยว่า “กุญแจอะไรครับ? กระผมไม่ทราบเลยว่ามีผู้เก็บกุญแจได้”

“ฉันเองก็ไม่ทราบจนเช้าวันนี้ ฉันคิดว่านายตำรวจคนที่มาหาเจ้าเมื่อคืนนี้เป็นผู้บอก แต่เมื่อเจ้าไม่ใคร่พอใจเขาจึงเลยลืมกล่าวถึง เขาเก็บได้มีดพกหนึ่งเล่ม, กุญแจหนึ่งพวง กับกุญแจเดี่ยวอีกดอกหนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับตัวบิดาของเจ้า”

“ทำไมเขาไม่นำของเหล่านั้นมาที่นี่ เขาควรต้องนำมาส่งให้ถึงมือกระผมทันที”

"ไม่ต้องสงสัยว่าเขาจะไม่นำมาให้เจ้า ถ้าเจ้าต้องการ"

"กระผมต้องการยิ่งกว่าอะไรทั้งหมดกระผมไม่หยากให้หนังสือสำคัญของบิดากระผมตกไปอยู่ในมือคนอื่น" เขาร้องตอบแสดงว่าหยากได้จริง

แกกล่าวปลอบว่า "เรื่องนั้นเจ้าไม่ต้องวิตก ของที่อยู่ณที่ทำการตำรวจน่ะ มันปลาศจากอันตรายดีกว่าอยู่ที่ไหนหมด แต่ฉันคิดว่า กุญแจเหล่านั้น คงไม่เป็นประโยชน์แก่ใครถึงแม้แก่ตัวเจ้าเมื่อขณะถูกไฟ"

"ถ้าเช่นนั้นก็ต้องผ่าตู้เซฟ" ดิกตอบประกอบด้วยความคิด

นายพันเอก คิ้วขมวดด้วยความประหลาดใจ และสงสัยว่า เหตุไฉนดิกจึงกระวนกระวายถึงเรื่องตู้เซฟนัก ถ้าจะนับกันจริง ๆ แล้วดิกไม่ใช่ผู้สมควรได้รับมรดกเลย ยังมีญาติอื่นอีก แต่มิได้เอาใจใส่ซักไซ้ เกรงว่าจะทำให้ดิกสมองพิการมากขึ้นเป็นแต่บอกว่า

"จริง—ต้องผ่า มิฉะนั้นก็ต้องสั่งให้ช่างเขาทำกุญแจใหม่อีกดอกหนึ่ง ตู้เซฟนี้ไม่ใช่ตู้เก่าโบราณอะไร พ่อเจ้าให้ฉันดูเมื่อแกแรกสั่งมาใหม่ ๆ ประมาณหกเดือนที่แล้วมา เท่านั้นเอง"

เมื่อได้พูดกันอยู่ครู่หนึ่งแล้ว ทั้งสองก็แยกกันไป

"โอลิฟค่อย ๆ เดินไปที่ระเบียง แล้วมายืนอยู่ข้างดิก เขากำลังหมกมุ่นอยู่ในความคิดต่าง ๆ เจ้าหล่อนมองดูหน้าเขา แล้วด้วยความกระหายของสตรีที่ต้องการถูกนิดถูกหน่อย—ต้องการเคล้าเคลีย เจ้าหล่อนจึงเอามือวางลงที่บ่าเขา ดิกมิได้กล่าวว่ากระไร นอกจากรับมือนั้นมาจุมพิตที่หนึ่ง เจ้าหล่อนรู้สึกอิ่มใจที่ได้เห็นเขามีสติพอแล้วตาของเจ้าหล่อนก็เหม่อชมบรรดาบุปผาชาติที่ผลิดอกออกใบอยู่ในสวน,

ทันใดนั้น มีชายหนุ่มแปลกหน้าผู้หนึ่งผลักประตูใหญ่ข้างล่างเข้ามา ที่มือหิ้วกระเป๋าหนังตากวาดมองดูรอบ ๆ โอลิฟไม่เคยเห็นชายคนนี้เลย เพราะเขาไม่เคยมาบ้านเจ้าหล่อน ชายหนุ่มนั้นมีกิริยาตื่น ๆ โดยไม่ทราบว่าจะไปทางไหน พอเขาเหลือบเห็นภาพทั้งสองอยู่บนระเบียง เขาเบิดหมวกรีบตรงเข้ามา

โอลิฟหันหน้ามองดูดิก เห็นยืนเหม่อมิได้เห็นผู้ที่กำลังเดินเข้ามา เจ้าหล่อนจึงกระตุกแขนเสื้อเขา พลางกระซิบว่า

"ใครมาแน่ค่ะ ดิฉันไม่เคยรู้จักเลย ถ้า

เธอไม่หยากพบเขาก็เข้าไปเสียข้างในซิคะดิฉันจะต้อนรับเขาเอง”

ด้วยเหตุที่กำลังเหม่ออยู่ เมื่อรู้สึกว่ามีใครมาดึกตลิงแล้วหันไปดูแขกที่มา

“เท็ด” ดึกเรียกเขาด้วยความประหลาดใจ พร้อมด้วยสีหน้าแสดงว่ายินดี เขาริบเดินลงบันไดแล้วยื่นมือให้ผู้ที่มาหาแต่ไกล แล้วทักทายกันด้วยอาการอันยิ้มแย้มแจ่มใส

โอลิฟยืนอยู่กับที่ สงสัยว่าชายนั้นจะเป็นใครหนอ เจ้าหล่อนได้ยินคนรักของเจ้าหล่อนเรียกนามเดิมของเขาอย่างสนิทสนม ดุจคุ้นเคยกันมาตั้งหลายสิบปี แต่เจ้าหล่อนก็ยังไม่เคยได้ยินดึกพูดถึงเขาเลย

เท็ดยิแวนเอ่ยขึ้นก่อนเสียงเยาๆ ว่า “กันพึ่งได้ยินข่าวทุกข์ของแกเย็นวานนี้เอง กันจึงรีบมาโดยรถเที่ยวแรก ที่ออกจากอ๊อกสฟอร์ดในตอนเช้า และถามเขาที่สถานีว่าแกอยู่ไหน” เขาประหลาดใจที่เห็นสีหน้าดึกเปลี่ยนแปลงไปมาก

“กันขอบใจแกที่อุส่าห์มาถามข่าว”

ทันใดนั้นมีอะไรมาสกิดหัวใจดึก ทำให้เขาระลึกขึ้นว่า ผู้ที่ยืนอยู่ตรงหน้าเขานั้นมิใช่อื่นไกลเลย แต่เป็นบุตรชายของเดนนิสยิแวนผู้ซึ่งเขาแสนชังนั่นเอง เขาปล่อยมือเท็ดทันทีแล้วหันหน้าไปเสียทางอื่น เท็ดไม่มีความสงสัยว่า เหตุใดเขาจึงแสดงกิริยาเช่นนั้น เย็นแต่คิดว่า ดึกไม่หยากให้เขาเห็นความรู้สึกซึ่งปรากฏอยู่ในดวงหน้าเขาก็เย็นได้ เท็ดเอามือตบย่าเขาเบา ๆ แล้วกล่าวว่า

“อย่าเย็นทุกข์เย็นโศกมากนักเลย แกมนุษย์ทุกรูปทุกนามย่อมต้องมีสุขมีทุกข์ไม่ว่าใคร กันรู้สึกว่ากันจะนิ่งนอนใจเสียไม่ได้จนกว่าจะพบแกแลช่วยแก”

ดึกค่อย ๆ หันหน้ามาทางเก่า แล้ววางหน้าตาเฉย

“ไม่มีใครในโลกนี้สักคนที่จะช่วยกันได้” คำเหล่านี้ได้หลุดออกจากปากเขา แสดงว่าเขาทุกข์และหมดหวังจริง จนโอลิฟผู้ซึ่งยืนอยู่บนระเบียงรู้สึกเสียใจแทบเย็นลม ส่วนเท็ดผู้ซึ่งเคยเย็นสหายเก่าแก่นั้นถึงกับน้ำตาล่วง

“ให้เราปฤกษาหารือกันเสียก่อน เถิดน่าอย่าพึ่งด่วนตัดสินไปก่อนไข้เลย แม้เย็นคราวเคราะห์ของแกก็จริง จงสงบอารมณ์เสียบ้างกันเอง ก็ออก จะเห็นอกเห็นแกแล้วว่ารู้สึกยังไรกันมา หวังจะแบ่งเอาภาระของแกไปเสียบ้างยอกกันก่อนเถอะว่า จะเอากระเป๋าใบนี้ไปฝากไว้ที่ไหนดี แล้วกันพร้อมทุกอย่างที่จะช่วยแก”

"กันเสียใจที่จะขอให้แกอยู่ที่นี่ไม่ได้" ดึกพูดเย็นน้ำเสียงที่หนักแน่น "แกต้องรู้ดี ๆ ว่าในเวลานี้กันไม่มีร่มไม้ชายคาของกันเองเลย หมดแล้ว กันหมดตัวเท่ากับสนักข์โซตัวหนึ่งทีเดียว นี่กันก็อาศัยเขาอยู่"

"โธ่ กันไม่ได้หมายใจจะมาเที่ยวเตร่หรือเกะกะอะไรนี่นา มาสำหรับช่วยแกเท่านั้น กันหวังว่าคงมีที่ให้กันอาศัยสักคราว" เด็ดมีความประหลาดใจในกิริยาของเพื่อน แต่ก็ยังไม่อยากกลับเสียในขณะนี้

ประโยคสุดท้ายที่ดึกกล่าวนั้น โอลิฟได้ยินชัดเจน เจ้าหล่อนค่อย ๆ เดินลงบรรได แล้วเอามือตบย่าเขาเบา ๆ

เจ้าหล่อนกระซิบว่า "แนะนำให้ดิฉันรู้จักกับสหายของเธอบ้างซิคะ"

สีหน้าดึก แสดงว่าไม่พอใจในคำขอของเจ้าหล่อนเลย แต่จำใจจึงพูดว่า

"มิสเตอร์บิแอน นี่มิสแอนเนอร์เลย์"

เด็ดกัมศีร์ยะคำนับ แล้วโอลิฟยื่นมือให้เขาสำผัส ดวงหน้าเต็มไปด้วยยิ้มแย้ม

เจ้าหล่อนกล่าวว่า "ดิฉันยินดีมากที่ได้พบคุณมิสเตอร์บิแอน คุณพ่อกับคุณแม่ก็คงยินดีเช่นเดียวกัน แต่บุญดีที่ท่านทั้งสองไม่มาได้ ยินคำพูดของดึกเมื่อตะกี้ซึ่งอาจทำให้ท่านเสียใจหรือเคืองเย็นแน่" พูดแล้วชำเลืองดูคนรักของเจ้าหล่อน แล้วหันมาทางเด็ดอีก

"แน่นอนทีเดียว คุณจะต้องพักอยู่ที่นี่ มิสเตอร์บิแอน เพื่อนของดึกก็เท่ากับเพื่อนของดิฉัน คุณจะไปพักที่อื่นไม่ได้ ดูเย็นการน่าเกลียดแท้ ๆ"

เอ็ดวาร์ดบิแอนตอบว่า "ผมยินดีพักถ้าคุณเชื่อแน่ว่า ผมจะไม่กีดหน้าขวางตาคุณ" แล้วตาก็เพ่งชมความงามผ่าเผยของภาพที่ประดิษฐานอยู่ตรงหน้าเขา ในใจก็คิดสงสัยว่าแม่สาวน้อยผู้นี้จะเป็นญาติเกี่ยวดองยังไรกันกับดึกนะ เจ้าหล่อนจึงเรียกชื่อเดิมของเขาได้เต็มปากเต็มคอ

"งั้นก็จัดแจงกันเองซิ" เขารู้สึกเบื่อเต็มทน "ฉันจะปล่อยให้เธอกับเด็ดคุ้นเคยกันเอง ฉันจะต้องไปเขียนจดหมายสักฉบับหนึ่ง ซึ่งต้องส่งไปทันที"

"ช่วยหิ้วกระเป๋าของเพื่อนเธอไปด้วยซิคะ เอาไปเก็บไว้ในห้องสีเขียว"

ดึกฉวยกระเป๋าหิ้วขึ้นบรรไดไปโดยมิได้ปริปากพูดอะไรสักคำเดียว

เจ้าหล่อนหันมาทางเด็ด พูดว่า "คุณลงไปเดินเล่นในสวนกับดิฉันสักประเดี๋ยวไหมคะมิสเตอร์บิแอน ?"

เขาตอบเจ้าหล่อนว่า "ขอบใจ ผมยินดีทีเดียว"

แล้วตาก็มองตามดีกไปด้วยความประหลาดใจ

"งั้นก็เชิญซิคะ" เจ้าหล่อนออกเดินนำทาง แต่เอ็ดวาร์ดบิแอนมิได้เข้ยอนที่

"ผมไม่ทราบว่าการที่ผมจะพักอยู่ที่นี่เป็นการถูกดีหรือไม่ มิสแอนเนอร์เลย์" เขาพูดกอร์ปด้วยความเสียใจ "ดีกไม่อยากให้ผมอยู่เป็นแน่ ที่จริงเขาเคยเป็นเพื่อนกันมาช้านานทีเดียว ถ้าผมมีทุกข์เขาก็เป็นผู้ช่วยเหลือผม ผมจึงคิดว่าเวลานี้เขามีทุกข์ผมคงช่วยเขาได้บ้าง แต่ผมเห็นชัดทีเดียวว่าเขาไม่ต้องการให้ผมอยู่เสียเลย แรกผมโผล่เข้ามาก็ดูเขายินดี มาภายหลังสิดูเหมือนเขาต้องการให้ผมไปเสียให้พ้น ถ้าผมจะมาเป็นผู้สำหรับเพิ่มเติมความทุกข์ให้เขาแทนการที่จะช่วยบรรเทาแล้ว ผมควรไปดีกว่า"

เขาหันหน้าไปเสียจากเจ้าหล่อน นิ้วมือก็ลูบคลำหมวก ทั้งน้ำเสียงแลกิริยาแสดงว่าเขาเสียใจจริง ๆ

โอลิฟออกรู้สึกสงสาร เท็ดบิแอน จึงกล่าวด้วยน้ำใสใจจริงว่า

"มิสเตอร์บิแอน คะ คุณไม่ควรถือเอาท่าทางกับคำพูดของดีกมาเป็นอารมณ์ เธอหมดสติเสียแล้ว เธอไม่รู้สึกตัวเลย ดิฉันเองก็เคยรู้สึกเหมือนกันว่า บางทีเธอไม่ต้องการดิฉัน ว่าดิฉันช่วยเธอไม่ได้ ดิฉันรู้สึกเสียใจและน้อยใจเป็นที่สุด แต่คุณพ่อบอกว่าสักวันหนึ่งความทุกข์ของเธอคงหมดไป เราผู้ที่รักเธอแลสงสารเธอจำต้องอดทน ต้องช่วยกันเล้าโลมปลอบโยนให้เธอหมดความทุกข์ อันทำให้เธอมืนตึงแม้กับผู้ที่เธอรักมาก ดิฉันต้องขอความกรุณาให้คุณเป็นผู้ช่วยเหลือด้วยคนหนึ่งนะคะ แล้วภายหลังดีกก็จะรู้สึกขอบคุณเอง คุณจะเต็มใจช่วยดิฉันไหมคะ?"

"แน่นอน ผมเต็มใจช่วย" เขาตอบโดยเร็ว สีหน้าแสดงว่าอยากช่วยจริง ๆ

เจ้าหล่อนพูดแกมยิ้มว่า "ลงไปคุยกันในสวนเถอะค่ะ ดิฉันไม่อยากให้ดีกสงสัยว่าเรากำลังพูดถึงเรื่องเธอ และดิฉันอยากจะพาคุณไปดูรอย ๆ สวนด้วย"

เจ้าหล่อนเดินลงบรรไดไป เอ็ดวาร์ดบิแอนตามไปด้วย เขารู้สึกอิ่มใจจริง อิ่มใจที่ได้มาเดินคุยกับแม่สาวน้อย ผู้ซึ่งเขาไม่เคยเห็นว่ามีใครสวยเท่า รูปร่างก็โปร่งสะอดสะอง การแต่งกายอย่างเรียบ ๆ ของโอลิฟกระทำให้เขาพอใจมาก ดวงหน้าอัน

ชะม้อย แก้มอันแดงดุจมะปรางสุก กับตาสีฟ้าของเจ้าหล่อนซึ่งมองดูเขาโดยไม่เขินขวยนั้น กระทำให้เด็ดเห็นว่าเจ้าหล่อนงามผิดกว่าหญิงทั้งหลายที่เขาได้เคยพบเคยเห็นได้สมาคมมาแล้ว ถ้าความสงสัยของเขาถูกก็ต้องนับว่าเป็นลาภของดิ๊กทีเดียว แต่อย่างไรก็ดี เขารู้สึกว่า เขาต้องเลิกรำพึงถึงเจ้าหล่อนเสียที

โอลิฟมองดูเขาคล้าย ๆ กับจะอ่านความคิดของเขาได้ว่า เขามัวคิดอะไรอยู่ จึงพูดขึ้นว่า

"การแนะนำของดิ๊กไม่ใคร่จะกระจ่างแจ้งนักนะคะ มาทิ้งไว้ให้เราพูดกันเอง เธอควรบอกคุณเสียทีเดียวว่า ดิฉันหมั้นกับเธอแล้ว"

เอ็ดวาร์ด บิแอน ถอนใจด้วยความหนักเสียดายและตอบไม่ใคร่เต็มปากว่า

"ครับ ผมก็กำลังสงสัย อยู่เหมือนกัน"

"แลผลแห่งการทำให้ความสงสัยกระจ่างขึ้น ดูเหมือนทำให้คุณไม่ใคร่พอใจ" เจ้าหล่อนแย้งด้วยสีหน้าอันยิ้มแย้มน่ารัก

เด็ดหน้าแดงขึ้นทันที เขารู้สึกแล้วว่าที่ดิ๊กไม่อยากให้เขาอยู่ก็คงกลัวว่าโอลิฟจะมาอาลัยในเขาเข้ากระมัง

เขาตอบว่า "เปล่า ผมรู้สึกเสียใจที่ดิ๊กไม่ได้บอกให้ผมทราบถึงเรื่องการหมั้นกับคุณเลย"

"โธ่ มิสเตอร์บิแอน จะให้เธอบอกยังไรได้ล่ะคะ เพราะเราหมั้นกันก่อนหน้าวันที่เกิดเพลิงวันเดียวเท่านั้น"

"เรื่องเท่านั้น คงไม่สู้กระไรนักดอก ครับแต่เขาไม่เคยออกชื่อคุณกับผมเลย"

"ก็ชื่อของคุณ เธอก็ไม่เคยเอ่ยกับดิฉันเหมือนกัน"

"แปลกมาก"

"ค่ะ แปลกมากทีเดียว คุณรู้จักกับเธอมากี่ปีแล้วคะ ?"

"เห็นจะย่างเข้าสิบปี"

"งั้นคงเคยอยู่ร่วมโรงเรียนกันเป็นแน่"

"ครับ เราอยู่ด้วยกัน และผมเป็นคนดีขึ้นก็เพราะดิ๊กเป็นผู้ตักเตือน"

"ลองเล่าให้ดิฉันฟังบ้างซิคะ ว่ามีประวัติอะไรบ้าง ?"

เด็ดเริ่มบรรยายว่า "แรกผมไปเข้าโรงเรียนน่ะ ผมมัวไปสุมอยู่กับพวกเด็กเลว ๆ ใช้เงินเสียเป็นเบี้ยเทียว หนังสือหนังหาก็ไม่เอาใจใส่ โง่เป็นฟ้าทีเดียว เด็กที่ดีผมไม่อยากสมาคมด้วย นี่ผมเล่าให้คุณฟังแต่ที่เป็นจริงนะครับ"

เข้าหล่อนตอบว่า "ค่ะ ดิฉันจะฟัง" ออกคร้ามเลยพากันถอยหมด มันจะลงเอย
เท็ดเล่าต่อไปว่า "ไม่สู้ช้านานนักผมก็ กันยังไรผมก็ไม่ทราบ แต่เขาพาผมกลับห้อง
มาเกิดรู้จักกับเอมเบอร์สัน ผมเป็นเด็กที่พึ่ง ได้ โดยเขาไม่เป็นอะไรเลย คราวนั้นเองที่ทำ
เข้าใหม่ ๆ ส่วนเขาอยู่ห้องสาม เราห่างกัน ให้ผมคุ้นเคยกับเอมเบอร์สัน"
ไกล แรกที่เดียวเราพบกันที่ ๆ เลี้ยงเหล้า "น่าสนุกจริง" โอลิฟพูดสีหน้าแดงและ
ผมเมาเต็มที่ โดยเข้าพวกเพื่อนคอยเติมกัน ดวงตาเป็นประกาย ในเมื่อรู้สึกว่า คนรัก
ไม่หยุดหย่อน หมดเติม ๆ แล้วมันพากัน ของเข้าหล่อนมีความสามารถ
หัวเราะเฮฮาเห็นเป็นสนุก ซ้ำทายกันว่า เท็ดก้มศีรษะรับคำแล้วเล่าต่อไปว่า
เมื่อไรผมจะต้องลงไปกลิ้งอยู่ใต้โต๊ะ ที่จริงผม "รุ่งขึ้นผมไม่ใคร่สบาย ดิ๊กได้มาเยี่ยม
ไม่ควรนำเอาเรื่องพันนี้มาเล่าให้คุณฟังเลย แต่ มาดูเสมอ แล้วต่อมาเขาชวนผมไปฟังเทศน์
เมื่อมันเกี่ยวกับดิ๊ก คุณคงอยากฟังมิใช่ บ้าง ตักเตือนผมบ้าง กับให้ผมสัญญาว่า
หรือครับ ?" จะกลับตัว ผมก็ทำตามจนละนิสัยเก่าได้ ผม
ได้รับรางวัลสำหรับความดีต่อมา ภายหลังก็
เขาหยุดหายใจ เพราะดิ๊ก ผมจึงรู้สึกว่าเป็นฉันเขาอยู่มาก
"ดิ๊กเข้ามาห้ามเพื่อน ๆ ผมในการที่เขา แต่สิ่งเหล่านี้ก็ไม่เป็นการประหลาด คงเป็น
เห็นมันพากันมอมเหล้าผม และชี้แจงว่าเป็น เพราะน้ำใจอันดีของเขากระมัง
การไม่ดีต่าง ๆ เข้าพวกนั้นกลับหัวเราะเยาะ "แต่ดิฉันมารู้จักมักคุ้นกับเขายังไร
เรียกเขาว่า อ้ายโง่ อ้ายขี้ขลาด และอะไร ดิฉันก็ออกจะลืม ๆ เสียแล้ว" เจ้าหล่อน
ต่ออะไรอีกต่าง ๆ นา ๆ ตามภาษาพวกขี้เมา เลิกคิ้วเป็นเชิงสงสัย "เชื่อแน่ว่าไม่มีสตรี
ดิ๊กมิได้โต้เถียงอะไร ตรงเข้าไปลากผม คนใดมาเกี่ยวข้องด้วยเท่านั้น"
ออกมา เข้าพวกนั้นก็เข้ายื้อเข้าแย่งจนใน ณบัดนี้ดิ๊กได้ออกมาปรากฏอยู่ที่ระเบียงอีก
ที่สุดผมจำได้ว่า เข้าคนหนึ่งลงไปนอนวัดพื้น และกวักมือให้คนทั้งสองกลับ
ยิดตัวไปมา เพราะถูกหมัดของเขา คนอื่น ๆ

(ยังมีต่อ)

ความรักเมื่อเยาว์วัย

"ทิดคุ่ย"

แต่ง

นายบรรจง โพธิแก้ว เงยหน้าขึ้นอ่านจดหมายเป็นครั้งที่ ๓ อัสสุชลคลอคลองจักษุทั้งสองอย่างน่าเวทนา เพราะเนื้อความในจดหมายนั้นมีว่า

๓๖๗ ย้านในตลาดสงขลา

วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๑

คุณบรรจง โพธิแก้ว ที่รัก

คุณคงรู้สึกแปลกใจมากที่มาเห็นลายมืออันคุ้นเคยต่อสายตาคุณปรากฏอยู่บนกระดาษแผ่นน้อย ๆ จากตำบลซึ่งได้จั่วหน้าไว้นั้นโดยไม่ได้นึกฝัน แต่คุณเคยทราบแล้วว่า สงขลาเป็นจังหวัดภูมิลำเนาของดิฉัน ความฉงนในข้อต่อไปก็มีว่า ทำไมดิฉันจึงออกจากพระนครไปโดยรวดเร็ว และไม่บอกเล่าเก้าสิบให้คุณทราบ

คุณคงรู้สึกเสียใจเท่า ๆ ที่ดิฉันเสียใจในความรักซึ่งมาขาดสะบั้นลงกลางคันอย่างผิดหวัง ดิฉันถูกเรียกตัวกลับจากโรงเรียนกินนอนในพระนครโดยเวลากระทันหันมาก และเข้าใจว่าจะไม่ได้ย้างเหยียบไปในสำนักโรงเรียนที่รักหรือแม้แต่พระนครอีกในชีวิต คุณพ่อได้ทราบเรื่องความชั่วร้ายเลวทรามของดิฉันโดยตลอด ดิฉันถูกขนาบอย่างแข็งแรง ซ้ำร้ายจะถูกตัดลูกตัดพ่อเอาเสียด้วย ควรแล้วคุณบรรจงที่ดิฉันถูกเรียกเป็นคนเลวทรามอย่างเช่นนั้น ดิฉันพึงรู้สึกตัวว่าเลวมาก ถึงเมื่อสายเกินควรไปแล้ว อนิจจา! ความรักนั่นเอง กระทำให้ดิฉันตาบอดชิงสุกก่อนห่าม นอกจากโทษอันใหญ่หลวงที่ตกเป็นผู้ผิดอยู่แก่ดิฉันแล้ว ยังมีอีกคนหนึ่ง คุณบรรจง คือคุณ—คุณได้สอนดิฉันให้รู้จักความรัก และน่าจะปรักปรำเอาว่าคุณเป็นผู้ก่อเรื่องนี้ขึ้นก่อนจึงจะถูก

คุณบรรจงคุณได้เริ่มปลูกรักเมื่อคุณและดิฉันยังเยาว์มาก เพราะครั้งนั้นเราต่างก็เป็นนักเรียนด้วยกัน — เราเคยเดินไปโรงเรียนกลับจากโรงเรียนพร้อมกันทุกเช้าเย็นเมื่อ ๑๐ ปีโน้น เราเคยรักกันดุจพี่น้องที่คลานตามกัน

มา แต่เมื่อเราแยกย้ายกันไปอยู่ต่างโรงเรียน และค่อยเขยิบขึ้นสู่ความเป็นหนุ่มสาวนั้น ความรักได้เปลี่ยนไปอีกทำนองหนึ่ง ข้อนี้คุณทราบดีเพราะคุณเป็นผู้เปลี่ยนมันเอง แต่น่าเสียใจที่เปลี่ยนไปในเวลาอันรวดเร็วเต็มที เพราะอะไร ก็เพราะคุณกับดิฉันยังไม่ทันสำเร็จการศึกษาตามความปรารถนาที่เคยหวังไว้เลย

สภาพธรรมชาติของทะเลสาป และหาดทรายริมทะเลในสงขลากระทำให้ดิฉันลืมเรื่องเก่าแก่ของเราได้บางขณะ อย่างไรก็ดีคุณของถือเสมือนหนึ่งว่าสิ่งที่ล่วงเลยมาแล้วเป็นแต่เพียงความฝันอันหาสาระไม่ได้ก็แล้วกัน

ขอฝากความรักและคิดถึงอย่างจริงใจมาด้วย

ผู้ที่รักคุณเสมอ

บุญล้อม เหิมหาญ

บรรจงค่อย ๆ วางจดหมายนั้นลงบนโต๊ะ คล้ายกับคนที่ไม่มีความรู้สึก เจตสิกเลื่อนลอยไปในความคิดตั้งร้อยแปดพันเก้า ยามนี้ตกอยู่ในรัติกาลอันเงียบสงัด ดูน่าวิเวกและวังเวงใจสำหรับผู้ซึ่งอยู่แถบถนนพญาไทอันไกลจากชุมนุมชนเช่นนี้มาก ความกะสับกะส่ายโดยอาการเช่นนี้ ผลสุดท้ายไปยืดเอาที่เขาตรงไปปลดเสื้อชั้นนอกที่แขวนไว้แล้วล้วงลงไปในกะเป๋า หยิบขนบัตรออกตรวจดูยิกหนึ่ง พร้อมกับแสดงใบหน้าอันยิ้มแย้มครั้นแล้วจึงวิ่งผลนผลันไปที่ตู้เสื้อผ้าหยิบเครื่องแต่งกายที่จำเป็นบรรจุลงกะเป๋าเดินทาง

คืนนั้นทั้งคืนเขาไม่ได้หลับแม้แต่งิบเดียว เขาพร้อมด้วยกะเป๋าเสื้อผ้าได้ออกจากบ้านว่าเช่ารถยนต์ให้ไปส่งยังสถานีหัวลำโพงตั้งแต่ยำรุ่ง ทิ้งจดหมายบอกเล่าคุณพระพิมล ฯ ผู้บิดาไว้อย่างย่อ ๆ ๒—๓ บรรทัด

รถด่วนไปยักษ์ใต้ตอนเช้าที่สถานีหัวลำโพงคนหนาแน่นทุกคราว บรรจงเบียดเข้าไปซื้อตั๋วชั้นที่ ๒ ไปสงขลา ๑ ฉะบับ แล้วก็ตรงแน่วไปเลือกห้องนั่งโดยเร่งร้อน

◎ ◎ ◎

การหาบ้านนางสาวบุญล้อม เหิมหาญ หรือที่ถูกควรถามว่า “ลูกสาวหลวงเวชกิจขา” บ้านในตลาดนั้นไม่เป็นของยากเลย เขามาถึงหน้าบ้านแล้วเคาะประตูเบา ๆ สักครึ่งวินาทีให้หลัง เด็กหญิงคนหนึ่งได้เปิดประตูโผล่หน้าออกมา และร้องถูนายบรรจงโดยความแปลกใจ

“คุณบุญล้อม อยู่ไหมจ๊ะ ?” เขาถาม

เด็กซึ่งกระทำตัวเป็นสาวใช้

"คุณมีธุระอะไรหรือคะ ?"

"การธุระย่อมมีมาทีหลัง ว่าแต่หล่อนอยู่หรือไม่ ?"

"เชิญคุณเข้าไปนั่งคอยข้างในก่อน"

"งั้นหมายความว่า คุณบุญล้อมไม่อยู่ !"

"ค่ะ" สาวน้อยตอบเล่นลิ้น

บรรจงเดินลอดประตูเข้าไปพลางพึมพำว่า "โท่ ! พูดกันเป็นนานคิดว่าจะเปรี้ยวแต่แม่บุญล้อมตัวนาย เด็กคนใช้ก็เล่นสำนวนไม่หยอก"

"คุณบุญล้อมไปไหนจ๊ะ ?" เขาถามเมื่อนั่งลงภายในห้องรับแขก

"ไปตลาดค่ะ"

"ฉันคงจะต้องคอยนาน"

"ค่ะ น่ากลัวจะคอยนานถ้าพี่ไม่กลับเร็ว"

"เอ ! งั้น หนูก็ไม่ใช่เด็กคนใช้ซิ ?" บรรจงอุทานเบา ๆ "มิน่าล่ะจึงขัดข้านนัก"

"ค่ะ ดิฉันเป็นน้องสาว"

เด็นหญิงบุญลือ อายุ ๑๔ ปี หน้าตาไม่ผิดแผกกับพี่สาวมากนัก แต่การแต่งร่างโดยสื้อผ้าเก่า ๆ และเป็นเด็กไม่พิถีพิถัน ทำให้นายบรรจงคิดเหมาเอาเองว่าเป็นเด็กคนใช้

"คุณหลวงคงยังไม่กลับจากทำงาน ?"

นายบรรจงกล่าวถาม

"ค่ะ ยังไม่กลับ และดิฉันไม่อยากให้กลับมาอยู่บ้านนาน ๆ ถ้าดิฉันมีอำนาจทำได้ หม่นี้หัวไม่ดี คุณพี่ถูกเทศน์เสมอ"

"เทศน์เรื่องอะไร"

"เรื่องที่ติดเนื่องมาจากกรุงเทพ ฯ"

"หนูทราบอะไรในเรื่องนี้บ้าง ?"

"คุณพี่หน้างอเสมอ เมื่อถูกเทศน์ ดูกินเข้ากินน้ำไม่ค่อยได้ และไผ่ผอมลงมาก"

"หนูรู้ไหมว่าเพราะอะไร ?"

"ก็เรื่องที่คุณพ่อเทศน์ว่าเป็นโรคติดต่อมาจากกรุงเทพ ฯ นั่นแหละ"

ทันใดนั้นประตูได้ถูกเปิดออก สตรีสาวอยู่ในเครื่องแต่งกายชุดดำ หอยห่อของพะรุงพะรังย่างเท้าเข้ามา หล่อนสะดุ้งโหยงเมื่อมองเห็นนายบรรจงชายคู่รักยืนเตรียมต้อนรับการมาของหล่อนอยู่โดยเรียบร้อยแล้ว

"คุณบรรจง !" หล่อนร้องได้เท่านั้นพลางโผผวาเข้าไปจับมือเขาแล้วสะอื้นไห้อย่างทารกเล็ก ๆ "ทำไมคุณจึงติดตามดิฉันมา ?"

"ฉันอยากตายมากกว่าถ้าไม่ได้อยู่ใกล้เธอ"

"หมายความว่าคุณยังรักดิฉันอยู่"

"ถูกแล้วฉันยังรักและคงรักเธออยู่ต่อไป ตราบเท่าอวสานต์แห่งชีวิต"

"ถ้าคุณพ่อมาพบเข้า คุณจะถูกไล่ออกไปจากบ้านอย่างน่าละอายมาก"

"แต่ถ้าฉันถูกไล่ออกจากบ้านโดยไม่ใช่เป็นเพราะน้ำใจจริงของเธออยากให้ถูกไล่ แล้วก็ยินดีเสมอ และก่อนจะถูกไล่ ฉันควรขอขมารับความผิดทั้งมวล ถ้าท่านไม่โปรดก็เป็นกรรมของเราเอง!"

"น่ากลัวจะไม่สมหวัง" หล่อนพูดแล้วทิ้งห่อของลงบนโต๊ะโดยกิริยากะเง้ากะงอด

"ก็ตามที" บรรจงตอบห้วน ๆ

เสียงรองเท้ากะทบพื้นดังกุก ๆ แล้วมีผู้ย่างเท้าลอดซุ้มประตูเข้ามา บุญล้อมยืนตัวสั่นโดยความตกใจกลัว เมื่อเห็นผู้นั้นเป็นบิดาตน พลางสะกิดบรรจงและกะซิบว่า

"นั่นแหละคุณพ่อ"

บรรจง—ซดตัวลงหมอบกราบเท้าของบ้านโดยความนอบน้อม แสดงท่าทางอย่างไม่สบายใจ

คุณหลวงพิศดูแขกหน้าใหม่ ตั้งแต่ศีรษะตลอดเท้า แล้วกลับมองไปยังกะเช้าเครื่องเดิรทางนึกทายปัญหาอยู่ในใจ

"ผมชื่อบรรจง มาจากกรุงเทพฯ" เขาแนะนำตัวเอง

คุณหลวงยิ่งจ้องดูผู้พูดโดยกิริยาดูถูกหนักขึ้น แต่บรรจงก็ยังกล่าวต่อไปว่า "กระผมรู้สึกเสียใจมากที่ได้กระทำความชั่วร้ายอย่างผู้ชายดี ๆ ไม่ควรทำเลย กระผมได้รักแม่บุญล้อมมาตั้งแต่ครั้งยังเป็นนักเรียน และโดยอำนาจความรักอันเคยสัมพันธ์กันมาเป็นเวลาแรมปีนั้นเอง กระทำให้กระผมอาจเอื้อมคิดปลูกผังหล่อนเป็นภรรยาจริง ๆ"

คุณหลวงเอนหลังพิงพะนักเก้าอี้ ใบหน้าแดงก่ำโดยความโทโษพร้อมกับมีกิริยาอึดอัดแต่ยังฝืนและซ่อนเร้นไว้ได้

"ใต้เท้าครับกระผมเองเป็นผู้ผิด—ผิดอย่างไม่น่าจะได้รับอภัยโทษ แต่ก็จะทำอย่างไรได้เล่า นอกจากจะเลยตามเลย กระผมสงสารแม่บุญล้อมซึ่งจะต้องตรอมใจในความรักซึ่งอาจถึงฆ่าตัวหล่อนตายได้ กระผมมาก็เพื่อขอขมาโทษ และจะรับหล่อนไปอยู่ด้วยกัน"

"แกทำเลวอย่างกับเด็กที่เลวที่สุด" คุณหลวงพลุ่งออกมา "แกควรให้ผู้ใหญ่เช่นบิดามารดาหรือใคร ๆ ซึ่งไม่ใช่ตัวแกเองมาพูดจะเหมาะกว่า"

"คุณพ่อคงไม่เห็นด้วยเป็นแน่ เพราะ—"

"งั้นซิพ่อหนุ่มน้อย" คุณหลวงกล่าวสอด แกเป็นลูกใคร?"

"บิดากระผมคือพระพิมลธนากร"

หลวงเวชกิจขาถึงกับสะดุ้ง เมื่อได้ยินชื่อนั้น และอุทานว่า "อ้าฮา! บิดาแกก็คือสหายรักของฉันน่าซิ"

"อย่างไรก็ไม่ทราบ" บรรจงตอบ

คุณหลวงยิ้มอย่างมีนัย "ได้การต้องต่อว่าอิตาพระพิมลให้สาสม ปล่อยให้ลูกชายเป็นเจ้าชู้อย่างนี้จะใช้ได้ที่ไหน หะแรกคิดว่าจะเป็นอ้ายเด็กยมกุยที่ไหนมาปอกหลอกลวงเอาความบริสุทธิ์จากลูก เออ! บุญล้อมจัดแจงอาหาร และที่หลับที่นอนไว้สำหรับเพื่อนเจ้าด้วย"

บรรจงมองดูหญิงที่รักโดยความปลาบปลื้มใจ แล้วยิ้มแก่กัน เขาไม่ได้คิดเลยว่าการณ์จะกลับโอละพ่อลงได้ง่ายดายเช่นนี้!

◎ ◎ ◎

๒ สัปดาห์ต่อมาหลังจากการวิวาห์อย่างเอิกเกริกซึ่งจัดให้มีขึ้นในบ้านคุณหลวงเวชกิจขาโดยการตกลงยินยอมพร้อมใจของเจ้าภาพทั้งสองฝ่าย คือคุณพระพิมลฯ พร้อมด้วยภรรยาที่อุตส่าห์ถ่อร่างมาจากกรุงเทพฯ แล้ว บรรจงกับบุญล้อมได้ไปเที่ยวชายทะเลด้วยกัน เวลานี้ดูผิวพรรณ์ของบุญล้อมเปล่งปลั่งมาก เนื่องจากดวงจิตต์ชื่นบาน เพราะสุขใจหล่อนชี้ให้บรรจงดูเรือใบซึ่งค่อย ๆ แล่นห่างออกไปจากฝั่ง แต่บรรจงได้หยุดและนั่งลงบนก้อนหินใหญ่

"เป็นอะไรไปคะ?" หล่อนถาม

"เหนื่อย!"

"นี่แหละชาวกรุงละก็ขี้แยอย่างนี้ งั้นก็สมควรแก่เวลาที่เราจะกลับบ้าน"

"ฉันยังไม่อยากกลับ จะนั่งอยู่เฉย ๆ อย่างนี้ แล้วเล่านิทานให้เธอฟัง"

"ดีนี่ลงมือซิคะ" หล่อนสนับสนุนแล้วนั่งลงใกล้ ๆ เขา

บรรจงได้เริ่มเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของตน ตั้งแต่ประสพกับบุญล้อมมาเป็นเวลานานปีและจำต้องพรากกัน เนื้อความบางตอนก็ชวนไปทางขบขัน บางตอนก็ทำโศกสลด และได้พาลงเอยจบเอาเฉย ๆ ด้วยอาการนั่งนิ่ง จึงกระทำให้บุญล้อมอดถามไม่ได้

"แล้วอะไรอีกล่ะคะ?"

บรรจงใช้แขนกระหวัดร่างอันอ้อนแอ้นเข้าแนบชิดกับอุระประเทศ พลางก้มลงปลอบประโลมอย่างสมรัก ครั้นแล้วจึงเงยหน้าขึ้นสพนัยตาบุญล้อม มีประกายหยั่งถึงความสุขอย่างสูงสุดซึ่งก่อเกิดขึ้นจากความเสน่หา และกล่าวตอบว่า—

จบแล้ว

ประวัติการณ์

ของ

บีกมิแลนด์ประเทศหรือชาวนิกริตโต

โดย

ท. ป. สำเริงราช

บีกมิแลนด์ตั้งอยู่ในแถบ บริเวณ เชิงภูเขา นาสซู ไม่ห่างจากเชิงเขาเท่าใดนัก ภูเขา นาสซู ลูกนี้ อยู่ ตรงจุดศูนย์ กลาง ของ นิวกินี และพื้นที่แถบเชิงเขาครุคระมาก โดยที่มี หิมะจับอยู่ตลอดปี ยอดที่สูงที่สุดประมาณ ๑๖,๐๐๐ พีต เป็นที่อาศัยอยู่ของชาติโนกูล โลนิกริตโต (*Nogullo-Nigritoes*) หรือนัย หนึ่งเรียกว่าชาวบีกมี ซึ่งมีจำนวนอยู่หลาย พันคน รูปร่างของคนจำพวกนี้ไม่ใหญ่โต แข็งแรงเหมือนคนป่าพวกที่อยู่ในทวีป ออสเตร เลีย คำนวณความสูงอยู่ในราว ๔ พีตเศษ ผิวเนื้อดำเหมือนแขกกาลิง แต่ไม่มีความดุ ร้ายประจำอยู่ในสันดานเลย และความเป็น อยู่ของเขาโดยมากใช้ขวานและธนู เป็น อาวุธ ส่วนที่อยู่นั้นแย่งกันอยู่เป็นพวกเป็นหมู่ ไม่ ได้รวมอยู่เป็นพวกเดียวกัน ในพวกหนึ่ง ๆ นั้นมีหัวหน้าคนหนึ่งเป็นผู้ควบคุม และมี อำนาจบังคับบัญชาคนเหล่านั้นได้ หัวหน้านั้น บางพวกเรียกว่าไอกูน (*Igoon*) และชาติ นิกริตโตนี้เดิมอยู่ในทวีปแอฟริกา ภายหลัง แตกแยกจากทวีป แอฟริกามา อยู่ตามฝั่ง มหา สมุทร เอเชีย ทาง ทิศ ตะวันออก และ ทิศเหนือ หรือตามหมู่เกาะที่ใกล้ ๆ ทวีปแอฟริกา แต่ พวกที่สำคัญ ๆ นั้น โดยมากได้พบอยู่ใน ทวีป แอฟริกา เกาะแอนดาแมน สหรัฐมาลายู ฟิลิปปีนและนิวกินี ความจริงคนจำพวก นี้ยังใช้ภาษา หรือ ขนบ ธรรมเนียม โบราณ อยู่ หรือจะพูด ว่า ชาตินิ กริตโตนี้ เป็น คน ป่าพวก หนึ่งก็ได้ แต่ก็ได้ระบุชื่อไว้ ในภูมิศาสตร์ ของโลกเมื่อปี ๑๙๑๐ แล้ว โดยที่กัปตัน รอลิ้ง หัวหน้าของ กองทัพเรือ อังกฤษ ผู้ รักษา น่านน้ำคาปา (*Kapare river* แม่น้ำนี้เป็น

แม่น้ำสายหนึ่งที่ไหลมาจากภูเขานาสซูทางทิศใต้) ได้ไปสำรวจพบชาตินี้ก่อนผู้อื่น และเขาให้ชื่อว่า "ตาไปโร" (*Tapiro*) เพราะเป็นชาติที่ไม่เคยพบเคยเห็นมาแต่ก่อน ทั้งเป็นการลำบากในการสำรวจครั้งนั้นด้วย และกัปตันรอลิ่งก็ต้องกลับมา โดยปราศจากการเรียนรู้ความเป็นไปของชนจำพวกนี้ และยังมีอีกพวกหนึ่งเรียกว่าปาปวน (*Papuan*) รูปร่างแข็งแรงกว่าพวกนิกริตโต สูงประมาณ ๖ ฟีตเศษทั้งเป็นพวกที่ดุร้ายมาก เที่ยวระยาดอยู่ตามเชิงเขาแถบนี้เหมือนกัน ชาติสองชาตินี้ไม่มีการไปมาหาสู่กันเลย ต่างคนต่างอยู่แต่ในถิ่นของตนเท่านั้น ทั้งถิ่นอันนี้ดูเหมือนว่าเป็นที่อยู่ของปู่ย่าตายายของคนจำพวกนี้มาหลายพันปีแล้ว

ในปี ๑๙๒๐ กรมแผนที่ทหารบกดัชท์ได้ส่งคนไปสำรวจพบชาตินิกริตโตนี้ เป็นจำนวนมากอยู่ตามหุบผาและเชิงเขาแถบเหนือของภูเขาริลเซลมินาในแว่นแคว้นประเทศดัชท์ตลอดขนถึงทางทิศตะวันออกของภูเขานาสซู แต่ก็ได้มีความรู้จักคนพวกนี้บ้างเล็กน้อยเท่านั้น

การแต่งกายของผู้หญิงใช้นุ่งเสก็ตสั้น ๆ เหนือเข่าหรือยาวประมาณ ๑ คืบกว่า ๆ หรือใช้ผ้าสั้น ๆ คาดขั้นเอวไว้เพียงปกปิดตรงท้องน้อยเท่านั้น ผ้าและเสก็ตเหล่านี้ทำด้วยเส้นด้ายหรือป่านเกลียวชะนิดหนึ่ง ทั้งชายและหญิงใช้ถุงราง (*Net bag*) คลุมศีรษะ ใช้เปลือกหอยสีขาวหรือเมล็ดผลไม้สีเหลืองแขวนคอเป็นเครื่องประดับความงามของคน จำพวกนี้ชะนิดหนึ่ง การแต่งกายของผู้หญิงโดยมากทำอย่างปราณีต ส่วนผู้ชายบางทีใช้ขนนกปักไว้บนศีรษะ และตามธรรมดาใช้นุ่งผ้าด้ายซึ่งทำมาจากผลน้ำเต้าชะนิดหนึ่ง บางทีพวกผู้ชายใช้ด้ายถักจากขั้นเอวมารวมที่แขนและใช้ใบไม้หรือดอกไม้แขวนไว้ที่แขนนั้นด้วย ทั้งผู้ชายทุกคนต้องแบกถุงไว้บนบ่าเสมอ ซึ่งใช้เชือกหมูป่าผูกไว้กับถุงนั้นในถุงนั้นอย่างน้อยต้องมีเชือกหมูป่าอยู่ไม่ต่ำกว่า ๕๐ อัน และมีมีดขวานหินกล้องยาสูบรูปเหมือนชามอ่างซึ่งทำจากผลโอ๊กอยู่ในนั้นด้วย ส่วนยาสูบนั้นใช้ใบพลู ผู้ชายบางคนใช้ผูกตระกรดเครื่องรางไว้ที่คอเป็นเครื่องประดับชะนิดหนึ่ง หรือเอาดินหรือถ่านแต้มหน้าอีกด้วย

อาหารของคนจำพวกนี้มีเนื้อสัตว์ป่ามัน, กล้วยเป็นต้น แต่มันกับกล้วยนี้เป็นอาหารที่ดีสำหรับพวกเขาที่สุด และรับ

ประทานกันครั้งเดียวเท่านั้น ผู้ชายต่างก็เข้าป่าหาผลไม้, เป็นอาหารเช่นนี้เป็นนิตย์

บ้านสร้างไว้อย่างแข็งแรง เหมือนอย่างรูปสี่เหลี่ยมพันผ้า ฝาใช้เปลือกไม้ผ่าเป็นซีก ๆ ขัดไว้อย่างแน่นหนา พื้นเป็นพื้นดินหรือใช้หินวางไว้โดยเรียบร้อย แต่ก็ไม่มีเครื่องใช้สอยอะไรเลย ในเวลาเย็น ๆ เขาก็นั่งล้อมวงอยู่ตรงกลางห้อง และยังมันรับประทาน แล้วก็ส่งเสียงร้องเพลงดัง วู! วู! วู! คล้ายภาษาลิง และผู้ชายกับผู้หญิงนั้นแยกกันอยู่คนละบ้าน ทั้งไม่ยอมให้ผู้หญิงเข้าไปในห้องของผู้ชายได้ด้วย แต่ความจริงในเวลาเย็นพวกผู้หญิงก็มารวมวงร้องเพลงกับผู้ชายด้วยเหมือนกัน เมื่อเลิกแล้วก็กลับไปนอนในห้องของตนตามเดิม ส่วนไฟนั้นเวลาจะต้องการก็ใช้หวายสีกับไม้ให้ลุกติด พอตื่นเช้าพวกมัน, กล้วยมา และสร้าง กับใบไม้อีกทอดหนึ่ง ไม่มีเหล็กใช้เลย มีแต่หินทำเป็นอาวุธเท่านั้น และยังมีความประหลาดอยู่ในพวกนี้อีกอย่างหนึ่ง คือการแต่งงาน ถ้าผู้ชายคนใดอยากจะมีภรรยาก็ต้องปลูกบ้านอยู่ และทำพิธีแต่งงากกับหญิงที่มีความรักอยู่กับเขาโดยไม่ต้องบอกเล่าให้พ่อแม่พี่น้อง ในพิธีแต่งงานนี้เขาต้องใช้มีดหินสับนิ้วมือของคู่แต่งงานไว้เป็นเครื่องหมายแห่งความจำ ถ้าหากผัวหรือเมียคนใดต้องการจะหย่าขาดจากผัวเมียกันก็ต้องตัดนิ้วมือของตนออกเสียหนึ่งนิ้ว เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งการหย่าขาดอีกเหมือนกัน

ศาสนานั้นชาวนิกริตโตนับถือ ผี, เจ้า เป็นศาสนาอันสำคัญของพวกนี้ และนับถือกันเคร่งครัดมาก

ขุนจงจัดนิสสัย

ประพันธ์

(สุรางคณางค์)

๒๘ ◎ วิสัยภมร ย่อมเสพย์เกสร
ดำรงชีวี และรู้กำหนด
เลือกรสที่ดี ภมรจึงมี
มโนภิรมย์ ฯ

◎ สุคนธ์หาไม่ ภมรก็ไกล
มิเสพย์มิสม แล้วจรไปอื่น
พบชื่นพึงชม ก็บินล่องลม
ลงเสพย์สุมาลย์ ฯ

◎ ถึงทางจะไกล มิพรั่นหทัย
สมัคร์สมาน ตั้งจิตต์เสถียร
มุ่งเพียรเป็นสาร ประกอบแต่การ
ประโยชน์ทวี ฯ

◎ ย่อมผิดกับหมู ดำรงชีพอยู่
แต่ของไม่ดี นิยมของบูด
ปนคูธราคี ทุกเดือนทุกปี
มิเปลี่ยนมิแปลง ฯ

หอสมุดแห่งชาติ หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ ห่อนจักเที่ยวหา ภักษ์อันโอชา
เกียจคร้านแสวง ดีเลวฉันใด
บ่ได้ระแวง ที่จักสำแดง
รังเกียจรังกน ฯ

◎ กินแล้วกินอน แต่พักแต่ผ่อน
ไม่เป็นมรรคผล สัญชาติขี้เกียจ
น่าเกลียดเต็มทน หากใครได้ยล
เยี่ยงแล้วดีไฉน ฯ

◎ เหตุนี้เหล่าปราชญ์ ท่านผู้ฉลาด
รู้ซึ่งนิสสัย เห็นเหตุดีชั่ว
เกลือกกลั้วกันไป จึงหวังตั้งใจ
ชอทาหรณ์ ฯ

◎ ให้เห็นประจักษ์ ในส่วนควรรักษ์
เพื่อความบวร ชี้เหตุความเพียร
เลียนแบบภมร ซึ่งหาเกสร
เลือกสรรอันดี ฯ

◎ เหมือนหนึ่งปวงชน ผู้หวังยังยล
ส่วนบุณย์ราสี ย่อมหมั่นแสวง
ผลแห่งความดี ทุกทิพาราตรี
ฤๅย่อท้อถอย ฯ

◎ ถึงหากลำบาก ประสพความยาก
ขัดขวางทางคอย ก็สู้บุกบั่น
ไม่ยั่นสักน้อย จนกว่าเรียบร้อย
แล้วจึงเปรมใจ ฯ

หนังสือพิมพ์ไทยเขษม

◎ หลีกหนีความชั่ว เพราะเกลียดเพราะกลัว
แหละจึงอยู่ไกล แสวงแต่ความดี
พูนศรีทุกสมัย ประนอมน้อมใน
ประโยชน์นิยม ฯ

◎ อย่าเอาเยี่ยงหมู มาเป็นแบบครู
เพราะไม่เห็นสม สัญชาติลามก
สกปรกโสมมม เกลือกกลั้วระทม
จะดีอะไร ฯ

◎ กินกินนอนนอน งานการเพิกถอน
ทุกยุกทุกสมัย ดีแต่เกียจคร้าน
หลีกการหลบไกล ประโยชน์อันใด
สักน้อยฤามี ฯ

◎ เกิดมาเป็นคน ควรบำเพ็ญผล
ประโยชน์ทวี ให้เกิดแก่ชาติ,
เชิดศาสน์, ชูศรี แห่งองค์ภูมี
จอมราชแห่งตน ฯ

◎ ยลเยี่ยงใบหญ้า ยังใช้เป็นยา
ประกอบเกิดผล มิเสียทีเปล่า
ก็เราแหละคน ไฉนจะจน
สตมตรอง ฯ

◎ ภาสิตนิทเทส สำแดงแจ้งเหตุ
แต่โดยทำนอง เชิญชนดำริ
หมั่นตริหมั่นตรอง จะเห็นละบอง
ระเบียบอุบาย ฯ

สัตรูของเจ้าหล่อน

โดย

ดอก ไม้ สด

คำนำ—ดูออกจะเปนการจำเป็นยิ่ง ที่ผู้เขียนเรื่องจะต้องเขียนคำนำ เพื่อออกตัวบ้าง เพื่ออธิบายเหตุผลบ้าง เพื่อขออภัยโทษในเรื่องชอ และตำบลบ้าง หรือแจ้งให้ท่านผู้อ่านทราบล่วงหน้า ว่าเรื่องไปข้างโลดโผน หรือรัก หรืออะไรก็ตาม บางท่านเห็นว่าเมื่อ—ได้อ่านคำนำของผู้เขียนแล้วก็เดาได้ทันทีว่า ผู้เขียนคนนั้น ๆ มีภูมิรู้เพียงใด บางท่านเห็นว่า อ่านหนังสือที่ไม่มีคำนำนั้น เปรียบเหมือนซดแกงที่ขาดน้ำปลาดี ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวแล้ว ข้าพเจ้า (ผู้เขียนเรื่อง) จึงจำเขียนคำนำหน้านี้ หวัง (โดยไม่กล้าคิดจะเป็นจริง) ว่า คำนำของข้าพเจ้าจะทำให้ท่านเดาว่าข้าพเจ้ามีภูมิรู้ในเชิงประพันธุ์เรื่องพออ่านออกรส ข้าพเจ้าไม่กล้ากล่าวล่วงหน้าว่าเรื่อง "สัตรูของเจ้าหล่อน" นี้ จะสนุกสนานโลดโผน หรือเลวทรามเพียงใด ผู้เขียนย่อมไม่รู้สึกว่าเรื่องที่ตนเขียนนั้นดีหรือเลว นอกจากจะได้ยินใครกล่าวติหรือชม ข้อนี้ข้าพเจ้าเชื่อแน่วแน่ว่าเป็นจริง แต่อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าหาญที่จะเรียนท่านที่เคารพว่า ข้าพเจ้าเขียนเรื่องนี้โดยอาลัย อุปนิสัยที่ข้าพเจ้าเคยเห็น เคยได้ยิน และเคยเรียนจากบุคคลที่ข้าพเจ้าเคยพบมาเป็นหลัก เมื่อพูดมาเพียงแค่นี้บางทีท่านจะคะเนล่วงหน้าได้แล้ว กระมังว่า ท่านจะชอบเรื่องของข้าพเจ้าหรือไม่.

ในท้ายแห่งอารัมภกถานี้ ข้าพเจ้าภาวนาให้ท่าน (ผู้อ่านเรื่องนี้) มารู้จักข้าพเจ้าโดยท่านไม่ทราบว่าข้าพเจ้าใช้นามปากกาว่า "ดอกไม้สด" แล้ว และความเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์แก่ข้าพเจ้าอย่างยิ่งยวด และข้าพเจ้าจะได้มีโอกาสขอรับประทานอภัยโทษจากท่านสำหรับความอ่อนหัดด้วย.

โดยความเคารพ

"ดอกไม้สด"

บทที่ ๑

พอ พระยาบำรุงประชากิจ นอก ราชการ กระทรวงมหาดไทย อ่านจดหมายจบ ก็พอดี ประตูหลังเยื้องออกแต่เบา ๆ ชายหนุ่มร่างสูงโผล่เข้ามา.

"เอประสงค์นั่นนานตาย ! พอนึกถึงก็โผล่ทีเดียว" เจ้าคุณว่าพลางขยับแว่นตาให้เลื่อนมาอยู่ตรงปลายจมูก.

บุตร์ชายไม่ตอบว่ากะไร นั่งลงบนเก้าอี้ตรงหน้าบิดา ใช้ดวงตาดำใหญ่มองดูท่านเย็นทีถาม.

"จดหมายของพ่อตาในอนาคตเจ้ายังไงล่ะ อ่านเอาเอง เอ้า" ประสงค์รับจดหมายมาคลี่อ่าน มีใจความดังนี้.

ถนนวิทยุ

วันที่

ญาติและเพื่อนที่รัก

จดหมายของเธอลงวันที่.....นั้น ได้รับแล้วขอบใจมาก เนื้อความที่เธอเขียนกล่าวถึงเจ้าหลานชายนั้น ทำให้ฉันละอายจนแทบจะเขียนจดหมายนี้ไม่ได้ เหตุว่านังลูกสาวหัวรั้นของฉันมันไม่มีใจเหมือนกับ พ่อประสงค์ เสียเลย ดูเหมือนมันไม่เคยรู้เรื่องการหมั้นซึ่งฉันเองก็จำไม่ได้—ว่า เคยบอกกับมัน หรือ เปล่า— ตั้งแต่มันรู้ความขึ้นมา พอฉันพูดขึ้นมันบึ้นหน้า ยักษ์ใส่ทันที หาว่าบังคับคลุมถุงชน—อะไร ต่ออะไรต่าง ๆ จะขู่ปลอยเท่าไรก็ไม่พ้ง บอกว่าถ้าขืนบังคับ ให้แต่งงานกับผู้ที่มันไม่รักมัน เป็นยอมตาย ฉันก็จนปัญญา การที่จะกำหนดการแต่งงาน ดังที่เธอ ขอมานั้น ยังเป็นไปไม่ได้ อีลูกคนนี้ยายมันเป็นอเมริกันแท้ ๆ ฉันก็ออกจะคล้ายโรคหัวดื้อของมัน ครั้นจะผัดผ่อนให้ยืดยาวต่อไป ก็ออกจะมียุติธรรมกับหลานชายซึ่งมีอายุถึง ๒๘ ปีแล้ว เพราะฉันนั้นฉันอนุญาตให้พ่อประสงค์เป็นอิสระ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป แต่สำหรับมยุรีนั้น แน่ละ มันจะต้องแต่งงานกับใครมิได้ นอกจากจะได้รับอนุญาตจากคู่หมั้น———

ประสงค์หยุดอ่าน ทอดสายตาคมฉายมีความน้อยใจระคนด้วยความรัก อย่างลึกซึ้งไปตรงหน้า พระยาบำรุงมองดูหน้าบุตร์ชายนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง แล้วลุกขึ้นไปยืนข้างหลังเขาใช้มือตบบ่าเย็นเชิงเล้าโลม ท่านพูดว่า

"เห็นละว่า เจ้ามีความรักต่อเขาข้างเดียว แต่พ่อเห็นว่า การที่เจ้า จะทำใจให้เศร้าโศรกเพราะเด็กแก่นนั้นไม่ควร มีรูปร่าง ตระกูล ความประพฤติ และสมบัติอย่างเจ้า อาทิตย์เดียวก็พอจะหาเมียสวย ๆ และดีเลิศได้ เขา

ไม่รักและจะไปขัดใจทำไม ถอนหมั้นเสียพ่อจะหาให้เจ้าใหม่ ให้ดีกว่านางมยุรีตั้งร้อยส่วน.”

ท่านหยุดคอยฟังคำตอบเมื่อไม่มีจึงพูดต่อไป

“แต่พ่อของเขาเอง เขายังกลัดหนายักษ์ใส่ ถ้าเมื่อได้แต่งงานกันแล้ว เขามิเหยียบคอหักรึ ? ลืมมันเสียเถอะ ความหลังน่ะ คนอย่างเจ้าไม่ดีพอที่จะคู่ควรกับเขาหา ! หา !”

เมื่อได้ฟังคำพูดของท่าน ใครๆก็อาจรู้ได้ทันทีว่าท่านแค้นที่ถูกเหยียด ปฏิเสธไม่ยอมแต่งงานกับคู่หมั้น ซึ่งเป็นลูกของผู้มียศและทรัพย์เป็นเอนกประการ คู่หมั้นที่มีรูปงาม ได้รับความศึกษาวิชชาพาณิชยการจากประเทศฝรั่งเศส จบหลักสูตรบริบูรณ์ ! แน่ละท่านต้องฉุน มันเป็นการดูถูกกันโดยตรง ประสงค์ของท่านมิใช่ชายหนุ่มที่ดีทุกประการดอกหรือ เมื่อเขากลับจากนอก ชื่อเขามิได้เป็นชื่อที่ติดปากของสตรีเพศเป็นส่วนมากดอกหรือ ? ส่วนประสงค์ขณะนี้เขาเดาความคิดของบิดาได้ถูกต้อง หันหน้ามาทางท่านด้วยอาการแช่มช้า เขาจับมือซึ่งแม้ยังมิกล้ามเนื้อแข็งเกร็งอยู่ แต่เนื้อนุ่มบ้างเล็กน้อยขึ้นบ้างอย่างรักใคร่พลางพูดว่า

“โปรดอย่าเพ่อลงโทษหล่อนก่อนคุณพ่อครับ มยุรียังมิได้พบหรือรู้จักผมเลย นับแต่เจ้าหล่อนกลับจากอเมริกา ขอคุณพ่อคิดดูนับตั้งแต่หล่อนจากกับผมเป็นเวลาสิบปีมาแล้ว ความหลงคงจะเลือนจากสมองของหล่อนเสียสิ้น ผมเชื่อว่าหล่อนมิได้ตั้งใจจะดูหมิ่นผม นอกจากเป็นธรรมดาของผู้หญิงที่ได้รับความอบรมอย่างสมัยใหม่เจียบในอเมริกาย่อมถือความอิศศระและใจตัวเองเป็นที่ตั้ง ดังนั้นการที่บิดาจู่ไปยอกว่าได้มัดหล่อนไว้ให้กับชายคนหนึ่ง โดยปราศจากความยินยอมของหล่อนจึงทำให้ความหยิ่งระเบิดขึ้น โปรดรอไปอีกสักหน่อยพอให้หล่อนเรียนรู้ความเป็นไปของเรา ได้พบกับผมเอง แล้วหล่อนคงจะยินยอมเป็นแน่ — — —”

“เออ ! รอ ! รอไปเถอะกว่าแม่เจ้าประคุณจะยินยอม ! ยอมกับคู่รักใหม่ของเขาน่ะรึ ?”

“คุณพ่อหมายความว่ากะไร ? ผมไม่เข้าใจ”

“จะหมายความว่ากะไร ก็หมายความว่า เวลานี้ เขาติดพันอยู่กับผู้ชายอีกคนหนึ่งน่ะซี !”

มือของประสงค์ที่จับมือเจ้าคุณอยู่ร่วงลง

ทันใด เขาหันมาจ้องท่านตาเขม็ง

"โปรดอธิบายให้ตลอดหน่อยครับ" เขาพูดเสียงต่ำ

"เรื่องมันเป็นยังงี้ พ่อได้พบกับเทศาเขาเล่าว่า เมื่อขึ้นไปกรุงเทพ ฯ นั้น ได้แวะไปเยี่ยมฉัตร์ ได้พบกับลูกสาว เทศาชมเชยว่าสวย แต่เสียดายที่ออกจะเปรี้ยว แลดูเหมือนมีตัวอะไรมาตอมเสียแล้ว เพราะแกเห็นเขาขับรถออกจากบ้านด้วยกัน เทศาไม่รู้ว่ามยุรีเป็นคู่หมั้นของเข้า ถ้ามิฉนั้นคงไม่เอาเรื่องนี้มาพูด"

"แต่ — — ทำไมคุณพ่อถึงพึ่งบอกกับผมล่ะครับ ?"

"เพราะพ่อมั่นใจว่า มันคงไม่ใช่คู่รัก พ่อคิดว่ามยุรีรู้ตัวว่ามีคู่หมั้นแล้ว ไหนเลยจะกล้าทำดังนั้น แต่ครั้นมาได้รับจดหมายนี้ — — —"

ท่านหยิบมองดูบตร์ชาย ประสงค์หันหน้ากลับหยิบจดหมายขึ้นอ่าน คล้ายกับเรื่องที่ยิดาเล่านั้นไม่น่าเอาใจใส่ แต่มือทั้งสองสั่นจนเห็นได้ชัด เขาฝืนใจอ่านจดหมายฉบับนั้นจบ โดยเข้าใจเรื่องน้อยที่สุด แล้วพับใส่ซองเสียดังเดิม.

เวลาที่กล่าวแล้ว เป็นเวลา ๑ ล.ท.เศษ สองพ่อลูกรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ขณะที่บุตร์ยังนั่งจมเก้าอี้ สูบบุหรี่ปล่อยควันโขมงขึ้นเพดาน ท่านยิดาได้เข้ามาในห้องเขียน หนังสือก็พบจดหมาย ซึ่งบรูษไปรษณีย์นำมาส่งไว้ตั้งแต่ ๑๑ ก.ท.

เวลาล่วงไปถึงสองนาฬิกาเศษ พระอาทิตย์คล้อยส่องแสงเหลืองจัด ลอดหน้าต่างซึ่งเปิดบานเกล็ดเข้ามาภายในห้อง เจ้าคุณผู้เฒ่าเดินกลับไปกลับมาอยู่ด้วยฝีเท้าเยา ๆ ประสงค์ลุกขึ้นพลางพูดว่า "ผมจะไปดูงานครับ เย็นวันนี้จะเรียนให้คุณพ่อทราบว่าตกลงใจอย่างไร"

งานที่ประสงค์จะไปดูนั้นห่างจากบ้านที่อยู่ราว ๗๐ เส้นเศษ ประสงค์สรวมกางเกงขี่ม้า ทอยบูต และเสื้อเชิ๊ต ม้าที่ขี่เป็นม้าสีดำเขาหย่อนบังเหียน ปล่อยให้มันวิ่งเหยาะ ๆ ไปตามสบาย ความร้อนใจทำให้ลืมร้อนตัว นอกจากเงาดำของหมวกกะโล่ที่ยึดบังหน้าตลอดถึงคอแล้ว ศรีร่างของประสงค์ดูสิเหลืองจัดเพราะแสงแดดจัดอยู่ นายประสงค์วิบูลย์ศักดิ์เป็นบุตร์ชายคนเดียวของมหาเสวกโท พระยาบำรุงประชากิจ เขาเป็นชายหนุ่มรูปร่างสูงโปร่ง ดวงหน้าเสี้ยมประกอบด้วยหน้าผากกว้างนั้น คมคายและคล้ำเพราะถูกแดดเผา งานที่เขาทำอยู่ คือเป็นผู้จัดการบำ

ไม้ขอนสักของบิดา หรือของเขาเองก็ว่าได้.

หลังจากที่ได้กลับจากประเทศฝรั่งเศส และได้มาฝึกหัดวิชาป่าไม้ในสยามอีก ในเวลามีนาน เขาก็มีความรู้ในการงานดี และเป็นหัวหน้าและผู้จัดการอันมีอำนาจสิทธิขาดแต่ผู้เดียว ผู้ถือหุ้นนับด้วยร้อยคนขึ้นไป ยอมมอบโชคชะตาของตนให้อยู่ในกำมือของผู้จัดการหนุ่มนี้ด้วยเชื่อในเกียรติยศ และความสามารถของเขาเต็มตัว ประสงค์เป็นคนรักงาน เห็นการทำงานทั้งทางสมองและทางกำลังเป็นกิฬาชนิดที่ประเสริฐสุด ชั่วเวลาสามปีที่ประสงค์เข้าดูแลงานของบริษัทนี้ ทำให้งานเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว เหล่าคนที่อยู่ใต้บังคับบัญชาพากันนับถือในความเที่ยงตรงความอาจหาญ ความเมตตาต่อสัตว์ผู้ยากของประสงค์อย่างสูง การทะเลาะวิวาทอิจฉากันมีค่อยปรากฏระหว่างคนงาน ถ้าหากจะมีขึ้นประสงค์เป็นผู้ไกล่เกลี่ย _ และตัดสินทั้งผู้แพ้และชนะก็พอใจ ยอมเลิกแล้วต่อกันโดยดี ประสงค์ย่อมสุภาพและอ่อนโยนต่อผู้ต่ำกว่าแลเสมอกัน แต่มักกระด้างและโหดเหี้ยมต่อผู้เกกมะเหรกวางตัว คนดีย่อมดีพร้อมมิได้ฉันท์ใด ประสงค์ก็มีเสียฉันท์นั้น คือเขาซ่อนความมีใจร้อนผ่าว และหยิ่งต่อเกียรติยศของลูกผู้ชายไว้ภายใต้กิริยาอันเยือกเย็น การดูหมิ่นเหยียบจมูกกันประสงค์ทนไม่ได้เสียเลย เขาเป็นคนที่จริงคนหนึ่ง จริงทุก ๆ สิ่ง รักจริง เกลียดจริง ทำจริง สิ่งเหล่านี้แม้บิดาของเขาเองก็เคยหวั่นใจว่า จะทำให้บุตร์ชายต้องได้รับความลำบากสักหนหนึ่ง ขณะนี้ เขากำลังรำพึงถึงเรื่องที่ได้สนทนากับบิดามาเมื่อครู่ก่อน "มยุรีมีคู่รักใหม่!" ข้อนี้จริงหรือ เลือดแห่งความฤษยาแล่นขึ้นบนสมองจนหน้าร้อนฉ่า แต่ความรักในคู่หมั้นมิได้คลายลง เป็นความรักที่ระคนกับความแค้นและเจ็บใจ เขาจะทำอย่างไรดี ไปหาหล่อนแนะนำให้หล่อนรู้ว่าตัวเป็นคู่หมั้น และวิงวอนให้หล่อนแต่งงานด้วยหรือ? ถ้าเผอหล่อนสยัดหน้าและร้องว่า "ไม่เอาฉันเกลียดแก ฉันเกลียดแก" ไม่ไหวประสงค์เป็นคนหยิ่งเขารู้ตัวว่า ถ้าได้ยินคำพูดเช่นนั้น ความน้อยใจจะทำให้คลั่ง ถ้าไม่มีชายอื่นมาเกี่ยวอยู่ก็พอทำเนา แต่นี่มามีคนรักใหม่ เสียงหนึ่งบอกว่า "ก็หล่อนรักเขา เขารักหล่อน ควรจะถอนหมั้นเสียเถอะ" อีกเสียงหนึ่งเต็มไปด้วยความเย่อหยิ่งตอบว่า "ไม่มีวันเสียละหล่อนเป็นของเรา เราหมั้นกันไว้แต่เด็ก สิ่งใดที่เป็นของเราจะต้องเป็นอยู่เสมอ และเรา

จะเก็บจะรักษาไว้ด้วยดีมิให้บุบสลาย” ประสงค์กำมือแน่นด้วยลืมตัว บังเหียนอยู่ในมือกับเนื้อจนปู้ ทำให้รู้สึกเจ็บ เป็นการเตือนสติ ดวงตาลุกวาว ทันใดนั้นภาพแห่งเหตุการณ์ที่ล่วงแล้วมาปรากฏขึ้นใน สมอง — ตึกใหญ่ สูงตระหง่านตั้งอยู่ที่ถนนวิทยุ กำแพงล้อมบ้านทาสีน้ำเงินแก่ สนามกลม หญ้าเขียวฉอุ่มอยู่ตรงหน้าตึก เมื่อภาพนี้เปิดฉากขึ้นนั้น คือ เด็กรุ่นหนุ่มอายุ ๑๖ ปี สรวมกางเกงขาสั้น เสื้อชั้นนอกขาวลงจากรถยนต์ตรงหน้าตึก ทันใดนั้นมีเสียงแจ๋วร้องว่า “พี่ประสงค์มาแล้ว คุณลงขา” เสียงผีเท้า เสียงบังตาเปิด ร่างอันอวบอ้วนของเจ้าของเสียง กำลังฉุดมือชายอายุ ๔๕ ปีออกมา ร่างนั้นโถมเข้ากอดคอเด็กชาย เขาอุ้มหล่อนขึ้นจุมพิตด้วยแสนรักแล้ววางลง เข้าไปกราบและกอดบิดา ภาพต่อมาก็คือ เขาอุ้มหล่อนเจ้าของร่าง มีอายุ ๑๐ ปีลงมาที่สนาม แล้ววิ่งไล่เล่นหยอกล้อกันไปมา — — —

ถึงตรงนี้ประสงค์ทอดถอนใจครั้งหนึ่ง ดวงตาคำนั้นมีแสงแห่งความรักดูอ่อนโยน และดวงหน้าก็แช่มชื่น เขาคิดต่อไป—ปีกว่าล่วงแล้ว ขณะที่เขาออกจากห้องเรียน แห่งมหาวิทยาลัยบางขวาง เขาได้รับจดหมาย อักษรที่หน้าซองตัวโตมาก เขายกจดหมายนั้นขึ้นจูบ ลืมเวลาเล่นเสียสิ้น ค่อย ๆ ฉีกจดหมายออกอ่าน ตอนหนึ่งของจดหมายนั้น ประสงค์ยังจำขึ้นใจได้ดี เพราะมันทำให้เขาตันใจอย่างยิ่ง— มีเนื้อความว่า— — “คุณพ่อกลับมาถึงแล้ว คุณลุงว่าพ่ออ้วนขาวขึ้น พ่อจะอยู่กับคุณลุงเดือนหนึ่งแล้วจะกลับไป แต่พ่อว่าจะพามยุรีไปด้วย พ่อว่าเมืองนอกสนุก พ่อจะให้มยุรีเรียนหนังสือฝรั่ง มยุรีอยากไปเที่ยว แต่ว่าให้พ่อพาพี่ไปด้วย คุณลุงว่าพี่ไปไม่ได้เดียวนี้ พี่ยังต้องเรียนหนังสือ มยุรีว่าถ้ายังงั้นมยุรีไม่ไป พ่อว่ามยุรีทำอย่างนั้นไม่รักพ่อ รักพี่ประสงค์คนเดียว มยุรีว่าไม่รู้ คุณลุงว่า มยุรีไปแล้วหกเดือน พี่จะไปตาม มยุรีว่าไม่เอา พ่อปลอบมยุรีใหญ่ มยุรีร้องไห้ พ่อว่าจะซื้อตุ๊กตาสวย ๆ ให้ มยุรียอกว่าจะไปด้วย แต่อยากว่ายน้ำเย็นเหมือนพี่ก่อน วันเสาร์พี่มาต้องหัดให้มยุรีนะจ๊ะ มยุรีมีกระบองแล้ว— — —” เป็นครั้งที่สองประสงค์ถอนใจครานี้ ดังคล้ายแกมสิ้นอีกเดือนหนึ่ง ต่อมา มยุรี จากเขาไป ยังมุมหนึ่งของโลก ตั้งแต่นั้น ทั้งสองมิได้ส่งข่าวถึงกันอีกเลย ประสงค์ยังจำวันที่เขาไปส่งพระยาไมตรีพิทักษ์ได้ดี เรือสินค้าใหญ่ชื่อ

"สุพรรณ" จอดอยู่ที่หน้าโรงสีมีจนเปนเจ้าของเมื่อเรือใหญ่เบ็ดหวูดจะเริ่มใช้จักร์ เขากราบลาเจ้าคุณไมตรีราชทูตผู้อาวุโสจะลงเรือเล็กดวงใจสั่นตันด้วยความอาลัยในน้องสาว มยุรีวิ่งมากอดคอแน่นร้องว่า "ไม่เอา หนูไม่ไปกับพ่อ หนูจะไปกับพี่!" ประสงค์กอดน้องแน่น มานะลูกผู้ชายห้ามน้ำตาไว้ได้ เขาจูบหล่อนหลายครั้งติด ๆ กัน ใครจะดึงเท่าไรมยุรีก็ไม่ยอมปล่อยจากคอ จนใคร ๆ พากันใจเหี่ยวไปด้วย กัปตันเรือชาตินอร์วิเยียนอายุเกือบหกสิบทำขมูกแดงดังพีต ๆ เรือเบ็ดหวูดครั้งที่สอง ผู้ที่มาส่งทูตต่างลงเรือเล็ก ประสงค์เป็นคนสุดท้ายที่อยู่ในเรือใหญ่ เขายืดตัวตรงถอนใจดังฮึด ค่อย ๆ แกะมือที่รอบคออยู่ ผมหยิกหยองสีน้ำตาลเข้มของมยุรียีดยังดวงตาอันแดงก่ำของเขาจากผู้อื่น เขาปลอบหล่อนด้วยเสียงอ่อนหวานและผันให้ร่าเริง จุมพิตแก้มเป็นพวงทั้งสองข้าง แล้วหันหลังวิ่งลงกระไดไป.

หวูด! ฉึง! ฉึง! เรือสุพรรณเริ่มใช้จักร์เคลื่อนออกจากที่ช้า ๆ ประสงค์ยืนกอดอกอยู่ที่หัวเรือยนตร์ จ้องจับอยู่ที่ร่างของเด็กสรวมกะโปรงขาวกำลังร้องดิ้นอยู่ไปมา ส่วนในเรือใหญ่ กัปตันผู้เฒ่ายืนอยู่ข้างพระยาไมตรีพิทักษ์ พูดภาษาอังกฤษเสียงแปร่ง ๆ ว่า "เด็กชายคนนั้นโตขึ้นจะเป็นคนจริงคนหนึ่ง จำไว้นะ ข้าพเจ้าดูคนไม่เคยผิด."

◎ ◎ ◎

บทที่ ๒

ประสงค์กับพาหนะร่วมใจไปถึงที่หมายแล้ว เขาโดดลงจากหลังม้า ส่งบังเหียนให้กับคนงานคนหนึ่ง พระอาทิตย์เวลานี้มีเมฆสีน้ำเงินบดบังอยู่ แต่กระนั้นแสงยังส่งให้เห็นผิวเนื้อของเหล่าคนงานดำเป็นมัน ประสงค์เดินไปที่ ๆ มีช้างนับตั้ง ๕๐ เชือกขึ้นไป กำลังเข็นซุงอยู่ เขายงการอะไรสองสามคำ ซึ่งผู้รับคำสั่งตั้งใจฟังอย่างนอบน้อม แล้วเดินไปยังห้องซึ่งเขาอาศัย เป็นที่ทำการในทางหนังสือเป็นห้องสี่เหลี่ยม ปูลูกลงกับดิน พื้นปูกระดาน ฝาทำด้วยไม้สัก มีชาย ๑๐ คนอยู่ในห้องนั้น ต่างลุกขึ้นยืนทำความเคารพประสงค์รับด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม เขาตรงไปที่โต๊ะส่วนตัว หยิบกระดาษขึ้นมายกใหญ่ ตั้งใจจะทำกิจการที่ค้างอยู่ แต่สมองไม่อนุญาต หน้าต่างของห้องนั้นเปิดอยู่ทุกบาน ถึงกระนั้นประสงค์ก็ยังร้อนจนหายใจไม่ออก เขาฉวยหมวกกลับสรวมศิรัษะ แล้วผลุนผลันออก

จากห้องไปอีก ทำให้บุรุษที่อยู่ในนั้นมองตามด้วยประหลาดใจ.

"ผู้จัดการพินเสียอีกแล้ว !" นายนวลเลขานุการของบริษัทพูด

"ถ้าเจ้าพวกกุลีรวนกันอีกละกระมัง ไม่มีมานานแล้วเทียวนะ." สมุห์บัญชีออกความเห็น

ชายอีกคนหนึ่ง โต๊ะตั้งอยู่กับหน้าต่างมองเห็นลำน้ำที่มีซุงลอยอยู่ค้านว่า "ไม่ใช่หรอก เมื่อวันยังพูดกับนายชมดี ๆ อยู่เลย เห็นจะเรืองย่องมาจากบ้าน."

"ทะเลาะกับเจ้าคุณหรือ ?" นายศุขพนักงานในบริษัทพึ่งสมัครใหม่ถาม

"ไม่มีวันละ !" นายนวลว่า "คุณประสงค์นับถือบิดาราวกับพระเจ้า เจ้าคุณก็รักลูกราวกับดวงตา พ่อลูกคู่นี้ไม่เคยทะเลาะกันเลย ฉันอยู่ที่นี่ตั้งแต่ก่อนคุณประสงค์กลับจากนอกอีก."

"คุณประสงค์อายเท่าไรแล้วนะ ?" นายศุขถาม

"เห็นจะเกือบ ๓๐." นายนวลตอบ

"กลับจากนอกมาได้กี่ปี ?"

"๓ ปีแล้ว."

"พอมาถึงก็เป็นผู้จัดการเทียวหรือ ?"

"ยังเป็นผู้ช่วยก่อน สักหกเดือนกว่า ๆ เจ้าคุณก็ลาออก ขออนุญาตบริษัทให้ลูกชายเป็นผู้จัดการแทน ส่วนท่านเวลานี้รับตำแหน่งเป็นที่ปฤกษา."

"เจ้าคุณเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่มิใช่หรือ ?"

"แน่ละ เมื่อแรกท่านมีแชร์เพียงพันเดียวเท่านั้น เมื่อท่านเป็นเทศาอยู่นะ ต่อมาท่านถูกย้ายไปเป็นปลัดทูลฉลอง ของกระทรวงมหาดไทย พออายุราชการได้ ๓๐ ปี ท่านลาออก มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่นี่ เวลานั้นท่านมีอายุครบ ๕๐ ปี แต่ยังแข็งแรงราวกับคนอายุ ๔๐ ท่านเข้ารับหน้าที่ในกิจการของบริษัท ต่อมาได้รับตำแหน่งเป็นผู้จัดการ ท่านเป็นคนกว้างขวาง และเคยเป็นข้าราชการชั้นสูง เพราะฉนั้นท่านจึงจัดการของบริษัทให้ดำเนินได้ดี มีผู้ถือแชร์สองสามคน ไม่ไว้ใจท่าน เพราะเห็นว่าแก่ ประกอปรกับเวลานั้นสินค้าไม้สักตกต่ำ เลยประกาศขายแชร์ของตัว เจ้าคุณบำรุงรับซื้อไว้ทั้งสิ้น เพราะคาดรู้ล่วงหน้าว่ากิจการจะเจริญขึ้น แทนซุดลงตั้งแต่นั้นท่านก็เลยมีหุ้นมากกว่าใคร ๆ."

"ท่านเห็นจะมั่งมีมากนะ ?"

"แน่ละ !" นายนวลรับเสียงหนักแน่น

ภูมิใจที่มีคนเอาใจใส่ฟังเรื่องที่ตัวรู้ละเอียดแต่ผู้เดียว เลยลืมเมียอยู่ปากเขาพูดต่อไปน้ำลายเป็นฟอง "บิดาของเจ้าคุณเป็นเจ้าพระยา—เอ! ลืมชื่อเสียแล้ว." รู้สึกเสียใจที่จำไม่ได้

"เอาเถอะ ไม่เอาชื่อก็ได้." นายศุขใจร้อน

"เจ้าพระยาคนนั้นมั่งมีมากมาย เพราะมรดกที่ได้มาจากเจ้าคุณบิดาเป็นเจ้าพระยาเหมือนกัน เจ้าพระยาสมัยนั้นกินเมืองเทียวนะ แล้วมรดกนั่นจะตกเป็นของคุณประสงค์คนเดียว."

นายศุขกลืนน้ำลาย เขาเป็นผู้ดีเหมือนกัน แต่ทวดของเขาไม่เคยกินเมือง และรู้สึกเสียใจแทนตัวเองตะหงิด ๆ.

"ทรัพย์สมบัติคิดเป็นเงินสักเท่าใดนะ."

"อ้ายนั่นบอกยาก แต่เมื่อก่อนเจ้าคุณจะเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่นั้น ท่านซื้อแชร์เป็นจำนวนเงิน ๔๐๐๐๐๐ เศษ."

"แหม! มันไม่ใช่จำนวนเล็กน้อยเลย!" พูดแล้วนายนวลก้มหน้าทำงานต่อไป ไม่ต้องสงสัยว่าผู้ที่อยู่ในห้องนั้นจะต้องคิดถึงผู้ที่ถูกกล่าวโฉมด้วยความเห็นต่าง ๆ กัน.

ส่วนตัวประสงค์เอง ขณะนี้ยืนพิงต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง สีหน้าเต็มไปด้วยความไตร่ตรองความคิดชนิดเดียวอยู่ในหัวสมอง "หล่อนเป็นคู่หมั้นของเขา จะต้องเป็นไปตลอดกาล" แต่เมื่อหล่อนไม่ยอม เขาจะทำอย่างไร ใช้วิธีบังคับก็ไม่ได้ เจ้าคุณไมตรีพิทักษ์ก็บอกอยู่โต้ง ๆ ว่าท่านไม่บังคับ ในตอนท้ายจดหมายท่านบอกว่าเป็นคนใจอ่อนพร้อมกับวิงวอนขอโทษ นี่ก็แสดงให้เห็นว่าท่านอยากให้บุตรีแต่งงานกับชายที่หล่อนเลือกเอง แต่ส่วนประสงค์เล่าเขาก็รักหล่อนมาจนถอนไม่ขึ้นเสียแล้ว รักตั้งแต่ยังเยาว์อยู่ด้วยกัน ซึ่งเวลานั้นก็คงเป็นความรักฉันท์พี่รักน้อง เมื่อมยุรีอุบัติมาได้ ๕ ปีเศษ มารดาของหล่อนซึ่งเป็นชาติอเมริกันทางมารดา และไทยทางบิดาก็ถึงแก่กรรมลง เจ้าคุณไมตรีจึงทั้งรักและสงสารบุตร์ดังดวงใจ ต่อมาอีกสองปีท่านถูกเลือกเป็นราชทูตสยามประจำสหปาลีรัฐอเมริกา ประจวบกับเวลาที่เจ้าคุณบำรุงย้ายเข้ารับน่าที่ปลัดทูลฉลองในกรุงเทพฯ เจ้าคุณทั้งสองปู่เดียวกัน และเคยอยู่โรงเรียนมีความรักร่วมใจกันมาแต่น้อย มารดาของประสงค์จึงรับเลี้ยงมยุรีไว้ขณะที่บิดาของหล่อนจะต้องไปอยู่ต่างประเทศ เวลานั้นประสงค์มีอายุ ๑๓ ปี เขาไม่มีน้อง เพราะฉะนั้นจึงเข้าก็

เจ้าการกับมยุรินัก สตางค์ที่ได้เย็นค่าขนม รายวันนั้น เขาอุสส่าห์ดอออมเอาไว้ซื้อตุ๊กกระตาหรือโซโคเลตมากำนัลหล่อนทุก ๆ วัน เสาร์ที่เขากลับบ้าน เด็กทั้งสองรักกันมาก หนหนึ่งเมื่อเจ้าคุณบำรุงเขียนจดหมายถึงเจ้าคุณไมตรีเรื่องมยุรี ท่านได้ติดตลกแถมท้ายด้วยเรื่องที่เด็กทั้งสองรักกัน และขอหมั้นมยุรีให้กับประสงค์ เจ้าคุณไมตรียอมตกลงตั้งแต่นั้นเรื่องจึงกลายเย็นจริงถึงกับหมั้นกันเย็นหลักถาน ด้วย _ จดหมายซึ่งประสงค์ยังรักษาไว้จนเดี๋ยวนี้ ส่วนของหมั้นนั้นยังไม่ได้ให้เย็นหลักถาน นอกจากห้อยคออักษรไขว้ทองลงยาขอบเพ็ชร์ ซึ่งมีชื่อเจ้าคุณบุของประสงค์เอง อันที่จริงเวลานั้นประสงค์ก็ยังมิรู้เรื่อง ตราบจนมารดาของเขาเสียแล้ว เมื่อประสงค์มีอายุ ๑๘ และได้กำหนดจะไปศึกษาที่ประเทศฝรั่งเศส ท่านบิดากลัวว่าเขาจะไปเหลวไหลกับหญิงฝรั่ง ท่านจึงได้แจ้งให้ทราบว่าเขามีค่หมั้นแล้ว ประสงค์ก็ยังคงรักมยุรีอยู่มิได้เสื่อมคลาย เมื่อได้ทราบเรื่องจึงผูกจิตต์ผูกใจยิ่งขึ้นจนเดี๋ยวนี้ แต่ส่วนหล่อน ! อา ! บัดนี้หล่อนเปลี่ยนไปสักเพียงไรแล้ว ว่าถึงส่วนใจหล่อนรักคน ๆ หนึ่ง ซึ่งไม่ใช่ตัวเขา ส่วนเขายิ่งรู้ว่าหล่อนไม่รัก ก็ยิ่งมานะจะเอาเย็นกรรมสิทธิให้ได้ แต่ด้วยวิธีไหนเล่า _ _ _ ความคิดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นในสมองทันใด ก่อนจดหมายของท่านพระยาไมตรี ได้รำพรรณถึงการที่ขัดข้องในเรื่องไม่มีผู้ต่างหูต่างตา ท่านว่าการทอผ้าขายนั้นเจริญดี แต่ท่านเหน็ดเหนื่อยมาก เสียดายที่ไม่มีบุตร์ชาย ไว้ต่างหูต่างตา และท่านอิจฉาเพื่อนของท่านซึ่งขอร้องให้เจ้าคุณช่วยหาให้สักคนที่พอไว้ใจ ท่านว่าถึงแม้ท่านจะอยู่ในกรุงเทพฯ ก็จริงแต่ท่าน _ ได้ยินว่าผู้ที่มาทำงานที่บริษัทบ้าไม้ โดยมากเย็นคนดี ท่านอิจฉาเจ้าคุณบำรุง.

"ได้การ ! เขาต้องไปหา ไปดูว่ามยุรีจะเย็นอย่างไร !" ประสงค์บอกกับตัวเองดวงหน้าค่อยชื่นขึ้น เขานิ่งคิดกะการต่อไป เมื่อตกลงใจแล้วรู้สึกว่าโล่งอกขึ้นมาก เขาขยับตัวจากที่ เดิรบ่ายหน้าไปสู่ที่ทำการดังเดิม.

ค่ำวันนั้น เมื่อรับประทานแล้ว ขณะที่บิดาลุกจากโต๊ะ ประสงค์ก็ลุกขึ้นบ้าง ขว้างบุหรี่ที่กำลังสูบอยู่ทิ้งเสียแล้วพูดว่า

"คุณพ่อครับ เชิญไปห้องหนังสือสักประเดี๋ยว"

เจ้าคุณมองดูบุตร์เย็นที่ถาม แต่ไม่ปริปากว่ากะไร เมื่อท่านเข้าไปในห้องหนังสือแล้ว ประสงค์เชิญให้ท่านนั่งที่โต๊ะของเขา แล้วหยิบกระดาษเขียนหนังสือขึ้นมาส่งให้ท่าน พร้อมกับพูดว่า "โปรดกรุณาเขียนหนังสือตามนี้หน่อยนะครับ."

เจ้าคุณปลาดใจถามว่า—

"ก็ทำไมไม่เขียนเสียแล้วให้พ่อเซ็นเล่า และก่อนอื่นจดหมายถึงใครกันนะ."

"คุณพ่ออ่านดูก่อนซิครับ."

"ข้าไม่อ่านขี้เกียจ เขียนมาเถอะแล้วจะเซ็นให้."

"ผมเขียนไม่ได้ดอกครับ พิธีจะแตกเสียหมด จดหมายนี้ถึงเจ้าคุณไมตรี."

"มันอะไรกันนะนี่นะ บอกซิข้าจะเขียนให้."

ประสงค์ยิ้มอย่างนึกสนุกที่ท่านบิดาต้องขู่ขี้เสียก่อน หยิบกระดาษขึ้นวางตรงหน้าท่านแล้ว เอาปากกาจิ้มหมึกให้.

"จังหวัดสวรรคโลก" เขาเริ่มบอก

"วันที่ — เดือน — พ.ศ. —"

"ฉัตร์ที่รัก

ตามจดหมายของแกเล่าเรื่องมยุรีให้ฟังนั้น ฉันได้บอกให้ประสงค์รู้แล้ว มันเสียใจเพราะมันเคยรักมยุรีมาแต่เด็ก แต่เมื่อผู้หญิงเขาไม่รัก มันก็จนปัญญาอย่างไรก็ดี มันบอกว่าขอให้รอไปอีกสักหกเดือน เมื่อมยุรีไม่ปลงใจจริง ๆ มันก็จะยอมถอนหมั้นให้ ฉันเองไม่ปลาดที่มยุรีไม่ยอมแต่งงานกับประสงค์ เป็นธรรมดาของผู้หญิง อะไรที่บังคับให้ทำก็ไม่อยาก ถ้าห้ามก็ยิ่งจะทำ เธอมีลูกคนเดียวย่อมรักมาก ทั้งกำพร้าแม่แต่เล็ก ฉันเห็นใจเธอ ฉันเองก็รักประสงค์ราวกับดวงใจ รักยิ่งกว่าตัวของฉันเอง—"

ถึงประโยคนี้ เจ้าคุณหยุดเขียน ถามว่า "เองรู้ได้ยังไรว่าข้ารักเอง มากกว่าตัวของข้า."

ประสงค์นิ่ง "ถ้าไม่เป็นจริงก็แก้เสียใหม่ได้ครับ." เขาพูดเฉย ๆ

"ไอ้เองละมันของหอง บอกต่อไปซิ." ประสงค์หัวเราะ แล้วบอกต่อไป.

—"เป็นอันว่า เราต่างคนต่างอย่านึกถึงมันเลย ไอ้เรื่องหมั้น ปล่อยไปแล้วแต่ใจเด็ก———"

"เจ้าตัดสินใจดีมาก." เจ้าคุณพูด ใช้ปากกาเขี่ยกับปากขวดหมึก "เย็นความจริงอย่างที่เขียนนี่ อย่าทำให้เสียผู้ใหญ่ภายหลังนะ."

"ผมรับรองว่าจริงทุกประการ."

"ดีละ ยอกต่อไป."

——"ทีนี้เรามาพูดกันถึงเรื่อง คนที่เธอให้ช่วย หาให้ ฉันจะส่งไปให้สัก คนหนึ่ง———"

อีกครั้งหนึ่ง เจ้าคุณหยุดเขียน เงยหน้าขึ้นถามว่า "เอ๊ะ ฉันจะเอาคนที่ไหนไปให้เขายะ."

"มีซิครับ เขียนให้จบก่อน แล้วผมจะเรียนให้ทราบ."

บิดายอมจำนน.

"——เป็นคนขยันและแข็งแรง เขาเท่ากับสมบัติ ส่วนหนึ่ง ของฉัน เลี้ยงมา เป็นลูกเธอไว้ ใจเขาได้เท่ากับไว้ ใจในฉันเอง ส่วนเงินเดือน แรก ๆ เพียง ๕๐ บาท ก็เห็นจะพอความรู้ ในภาษานั้นดีพอที่ จะจัดการสั่ง เข้าของแทนเธอได้ บัญชีทำได้บ้างแต่ไม่ใช่วิชชาที่เคยเรียน สำหรับอาชีพ โทรเลข มาบอกกำหนดจะให้เขาไปเมื่อไร ส่วนตัวเขาเองเตรียมพร้อมแล้ว."

ดีใจที่กิจการของเธอเจริญดี การทอผ้าบ้านเราออกจะถอยลง สู้ลาวต่างประเทศไม่ได้ เมื่อคนมีหลักฐานดีคิดทำขึ้นอีก น่าจะกลับรุ่งเรืองขึ้นโดยเร็ว ลูกชายของฉันกับตัวฉันเองสบายดี ประสงค์กราบมาแทบท้าวคุณอาว์ ผู้ซื่อสัตย์ต่อเธอเสมอ ถนอม."

◎ ◎ ◎

บทที่ ๓

อาทิตย์หนึ่งหลังจากเวลาที่ได้กล่าวแล้ว เวลาเย็นมีชายคนหนึ่ง นุ่งผ้าม่วงสีน้ำเงินสรวมเสื้อขาว มือถือกระเป๋าลงจากรถม้าเช่าที่ตรงประตูบ้านมีกำแพงทาสีน้ำเงินล้อมรอบอยู่ เขาหยุดยืนทอดสายตามองดูรอบตัวแล้วก็เปิดประตูเล็กของบ้านนั้น เดินเข้าไปภายใน ที่หน้าตึกมิมีใครอยู่ แต่ได้ยินเสียงพูด แลเสียง หัวเราะ มาจากทาง หลังบ้านชายแปลกหน้านั้น เดินตรงไป ที่ กระได หน้ามุขวางกระเป๋าและหมวกลงแล้วนั่งอยู่เงียบ ๆ.

ประมาณห้านาที จึงได้ยินเสียงผีเท้าคนเดินมาทางในห้อง แล้วเปิดบังตา ออกมาข้างนอก ชายกลางคนรูปร่างค่อนข้างอ้วนแต่ภาคภูมิ ใช้สายตาซึ่งอยู่ภายใน กระจกจ้องดู ชายหนุ่ม เย็น ที่ถาม อย่าง ประหลาดใจ ส่วนเขากรายลงกับกระได แล้วควักจดหมายฉบับหนึ่งออกส่งให้ท่าน.

"อ้อ! พ่อเห็นจะมาจาก สวรรคโลก

กระมัง. เจ้าคุณว่าขณะที่รับขดหมาย

"ขอรับกระผม."

"หาบ้านฉันยากไหม ?"

"กระผมเคยรู้จักมาก่อนแล้ว."

"อ้อ ! — เอ๊ะ ทำไมฉันไม่รู้จักพ่อล่ะ."

"กระผมรู้จักบ้านใต้เท้าเพราะเคยอยู่."

"ยังงั้นหรือ ! เมื่อไหร่น่ะ ?"

"เมื่อใต้เท้า อยู่ อเมริกา และเจ้าคุณบำรุงมาอาสัยอยู่ที่นี่."

"อ้อ ๆ ๆ เข้าใจละ ไปอายน้ำอายท่าเสียให้สบาย แล้วกลับมาหาฉันที่นี่ — เฮ้ย ! ไอ้แปลก ! นี่มันหายไปไหนกันหมดนะ อ้าย แปลก ! อ้ายแปลกโว้ย

เสียงครับผมดังลั่น เสียงฝีเท้าวิ่ง แล้วเด็กหนุ่มหน้าตาคมคายออกมานั่งสำรวมอยู่.

"พาคุณนี่ไปห้องที่ข้าจัดไว้ ให้เขา แล้วเองคอยรับใช้." เจ้าคุณสั่ง

นายแปลก พาชายหนุ่มไปยังเรือน สองชั้นไม้สัก ซึ่งเมื่อ ๑๐ ปีก่อนเคยเป็นที่อาสัยของแม่นมประสงค์ เรือนนี้เจ้าคุณ บำรุงปลูกเอง ครั้นเมื่อท่านไป อยู่สวรรคโลก ก็เลยละไว้ ให้เป็นสมบัติของเจ้าของบ้าน ชายหนุ่มมองดูที่ ๆ ตนจะอาสัยอยู่ชั่วคราว ซ่อนยิ้มไว้ภายใต้หนวดอันดกดำ ซึ่งทำให้ดวงหน้าเขาเค็ม อย่างที่เรียกกันว่าใส่เกลือไว้เจ็ดไห เรือนนั้นมีสามหลังด้วยกัน หลังหนึ่งจัดเป็นห้องนอนอยู่ริม เปิดหน้าต่างเห็นโรงรถ หน้าต่างด้านหลังตรงหัวนอนเตียงนั้นมองเห็นทุ่งนา ห้องที่สองคือห้องกลาง มีตู้สำหรับใส่หนังสือ แต่ไม่มีหนังสืออยู่ตู้หนึ่ง โต๊ะเขียนหนังสือกับเก้าอี้ ๒—๓ ตัว ห้องมุมติดกับเฉลียง ไม่มีอะไรหมด นอกจากพรมปูไว้เฉย ๆ ส่วนที่เฉลียงมีเก้าอี้โยกกับเก้าอี้ยาวอย่างละตัว ชายหนุ่มเที่ยวเปิดโน่นเปิดนี่จนทั่วแล้ว ก็กลับเข้าห้องนอน จัดการผลัดเครื่องแต่งตัวและอาบน้ำ เมื่อเสร็จแล้ว เขาถามแปลกว่า —

"รู้ไหมฉันจะต้องกินข้าวที่ไหน ?" พูดแล้วเอามือลูบหลัง

เจ้าแปลก อ้อมแอ้มตอบได้ความว่า "ไม่ทราบ." แต่ถ้าหิวมันจะไปหาขนมปังให้รับประทาน.

"ขอบใจแกมากไม่ต้องหรอก." ชายหนุ่มตอบ เขาฉวยเสื้อผ้ายัดเข้าตู้ ใส่กุญแจใจมุ่งจะริบไปพบกับเจ้าคุณ

ท่านนั่งอยู่บนเก้าอี้ยาวที่สนาม จ้องดูเขาเดินมาแต่ไกล ท่วงทีที่เดินเห็นได้ชัดว่าเป็นผู้มีสกุล ศีร์ษะตั้งตรง ก้าวเท้ามั่นคง พอ

ถึงตรงที่ท่านนั่งอยู่ . เขาลดตัวลงที่สนามแล้วนั่งตัวตรงอยู่.

"อ้าวนั่งบนนี้สิ." เจ้าคุณไมตรีบอกพลางขยับที่ให้เขา ใส่เสื้อชั้นนอกเข้าไว้ทำไมน่ะดูเกือกก็ไม่ใส่ แล้วไม่จำเป็นต้องนุ่งผ้าที่หลังนุ่งกางเกงได้ ถนอมเขาเลี้ยงแกเหมือนลูกฉันก็จะเลี้ยงเหมือนหลานสนิท แกซื่อประสมหรือในจดหมายถนอมว่าดังนั้น"

"ครับผม."

"ที่หลังไม่ต้องมีคำว่า 'ผม' — 'ครับ' เฉย ๆ ก็พอ."

"ขอรับ."

"มานั่งด้วยกันบนนี้เถอะ อย่าเกรงใจเลย."

"ผมนั่งที่นี่สบายแล้วครับ." ประสมถนอมเสียงตอบ

เจ้าคุณพอใจใน มารยาตร์ สงบเสงี่ยม ของประสม ท่านถามเขาว่าเห็นห้องเย็นอย่างไร ถามถึงอายุ การศึกษา และลงท้ายถึงบิดามารดา.

"เจ้าคุณแลคุณหญิงบำรุงคือบิดามารดาที่นับถือของผมครับ."

เจ้าคุณอึ้งไม่กล้าถามต่อไป คำตอบของเขาคล้ายกับจะหมายความว่า เมื่อเจ้าคุณบำรุงรับเป็นลูกแล้ว จะต้องไปยุ่งกับบิดามารดากันทำไมอีกเล่า.

"พรุ่งนี้เช้าฉันจะพาแกไปที่ร้าน และแกจะได้เริ่มเรียนการงานทีเดียว."

ประสมไม่ตอบว่ากระไร ขณะนั้นพอดีเสียงแตรรถยนต์ดังขึ้น มีชายคนใช้วิ่งไปเปิดประตูเผยทางให้ รถอาร์มสตรองด์สูบแล่นเข้ามา.

ผู้ที่นั่งในรถมีสตรีสาว หน้าขาวนวลเป็นใย แก้มทั้งสองข้างแต่งตั้ง ตาคมมองดูห่าง ๆ เห็นเป็นสีดำ ถ้าเข้าใกล้จะเห็นว่ามีสีน้ำเงินเจืออยู่ ผมดำมีสีน้ำตาลแกมสั้นเพียงคอนั้น หยิกเป็นคลื่น และมีลูกผมตกอยู่ตามหน้าผาก จมูกโด่ง ปากน่าเอ็นดู แต่ลักษณะแห่งรอยยิ้มบอกนิสัยข้างดื้อ เจ้าหล่อนลงจากรถยนต์ด้วยกิริยากะปรี้กะเปร่าวิ่งมาที่สนามแขนทั้งสองโอบรอบคอบิดา แต่ตามองข้ามศีรษะหงอกประปรายของท่านไป.

"อะไรกลับจนค่ำมืดมยุรี ไปคนเดียวควรจะกลับให้วันกว่านี้." เจ้าคุณพูดเสียงเชิงติเตียน

"ก็แหม คุยกันสนุกนี่คะ! คุณลออจะมาส่งแล้ว แต่ลูกไม่ยอม ไม่อยากกวนเธอค่ำวันนี้ลูกจะไปดูหนังนะคะ."

"เออ! กลับมาหยก ๆ พูดถึงไปอีกแล้ว นี่แน่เลขานุการคนใหม่ที่พ่อบอกเจ้า."

ท่านทอดสายตาลงต่ำเมื่อหันมาข้างหลังหวังจะเห็นประสมนั่งพับเพียบเอียนละเมียนอยู่แต่กลับได้เห็นแต่เท้าทั้งสองของเขา ท่านเงยหน้าขึ้นพูดว่า—

"พ่อประสม นี่ลูกสาวฉันมยุรีรู้จักกันไว้เพราะจะต้องอยู่บ้านเดียวกัน." ท่านหวังขณะที่พูดว่าจะเห็นประสมโค้งตัวลงยกมือไหว้—อย่างงามสมกับกิริยาอันละมุนละม่อมของเขาแต่ผิดคาดอีก ชายหนุ่มโค้งกายและกัมศีร์ยะประกอบด้วยผมหยักโศกเป็นมันลงเพียงเล็กน้อย มยุรีผงกศีร์ษะพอเป็นที.

ขณะนั้นเป็นเวลาพลบ เจ้าคุณลุกขึ้นแล้วเดินไปทางมุมสนาม เพื่อเปิดไฟ มยุรีไขว่ห้าง หยิบกระเป๋ากรักยุหรี่ออกจุดพูดลอย ๆ ว่า—

"อากาศที่สวรรคโลกเห็นจะดี."

ประสมพูดเสียงต่ำ.

"พอใช้."

มยุรีฉุนกึก นี่หรือเลขานุการคนใหม่? หัวสูงเหลือประมาณ พูดไม่มีหางเสียง หล่อนสกดใจพูดต่อไป วางน้ำเสียงเป็นสง่า "เห็นจะอยู่ที่นั่นมานาน."

"ใคร?"

"นายประสมน่ะซี."

"นาน."

มยุรียังคงถืออันตี "เมื่ออยู่ที่โน่นมีน่าที่ทำอะไร?"

"ทุกอย่าง."

"อะไรเป็นต้น?"

"โต้ตอบจดหมายแพนกต่างประเทศ."

"งานของเราต้องการคนมีความชำนาญทางนั้น ถ้าขยันดีเราจะให้เงินเดือนขึ้นโดยเร็ว."

หล่อนใส่น้ำหนักที่ตรง "เรา" ทุกที เพื่อให้ลูกจ้างคนใหม่รู้สึกว่าหล่อนกับบิดาเป็นคนเดียวกัน พ่อเป็นนายลูกก็เป็นด้วย.

"เราทุกคนที่ทำงานที่บริษัทป่าไม้สวรรคโลกย่อมขยัน."

"ดีละ ขอเตือนว่า นายในบางกอกไม่เหมือนนายตามบ้านนอก บ้านเรายังมีหัวมีขุนนาง มีผู้ดี มีไพร่ มีบ่าว มีนาย."

"อ้อ! พึงทราบ!"

"ออกจะโง่ถ้าเช่นนั้น ที่นี่ไม่ใช่อเมริกาจะได้ถือดีว่าเสมอกันได้หมด."

เคราะห์ดีที่เจ้าคุณไมตรีพิทักษ์เดินเข้ามาใกล้ มิฉนั้นน่ากลัวหนุ่มสาวผู้เย่อหยิ่งทั้ง

สองจะต้องวางมวยกันทั้ง ๆ ที่คนหนึ่งเป็นเพศอ่อนแอ ท่านพูดด้วยเสียงใจดีตามเคย "พ่อประสมคงหิวข้าว มยุรีจะอาบน้ำเสียก่อนไหมลูก อาบก็ไปเร็ว ๆ."

"ไม่อาบละค่ะ ลูกอาบเมื่อก่อนไปแล้ว รับประทานแล้วลูกจะแต่งตัวไปดูหนัง."

"ไปกับแม่พยอมหรือ ?"

"ค่ะ."

"พ่อลออเป็นคนขับตามเคย."

"ค่ะ." มยุรีตอบแล้วหัวเราะน้อย ๆ

"มยุรีชอบดูหนังมาก ชอบมาแต่เล็ก ๆ ทีเดียว." เจ้าคุณหันมาทางนายประสม ท่านแถมว่า "ฉันคิดว่ามยุรีกับแกคงจะชอบกันนะ."

"ชายที่รู้จักอ่อนน้อมย่อมเป็นที่ชอบของคนทั่วไป." มยุรีไม่ได้แถมว่า "แต่คนที่เย่อหยิ่งย่อมเป็นที่รังเกียจ."

แต่ประสมเข้าใจความหมายของหล่อนเขาพูดคล้ายกับพูดกับเจ้าคุณ.

"หญิงที่มีมารยาตรีลมนลม่อมย่อมเป็นที่ชอบของคนทั่วไป." มยุรีก็เดาประโยคที่ซ่อนอยู่ได้เหมือนกัน แต่เจ้าคุณไม่ตรีคาดว่าทั้งสองกำลังยอกันอยู่ ท่านอมยิ้ม สั่งให้มยุรีไปยอกให้ยกข้าว

ขณะที่นั่งอยู่ที่โต๊ะเครื่องแป้ง สำหรับแต่งตัวเพื่อไปดูภาพยนตร์ มยุรีมีตาลอยแสดงว่ากำลังนึกถึงอะไรเพลินอยู่ และน่าปลาดไหม ? หล่อนนึกถึงพ่อเลขานุการคนใหม่นั่นเอง จนเวลารับประทานอาหาร เมื่อแสงไฟจับเขาเต็มหน้า หล่อนลอยพิศดูเขาเห็นว่าทั้งเครื่องหน้าและใบหน้าจะหาที่ติไม่ได้เลยแม้แต่น้อย ตาก็คำสนิท คิ้วก็โก่ง ผมหยักโศก ฟันดี ปากดี แต่หนวด ! โอ ! มันทำให้หน้าเขาเข็มขนน่ากลัว หล่อนรำพึงว่า ถ้าเขาเอาหนวดออกเสียจะดีไม่น้อย แต่เขาไม่ยิ้มเสียเลย หน้าถมึงทึง แววตาไม่อ่อนหวาน ถ้าจะพูด — ที่จริงเขาเป็นคนกระด้างที่สุด อย่างไรก็ดี ถ้าเมื่อแรกถูกแนะนำ เขายกมือไหว้หล่อนสักนิด หล่อนกับเขาก็คงเป็นสหายกันเสียแล้ว แต่เขาโค้งอย่างไว้ตัว เออ ! ชาย ทั้งหลาย ที่หล่อนได้พบมา ทั้งฝรั่งและไทย แรกแนะนำทุกคนก็โค้งให้หล่อนต่ำกว่านี้มาก ๆ ๆ ทีเดียว นี่เขาอวดดีอย่างไรจึงวางท่าเย่อหยิ่งดังนั้น หรือเขาจะแสดงให้หล่อนเห็นแต่แรกพบทีเดียวว่า เขาจะยอมให้แต่ยิดาเท่านั้น ส่วนหล่อนจะมีอำนาจเหนือเขาไม่ได้ ดีละหล่อนก็ไม่ยอมแพ้เหมือนกัน คืนนั้นหล่อน

แต่งตัวอย่างปราณีต เลือกซื้นอย่างงามตัว ประสมค่อย ๆ เดินมานั่งที่เดิม มยุรี่หล่อนโปรด เสื้อสีเข้ากันเชียบ ถุงเท้า มองอย่างไม่แยแสแต่ในใจนึกว่า รองเท้า ตลอดทั้งตุ้มหู อาราวณ์สงเคียวที่ เขาจะช้องดูไหมนะ คงช้อง เขาจะนึกหล่อนใช้ เย็นสีเนื้อเข้ากันหมด เมื่อแสง อย่างไรนะ ?”

ไฟจับทำให้เห็นเนื้อเย็นนวลน่ารักยิ่งนัก หล่อน ท่านผู้อ่านที่รักของข้าพเจ้า ถ้าท่านเย็นมองดูเงาของตัวในกระจก สาวใช้ยืนพัดอยู่ เพศชายควรถามภรรยา หรือน้อง หรือพี่เย็นข้าง ๆ หล่อนหันซ้ายขวาหน้าหลัง จนเย็นหญิงดูว่า เรื่องที่ข้าพเจ้าจะบอกต่อไปนี้เย็นที่พอใจแล้ว ก็ยังแย้งผัดหน้าอีกแต่พอนวล จริงหรือไม่ ถ้าท่านเย็นหญิงโปรดถามตัวมิให้ขาวออกมานอกผิวเนื้อ เสร็จแล้วมอง ท่านเองดู ข้าพเจ้าว่า หญิงสาวเกือบทุกดูกระจกเย็นครั้งสุดท้าย นวยนาดลงมายัง คน และหญิงที่รู้ว่าตัวมีความสรวยทุกคนห้องที่บิดากับประสมนั่งอยู่.

พอหล่อนย่างเข้าไป ประสมลุกจากที่ หากว่ามีชายคนหนึ่งมายังอาจดูถูกหล่อนด้วยนั่งไปยืนข้างตู้ หล่อนชำเลืองดูเขาและเสียใจ ตา ด้วยวาจา ด้วยท่า อย่างใดอย่างหนึ่งที่หน้าของเขายังเงาอยู่ หาเห็นดวงตาและ กล่าว คือ แสดงการไม่แยแส และเหยียดสีหน้าของเขาไม่ หล่อนนั่งลงบนเก้าอี้ตรง หล่อนผู้นั้นอยาก – อยากที่สุด – ที่จะทำตัวให้กันข้ามที่เขานั่งอยู่เมื่อครู่ก่อน แล้วมองดู เย็นที่ถูกใจเขา อยากให้เขานิยม ในความนาฬิกา. งาม ความหรู ความน่ารัก หรืออะไรก็ตาม

“จะไปดูโรงไหนนะวันนี้ ถึงแต่งตัวเสียสวยเชียว.” ท่านบิดาถาม

“พัฒนากรณ์ค่ะ เอ๊ะ เมื่อกี้คุณพ่อนั่งอยู่คนเดียวหรือคะ ?”

“นั่งอยู่กับพ่อประสม อ้าว ! แน่ะไป ยืนแอบอยู่โน่น มานี่ซิ นั่งกับลูกสาวฉันเย็นอะไรไป มาเถอะพวกเราไม่มีถือ.”

อยากให้เขากล่าวชม ถ้ายิ่งหลงรักหล่อนด้วยกิริยาดี แล้วและหล่อนจะได้ยึดความรักของเขา ด้วยคำพูดและกิริยาว่าหล่อนเห็นเขาดีกว่าแมวที่ผอมโซนิดหน่อยเท่านั้น เพื่อเย็นการแก้แค้นทดแทนความดูถูกของเขา.

ความตั้งใจของมยุรีจะสำเร็จหรือไม่ก็ยากที่จะเดา ประสมก็ไม่ได้แสดงกิริยาอย่างอื่นนอกจาก นั่ง ประสานมือ ทอดสายตา ข้ามศีรษะ

หล่อนไปขยับข้องอยู่กับอะไรสิ่งหนึ่ง อาการนี้ทำให้สีหน้าเยิกยาน ของ หญิงสาว สลดลง เล็กน้อย แต่หล่อนฝืนให้แช่มชื่นขึ้นด้วยความมานะ ขณะนั้นพอดีนาฬิกาตี ๘ ทีได้ โอกาศที่จะปล่อยความฉุนออกมาได้ หล่อนพูดว่า—

"ตายพยอมผิดนัด ! เกลียดจริงไอ้เรื่องไม่ตรงเวลา !"

"ใจร้อน จริง ลูก ! เขานัด สองทุ่มหรือ ?"

"ค่ะ."

"ก็นี่มัน สองทุ่ม ตรง ประเดี๋ยวก็มาหนังเรื่องดีหรือ ?"

"ลูกไม่ได้ดูโปรแกรมดอกค่ะ แล้วไม่ได้กลัวดูไม่ทัน แต่เรื่องคอยละลูกเกลียดจริง—อากาศมันร้อน ออกจะหงุดหงิด." หล่อนพูดยิ้มเก้อ ๆ อย่างที่รู้สึกตัวว่าทำกิริยาไม่ดี

ประสมมองดูหล่อน แล้วมองดูพัดลมที่อยู่เหนือศีรษะ.

"ผมยุ่ง." มยุรีพูดเฉย ๆ

ประสม เงยหน้า ทอดสายตาไปยังที่เดิม เสียงแตรรถดังขึ้นทันใด แล้วเสียงรถแล่นใกล้เข้ามาทุกที เสียงเบ็ดประตู มยุรีปราดออกไปรับ.

ผู้ที่เข้ามาใหม่ เป็นหญิงคนหนึ่งชายคนหนึ่ง หญิงมีผิวเนื้อขาว จมูกดี แต่ปากเชิดสูงกว่ามยุรีเล็กน้อย ชายปากดีกว่าน้องสาว แต่ตาเล็กแลลอกแล็ก จมูกค่อนข้างใหญ่ แต่เมื่อดูรวม ๆ กัน เขาก็จัดว่าเป็นคนค่อนข้างสวย เขาสวมแว่นตา กรอบกระขนาดเบื่องข่มจมูกให้ย่อมลงเล็กน้อย.

ประสมใช้เงายังตัว ยืนขยับข้องดูกิริยาบท—ของคนทั้งสี่คนด้วยเอาใจใส่ การทักทาย รวมทั้งชมเชยเครื่องแต่งกาย และความงามของมยุรีกินเวลาสัก ๕ นาทีเศษ เจ้าคุณพิทักษ์จึงนึกถึงเลขานุการขึ้นมาได้ ท่านเหลียวหาเขาพอพยักพูดว่า—

"พ่อประสม อะไรคอยแต่หลบเข้าเงามานี่แน่ะรู้จักกันไว้."

ประสมก้าวขาออกมาตามคำสั่ง ในวงหน้าอันคมขำมิได้มีอะไรเลย เฉยคล้ายหน้าหุ่น มยุรีมองดูคล้ายใฝ่ใจ.

"นี่นายลออ แพทย์ประกาศนียบัตร์ นี่แม่พยอมน้องสาว ทั้งสองคนเป็นเพื่อนรักของมยุรี—นี่พ่อประสมหลานชายของฉัน."

ริมฝีปากภายใต้หนวดดกนั้น เผยอยิ้มนิดหนึ่ง เมื่อประสมยกมือพนมรับไหว้พยอม แล้วหันมาทางลออ ประสมมองดูตั้งแต่ศีรษะ

จนถึงปลายเท้า เคราะห์ดีลออไม่ใช่คนช่าง จับไหวพริบ เขาก้มศีร์ษะลงทำความเคารพ ซึ่งประสมรับอย่างมีนชา.

"คุณหายไปไหนมา ผมมาที่นี่เกือบทุกวันตั้งแต่กลับจากอเมริกาไม่เห็นพบ เราเห็นจะชอบกันได้ ผมกับมยุริรักกันมาก ไม่ใช่ หมายความว่า พยอมกับมยุริรักกันมาก และผมเยี่ยมพยอม."

ประสมไม่ปริปากตอบ นอกจากทอดสายตาจับผู้พูดเฉยอยู่ อาการนั้นทำให้มยุริฉุนแทน หล่อนฉวยข้อมือ พยอม พลางพูดว่า—

"ไปเถอะ เดี๋ยวจะดึก."

ลออหยุดอธิบาย หันมาค้อนตาม.

"จริงละ ผมลาคุณประสม วันหลังพบกันใหม่ แน่ะผ้าห่มของเธอมยุริ."

สามคนทำความเคารพเจ้าของบ้าน แล้วพากันไปขึ้นรถ พอรถออกจากบ้านสักหน่อย มยุริพูดกับเพื่อนสาวว่า—

"พยอม เธอไหวประสมทำไมน่ะ?"

"อ้าว! ก็เขาเย็นพี่ของเธอมิใช่หรือ?"

"พี่แพ่อะไร ทิหลังอย่าไหวนะ คุณพ่อท่านเลอะ ลูกใครก็ไม่รู้ หลาน ๆ."

ลออได้ยินเสียงพึมพำ หันหน้ามาถาม

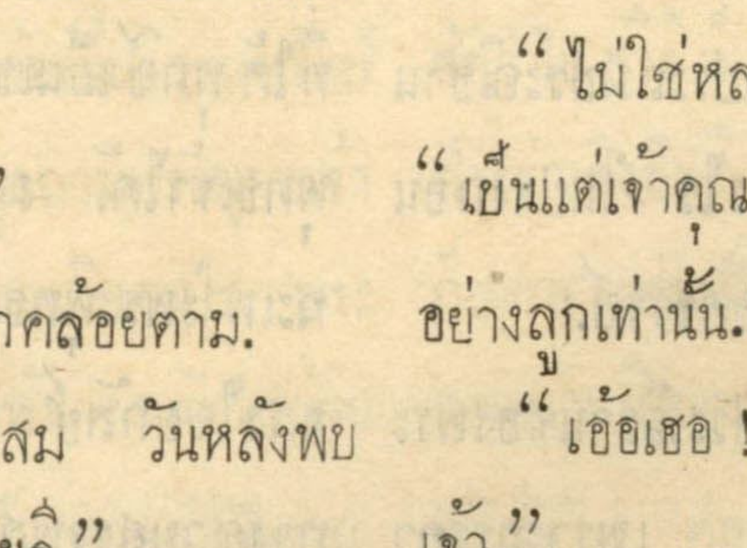
"พยอมค่ะ ไหวกระทั่งเลขานุการ มือ อ่อนจนเกินเหตุ."

"อ้าว! ก็เขาเย็นหลาน คุณพ่อเธอไม่ใช่หรือ?"

"ไม่ใช่หลาน." มยุริกระแทกเสียงตอบ "เย็นแต่เจ้าคุณบำรุงเพื่อนของคุณพ่อเคยเลี้ยงอย่างลูกเท่านั้น."

"เอ้อเฮอ! ฉันเห็นท่าเขาราวกับพระองค์เจ้า."

มยุริเค้นหัวเราะสั้น ๆ ออกมา.

พระกษิติครรภโพธิสัตว์

ในคัมภีร์ตีจังพู่สะปิ้งงวนเกง

(สูตรว่าด้วยประถมประณิธาน ของ พระกษิติครรภโพธิสัตว์)

สมัยหนึ่งพระศากยมุนีพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ยนสวรรค์ชั้นตรัยตริงษ์ ประทานพระธรรมเทศนาแก่บรรดาพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ ทวยเทพ นาค ยักษ์ ปีศาจ อันมีจำนวนหลายอสงไขย ขณะนั้นพระมัญชุศรีโพธิสัตว์กราบทูลอัญเชิญพระพุทธเจ้าให้ทรงแสดงเรื่องพระกษิติครรภโพธิสัตว์ ตั้งประถมประณิธานและประกอบกุศลกรรมประการไร ในปางก่อนจึงทรงอิทธิสามารถเป็นที่น่าอัศจรรย์.

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ประณิธานของพระโพธิสัตว์องค์นั้นอัศจรรย์นัก เพราะบรรดามนุษย์หญิงชายที่ใจบุญในภายหน้า เมื่อได้ยินพระนาม หรือเคารพบูชาถวายสดุดีแด่พระโพธิสัตว์องค์นั้น หรือสร้างรูปจะเป็นภาพเขียนหรือเป็นไม้และวัตถุใด ๆ ก็ดี ก็จักได้ไปเสวยสุขในสวรรค์ชั้นตรัยตริงษ์ มิกำหนดได้ร้อยชาติ แล้วจะพ้นขาดจากการไปเกิดอบายภูมิ.

พระกษิติครรภโพธิสัตว์นี้ในชาติก่อนชาติหนึ่งอันเป็นเวลาล่วงแล้วได้อสงไขยกัลป์ เกิดเป็นมาณพบุตร ผู้มีสกุลสูงได้พบและบูชาพระพุทธเจ้าแห่งกัลปนั้น ซึ่งทรงพระนามว่าซีอจอกู้จินจกบ้วนฮั้ง (ไม่ทราบชื่อสันสกฤต). พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า บุคคลจำต้องช่วยสรรพสัตว์ที่ได้ทุกข์เป็นเวลานานเท่านาน จึงจะบรรลุภูมิพุทธเจ้าได้. มาณพได้ฟังดังนั้นก็ตั้งประณิธานฉะเพาะพระพุทธเจ้าว่า “แต่นี้ต่อไปนับว่าได้อสงไขยกัลป์ ข้าพเจ้าขออุทิศตนเพื่อหาทางช่วยสรรพสัตว์ในคติทั้ง ๖ ให้รอดพ้นจากทุกข์ และเมื่อได้ช่วยสรรพสัตว์เสร็จแล้ว ข้าพเจ้าจึงจะขอพุทธภูมิ.” เพราะฉะนั้น พระกษิติครรภจึงคงเป็นโพธิสัตว์ตลอดมา จนถึงภัทรกัลป์แห่งพระศากยมุนีพุทธเจ้านี้.

๑ ครั้งหนึ่ง พระกษิติครรภโพธิสัตว์ เกิดเป็นธิดาของพราหมณมหาศาล นางประพฤติแต่ศีลธรรมความดี จึงเป็นที่นับถือของมหาชน

---

๑ ซ้ำกับที่เล่ามาแล้ว, แต่เป็นอีกสำนวนหนึ่ง มีพลความแปลกออกไปอีก.

และมีเทวดาคอยพิทักษ์อยู่เสมอ. มารดาเย็นหญิงไม่ตั้งอยู่ในสัมมาทิษฐิ เพิกเฉยต่อพระไตรรัตน์ เพราะฉะนั้นจึงต้องตายไปก่อนอิดาจะสั่งสอนให้ได้สำนึกและกลับใจทันเมื่อตายแล้ววิญญาณ (อาตมัน) ก็ไปตกนรกอวีจี อันเย็นขุมร้อนยิ่งอยู่ลึกกันยิ่งของมหานรกแปดขุม. ฝ่ายอิดาเชื่อแน่ว่ามารดาของตนทนทุกขเวทนาอยู่ในนรกเพราะเย็นคนใจบาปหยาบช้า, ก็เผ้าบูชาพระพุทธเจ้าในกัลป์ก่อน ๆ. นอกจากนี้นางยังได้บูชาพระภักชั่วเฮียจอใจอ้วง พระพุทธเจ้าในกัลป์ก่อนนั้น (ไม่ทราบชื่อสังสกฤต) อันเย็นวิวรรตกัลป์ (เซียฮวย). นางได้กราบทูลถามพระพุทธเจ้าว่า มารดาของนางไปตกอยู่ในคติแดนไร. พระตถาคตพุทธเจ้าทรงแนะนำให้นางกลับไปบ้านแล้วนั่งสมาธิระลึกถึงพระองค์. นางปฏิบัติตาม, กลับมาบ้านก็นั่งตั้งจิตระลึกถึงพระพุทธเจ้าได้วันกับคืนหนึ่ง. ทันใดนั้น ปรากฏว่านางไปยังฝั่งทะเลร้ายแห่งหนึ่ง. ในทะเลน้ำร้อน มีคลื่นซัดฟองเดือดพล่านในน้ำมีมนุษย์หญิงชายอยู่เกลื่อนกลาด ถูกยักษ์และสัตว์ร้ายคว้าและคาบเอาไปกิน. โดยเหตุที่นางระลึกถึงพระพุทธเจ้าอยู่เสมอ นางจึงไม่ตระหนกตกใจ ขณะนั้นยักษราชตนหนึ่งเข้ามาแสดงเคารพและกราบไหว้ เรียกนางว่าโพธิสัตว์, แล้วบอกว่าทะเลอันน่ากลัวนี้มีด้วยกัน ๓ ห้วง, ห้วงนี้เย็นห้วงแรกที่สัตว์บาปจะต้องผ่านเข้าไปก่อนจะถึงขุมนรกใหญ่. นางถามยักษราชถึงมารดาซึ่งเย็นภริยาพราหมณ์ชื่อนิลสุทรรศน์ว่าเวลานี้อยู่ที่ไหน ยักษราชตอบว่า ก่อนหน้านี้ได้ ๓ วัน มารดาของนางได้ไปเกิดในสวรรค์เพราะอำนาจแห่งผลกตัญญูของอิดาที่บูชาพระพุทธเจ้าอยู่เย็นนิตย์. ยักษราชกล่าวต่อไปว่า "ขอท่านอย่าได้วิตกเลย มารดาของพระโพธิสัตว์นั้นได้พ้นจากนรกไปแล้ว, ทั้งบรรดาสัตว์ในอวีจีก็พลอยพ้นโทษจากนรกไปด้วย ต่างร่าเริงยินดี" เมื่อยักษราชกล่าวดังนี้แล้วก็ประสานหัตถ์แสดงเคารพออกไป. นางก็กลับบ้านมีความรู้สึกในเหตุที่ล่วงแล้วนี้เหมือนได้ฝันไป, ต่อเมื่อนึกได้สติผ่องแผ้วแล้วก็ไปสู่พระสตูปแห่งพระตถาคต, บูชาแล้วกล่าววาจาอธิษฐานเพาะพระสตูปว่า "ข้าพเจ้าขอตั้งประณิธานว่า ในกัลป์ต่อไปภายหน้า ข้าพเจ้าจะช่วยสรรพสัตว์ซึ่งจะต้องรับโทษ ให้พ้นทุกข์บรรลุภูมิแห่งความรอดพ้น."

ในสูตรนี้ยังมีประวัติพระกษิติครรภโพธิสัตว์อีกสองเรื่อง เรื่องหนึ่งพระกษิติครรภโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นพระเจ้าแผ่นดินธรรมิกราช, แต่

ประชาชนพลเมืองในแว่นแคว้น ล้วนประพฤติการยาปหยายช้า. พระองค์พร้อมด้วยราชสหายซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดินแคว้นน้อยอยู่ใกล้เคียงกันแคว้นหนึ่ง ได้ทรงปรึกษาหารือกันในที่จะช่วยให้พลเมืองเหล่านั้นรอดพ้นจากยาป. ราชสหายของพระองค์ได้ตั้งประณิธานว่า ขอบรรลุพุทธภูมิเพื่อช่วยสรรพสัตว์, และในไม่ช้าก็ได้บรรลุภูมินั้นสมดังหมาย. ส่วนพระองค์ตั้งประณิธานว่า จะไม่ขอเข้าสู่พุทธภูมิจนกว่าจะได้ช่วยสรรพสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ทรมาน; เพราะฉะนั้น พระองค์จึงได้กลับชาติมาเป็นพระกษิติครรภโพธิสัตว์.

อีกเรื่องหนึ่ง มีว่าพระอรหันต์องค์หนึ่งอยู่ในสมัยวิวรรตกัลป์ได้เพียรสั่งสอนมหาชนให้ประพฤติบุญกุศลเพื่อความพ้นทุกข์. ครั้งนั้นมีหญิงสาวชื่อประภาจักษุ (กวางมัก) ทูลถามด้วยอยากรู้ว่ามารดาของนางซึ่งตายไปแล้วไปเกิดอยู่ในภพไร. พระอรหันต์เข้าสมาธิเล็งญาณเห็นมารดาของหญิงนั้นไปเกิดอยู่ในอบายภูมิ ต้องรับโทษถูกทรมานสาหัส. พระอรหันต์บอกแก่นางว่ามารดาของนางครั้งยังมีชีวิตเป็นมนุษย์อยู่ กินปลาและเต่าเป็นจำนวนมากมายนัก, ตายไปจึงต้องรับโทษจากอกุศลกรรมนั้น. ถ้าประสงค์จะช่วยมารดาให้พ้นทุกข์; จะต้องบูชาพระวิรุทธปัทมจักษุตถาคต (ชินเจงเน้ยฮั้วมักยู่ไล้) พระพุทธเจ้าในกัลป์นั้น, แล้วสร้างพระรูปของพระองค์ไว้บูชา. นางกระทำตาม ตัดเสื้อชิ้นสิ่งพันในตัวนางแล้ว, ก็มุ่งบูชาพระพุทธเจ้าจิตต์เพ่งแน่วแน่. ขณะนั้น พระตถาคตเจ้าก็ปรากฏพระองค์แก่นางให้ฝันเห็นพระองค์, แล้วพระองค์ตรัสว่า "ในไม่ช้า มารดาของเจ้าจะไปเกิดในบ้านของเจ้า." ต่อมาไม่ช้า มารดาก็ไปเกิดเป็นลูกของหญิงสาวใช้ในบ้านนาง. เมื่อเกิดมาได้สามวันเด็กนั้นก็ร้องไห้ไม่หยุดหย่อน และบอกแก่นางว่า ตนคือมารดา. เพราะเหตุที่ทำยาปมีการฆ่าสัตว์และกล่าวมุสาวาทไว้มาก จึงต้องตกไปในนรกใหญ่, พ้นจากนรกมาได้ก็ด้วยคุณความดีของธิดา, แต่ต้องมาเกิดเป็นลูกของหญิงต่ำสกุล, เมื่อครบ ๑๓ ปีตนจะต้องตายไปอีก, ทีนี้จะไปเกิดในอบายภูมิ, เพราะฉะนั้น จึงอ้อนวอนนางซึ่งเป็นธิดาให้ช่วยด้วย. นางจึงตั้งประณิธานว่า ถ้ามารดาของนางอาจรอดพ้นจากอบายภูมิทั้งสามได้ตลอดไปทั้งรอดจากการไปเกิดเป็นลูกของหญิงสาวสกุลต่ำให้ได้ตลอดไปหลายกัลป์แล้ว นางผู้เป็นธิดาจะขอช่วยสรรพสัตว์ทั้งหมดที่ได้รับทุกข์อยู่ทุกหนทุกแห่งให้รอดพ้น

จากอบายภูมิทั้งสามด้วย, และนางจะไม่ขอเข้าสู่พุทธภูมิ จนกว่าจะได้ช่วยให้สรรพสัตว์เหล่านั้นบรรลุถึงด้วย. เมื่อตั้งประณิธานดั่งนี้แล้ว, ก็ได้ยินพระตถาคตเจ้าตรัสสรรเสริญและแสดงให้นางทราบว่าอีก ๑๓ ปี มารดาของนางจะไปเกิดเป็นพรหมจาริณี มีอายุครบร้อยหนึ่งแล้ว ก็จะไปเกิดในแดนอันหาทุกข์มิได้อีกหลายอสงไขยกัลป์, จนกว่าจะได้ตรัสเป็นพระพุทธเจ้า เพื่อช่วยมวลมนุษย์และทวยเทพอันมีจำนวนเสมอด้วยเม็ดกรวดเม็ดทราย ในแม่น้ำคงคา. ลุสมัยพระศากยมุนีพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลายได้ไปเกิดเป็นพระอักษยมติโพธิสัตว์ (บ่อเข้งอีอพู่สะ), มารดาของนางเกิดเป็นพระวิโมกษโพธิสัตว์ (ไก่ซ้วยพู่สะ), และนางประภาจักษุก็คือ พระกษิติครรภโพธิสัตว์นั่นเอง.

ตามประวัติของพระกษิติโพธิสัตว์ที่เล่ามาข้างต้นนี้ จะสังเกตเห็นว่าชาติก่อน ๆ มักจะเกิดเป็นผู้หญิงมากกว่าเป็นผู้ชาย, และเกี่ยวด้วยเรื่องบุตรแสดงกตัญญูกตเวทิตาต่อมารดามากกว่าคุณสมบัติอย่างอื่น. นักปราชญ์ญี่ปุ่นลงสันนิษฐานว่า คำว่ากษิติครรภก็แปลว่าห้วงดิน (กษิติ=ดิน ครรภ=ห้วง) และทั้งกำเหนิดเดิมก็เป็นผู้หญิง อาจจะเลื่อนมาจากนาง ปถวี หรือ นาง ธรณี ของ ลัทธิ พราหมณ์สมัยเวทก็เป็นได้ เพราะนางปถวีเป็นผู้ให้ความสมบูรณ์แก่พืชพันธ์ธัญญชาติอันยังสรรพสัตว์ ในโลกให้ทรงชีวิตอยู่ได้. ข้อแปลกมีอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือพระอวโลกิเตศวร (พระกวนอิม) กำเหนิดเดิมเป็นผู้ชาย, ส่วนพระกษิติครรภกำเหนิดเดิมเป็นผู้หญิง: กลับกันอยู่.

ในหนังสือของจีนชื่อว่า ไท้เผงกวางกี มีตำนานเรื่องพระกษิติครรภไปสวรรค์สุขาวดีเรื่องหนึ่ง และไปนรกเรื่องหนึ่ง ซึ่งได้นำมาเล่าไว้ในที่นี้ด้วย.

๑ พระกษิติครรภโพธิสัตว์ ในสวรรค์สุขาวดี

เรื่องต้นมีความว่า ครั้งสมัยราชวงศ์ถังขุนนาง คนหนึ่งชื่อ หลิแซหงวนเป็นโรคบ้าจวนตายไป, แต่หน้าอกยังอุ่นอยู่ ญาติพี่น้องจึงยังไม่เอาเข้าใส่โลง จนล่วงได้ ๒๑ วัน ตกเวลากลางคืน ท่านผู้นั้นก็ฟื้น, ลุกขึ้นสั่งคนในบ้านว่า มีพระสงฆ์ตามมาด้วย ๓๐ องค์ ให้รีบไปจัดหาอาหารมาถวาย แล้วถวาย

กะแปะหมื่นพวง. บิดาของหลิแซหงวนเป็นคนมั่งมีจึงทำตามที่บุตรสั่ง กระดาษเงินทองสำหรับถวายพระสงฆ์ (ไม่เห็นตัว) โดยเอาไปวางไว้บนพื้น. หลิแซหงวน กล่าว วาจา แสดง ความ ขอบคุณ ที่นำตนกลับมา แล้วนิมนต์ให้พระสงฆ์ ทั้ง ๓๐ องค์ฉันอาหารที่จัดหามาวางไว้. ล่วงเวลาคะเนว่าฉันอาหารเสร็จ หลิแซหงวน ก็ให้เผากระดาษเงินทองห้าพันฉะบับ. ถัดจากนั้นได้จัดหาอาหารอีกที่หนึ่งพร้อมทั้งสุราสำหรับสองคน, แล้วหลิแซหงวนกล่าวว่า "ด้วยความกรุณาของท่าน ข้าพเจ้าจึงหลุดพ้นจากนรกกลับมามนุษยโลกได้, เพราะฉะนั้น ขอขอบคุณท่าน." ว่าแล้ว ก็ เผากระดาษเงิน ทอง อีกห้า พัน ฉะบับ. เสร็จพิธี หลิแซหงวนเข้านอน รุ่งเช้าตื่นขึ้นก็เป็นปกติ.

หลิแซหงวนเล่าว่า เมื่อสิ้นใจตายถูกคร่าพาตัวไปยังที่แห่งหนึ่ง, เห็นเจ้าพนักงานของพญายม สองคน พูดกับตนแล้ว หันไป พูดกับอีกสองคน ซึ่งมาถึงณที่นั้นพร้อมกันว่า ถ้าให้เงินเย็นสินบนห้าล้าน ก็จะปล่อยตัวกลับไปเมืองมนุษย์, ชายสองคนไม่ตอบว่าอะไร. แต่สำหรับหลิแซหงวนดีใจสัญญาว่าจะให้ตามนั้น. เจ้าพนักงานทั้งสองพอใจมาก. (แม้แต่ในนรก ซึ่งนับว่ากรรมบังคับแท้ ๆ ยังเรียกสินบนกันได้, สำมะหาอะไรกับในเมืองมนุษย์ ซึ่งคน ๆ เราอย่างนี้ปกครอง!) ไม่ช้าก็เข้าพนักงานมาอีกหลายคนเข้ามาฉุดหลิแซหงวนและชายสองคน และว่าจะต้องถูกลงโทษสองคน, แล้วพาเข้าไปในบริเวณที่สถิตของพญายม, เข้าทางประตูซึ่งมียศาหน้าดุร้ายเฝ้าอยู่. พญายมประทับอยู่ในที่มุ่งลึกนั้น. หลิได้ยินรับสั่งให้ลงโทษชุนนางผู้หนึ่งซึ่งยืนอยู่ฉะเพาะหน้า ว่าเมื่อมีชีวิตอยู่ก็ไม่ได้ทำความดีสักอย่างเดียว. แล้วพญายมหันมาฟังรายงานของเจ้าพนักงานทั้งสองถึงเรื่องชายสามคน (คือหลิและชายสองคน). ได้ยินพญายมตรัสว่า เมื่อจะต้องถูกลงโทษเพียงสองคน ก็ให้ทั้งสามคนจับสลาก, ตรัสแล้วโยนสลากทำด้วยแพรลงมา ๓ แผ่น. ชายสองคนจับได้สลากมีอักษรว่าตังชื่อ, ส่วนสลาก ของ หลิแซหงวน ว่าง เปล่า ไม่ มี อักษร (เพราะสินบน?). พญายมเห็นดังนั้น, ก็ตัดสินให้หลิแซหงวนกลับไปได้, แต่ชายสองคนต้องอยู่ในนรก.

หลิ แซ หงวน ออก จาก เมือง นรกไป ทาง ประตูทิศตะวันออก, พบพระสงฆ์เป็นจำนวนมากหลายร้อย ถืออิงทิวและฉัตร พาตนไป

ยังที่สถิตของพระตถาคต ซึ่งแล้วล้วนไปด้วย แก่นั้นมา หลิแซหงวนถือศีลไม่กินอาหาร แก้ว ๗ ประการ. หลิแซหงวนเห็นพระตถาคต อยู่ถึงเจ็ดวันก็ตายไปอีก. แต่รุ่งเช้ากลับฟื้นแต่งองค์ เป็นหลวงจีนประทับอยู่บนเขาอันงามขึ้น, หลิแซหงวนเล่าว่าตนถูกพระตถาคตรับสั่ง มีผู้แวดล้อมอยู่เนืองแน่น. ผู้แวดล้อมนำให้ไปเฝ้า, และถูกตำหนิว่ามิได้เผยแผ่สิ่ง หลิแซหงวนเข้าไปเฝ้า. ส่วนพระภิกษุสงฆ์ก็ที่ตนรู้เห็นเรื่องในเมืองนรกให้มนุษย์ชาติรู้ สวดมนตร์จากพระสูตรโดยดัง. หลิแซหงวน ด้วย และพระตถาคตจะเอาไม้เท้าขักขระติ. แต่ ได้ฟังข้อความในพระสูตรที่พระสงฆ์สวดก็ ตนร้องขอโทษไว้จึงได้พ้นรอดกลับมา. เพราะ บังเกิดเลื่อมใสถึงน้ำตาไหล. พระตถาคตทรง ฉะนั้น หลิแซหงวนจึงบำเพ็ญศีลไม่กินอาหาร สรรเสริญหลิแซหงวนว่ามีสรัทธาในพระศาสนา ยิ่งขึ้น เพื่อเผาดวงจิตต์ให้บริสุทธิ์. ส่วน แล้วรับสั่งให้หลิแซหงวนเล่าเรื่องที่ไปพบมาใน คนในบ้านก็ถือศีลกินอาหารแต่มื้อเดียวทุกวัน. เมืองนรก ให้แก่ประชาชนในเมืองมนุษย์ คือเว้นอาหารเวลาเช้าและเวลาเย็น. นับ ทราบ, แล้วชักชวนให้ทำบุญกุศลประพฤติ แต่นั้นมาหลิแซหงวนก็ปฏิบัติตนตามที่ได้ถวาย ตนอยู่ในศีลธรรมความดี; ส่วนตัวหลิแซหงวน ปฏิญญาไว้ต่อพระตถาคต. คราวใดถ้ามีคนประชุม ควรจะประพฤติแต่บุญกุศลอย่ารู้ขาด จะได้ ณที่ใดเป็นจำนวนมาก, หลิแซหงวนก็เล่า เป็นหนทางกลับมายังสวรรค์สุขาวดีซึ่งตนกำลัง เรื่องเมืองนรกให้คนเหล่านั้นฟัง เพื่อจะได้ อยู่ในขณะนี้. แล้วพระตถาคตตรัสให้พระสงฆ์ หวาดสะดุ้งต่อยาปประกอบการกุศลให้ยิ่งขึ้น. นำหลิแซหงวนกลับเมืองมนุษย์. เพราะฉะนั้น เมื่อหลิแซหงวนพ้นขึ้น จึงสั่งให้จัดหาอาหาร เรื่องนี้แปลกอยู่ที่ว่า พระตถาคตสถิตอยู่ใน และกระดาษเงินทองถวาย. ที่จัดอาหารและ แดนสุขาวดีของพระอมิตาภพุทธ, คล้ายๆกับ กระดาษเงินทอง สำหรับอีกสองคนในตอนหลัง ว่าพระตถาคตเป็นพระราชาอยู่ในแดนนั้น และว่า คือเลี้ยงดูเจ้าพนักงานเมืองนรก ที่จัดการ อยู่ทางทิศตะวันออกของที่สถิตพญายมไม่ห่าง ให้ตนรอดพ้นนรกมาได้. ไกลจากเมืองนรกนัก, เพราะหลิแซหงวนออก

ทางประตูทิศตะวันออก. แต่แดนสุขาวดีตามตำราว่าอยู่ทางทิศตะวันตก (ไซฮวงคิดลอกซีไก่). ข้อแปลกอีกอย่างหนึ่งก็ทรอดพ้นมาจากเมืองนรกได้ ไม่ใช่เพราะบุญกุศล, รอดมาได้เพราะด้วยการให้สินบน, สมด้วยภาษิตของญี่ปุ่นบทหนึ่งที่ว่า "แม้แต่คำพิพากษาในนรกก็ต้องอาศัยเงิน." รูปลักษณะของพระตังในหนังสือเรื่องนี้ปรากฏว่า แต่งองค์เป็นพระหลวงจีนทรงไม้ขักขระ. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ว่าเป็นใหญ่อยู่ในเมืองนรก หรือช่วยสัตว์นรกไม่กล่าวเสียเลย ที่ว่าสถิตเป็นใหญ่อยู่ในแดนสุขาวดีซึ่งเป็นแดนของพระอมิตาภพุทธก็เห็นจะทำนองพระตังเป็นมรรคุเทศก์สำหรับนำผู้ไปสู่สวรรค์ เหตุฉะนี้ ในญี่ปุ่นจึงขนานนามพระตังว่า อินโดยิโซ (เองเก้าตัง) แปลว่า "พระตังผู้ทรงนำ."

๒ พระกษิติครรภในนิรยภูมิ

หลวงจีนรูปหนึ่งชื่อจีจืออยู่ในวัดเซ่งเงียบจี เป็นผู้รู้จักกับคนชั้นสูงมาก เพราะมีความรู้ในทางแพทย์ศาสตร์และคาถาอาคม, และจึงไม่เป็นความลำบากแก่การคบหาสมาคม ด้วย. อยู่มาวันหนึ่ง หลวงจีนจีจือป่วยและตายไป, แต่ในวันที่สอง กลับฟื้นเป็นขึ้น, ก็รีบออกจากวัดนั้นไปอยู่อีกวัดหนึ่ง ชื่อว่าวัดตังเซียนเตยจ. เมื่อไปอยู่วัดนี้แล้ว ก็จัดสร้างวิหารอันงดงาม แล้วสร้างพระปฏิมากรพระพุทธเจ้าเจ็ดรูปขนาดเท่าตัวคนประดิษฐานไว้ในวิหารนั้น. หลวงจีนจีจือเลิกคบค้าสมาคมใคร ๆ ทั้งหมด, บำเพ็ญตนเป็นคนอยู่ในที่วิเวกโดดเดี่ยว. ทั้งนี้หลวงจีนจีจือเล่าว่าเพราะได้ไปเมืองนรกกลับมา. เหตุที่ไปเมืองนรก เพราะวิญญาณของหญิงคนใช้ในวัดเดิมที่เคยอยู่ไปฟ้องพญายมว่า หลวงจีนจีจือเป็นผู้ฆ่าหญิงคนนั้น. ศาลเมืองนรกสอบสวนได้ความตรงกันข้าม คือหญิงคนนั้นถูกสมภารและหลวงจีนอีกรูปหนึ่งเป็นผู้ฆ่า ส่วนตัวหลวงจีนจีจือกลับเป็นผู้ห้ามปราม. แต่หลวงจีนลามกทั้งสอง ยังไม่ต้องโทษตกมา เมืองนรกเพราะเวลายังไม่มาถึง เหตุด้วยความดีของเดิมยังอุปถัมภ์อยู่. พญายมสั่งให้ปล่อยตัวหลวงจีนจีจือกลับได้.

เมื่อหลวงจีนจีจือมาถึงประตูที่จะออกจากสำนักพญายม, หลวงจีนองค์หนึ่งขี่ม้าขาว

ยืนอยู่ใกล้ที่ประทับพญายมตามออกมาด้วย และบอกแก่หลวงจีนว่า “เราคือตังพู่สะเคราะห์ดีที่เข้ารอดตัวออกมา. เมื่อกลับไปเมืองมนุษย์แล้วจงอย่าลืมถือศีลให้มั่นคง ต้องเลิกคบหากับคนชั้นสูงแล้วย้ายไปอยู่วัดที่เงียบวิเวก จัดสร้างพระพุทธรูปขนาดเท่าตัวคนเจ็ดองค์อุทิศถวาย ถ้าไม่มีเงินสำหรับสร้างจะวาดรูปแทนก็ได้” เหตุฉะนี้ เมื่อหลวงจีนจีจ้อกลับเข้นขึ้นมา จึงปฏิบัติตามที่พระตังสั่ง.

ตามเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า พระตังยืนอยู่ใกล้ที่ประทับของพญายมก็จริง แต่ก็ไม่ได้ทำอะไร. ผู้ที่เป็นใหญ่ตัดสินยาปบุญคุณโทษของผู้ไปสู่เมืองนรก ก็คือเงียมล่ออองหรือพญายม, และการตัดสินก็แล้วแต่หลักกรรมที่สัตว์นรกทำไว้. พญายมจะตัดสินให้ผิดแผกไปจากกรรมที่ตามสนองไม่ได้ ซึ่งผิดจากเรื่อง ดังได้กล่าวไว้แล้ว ก็ไม่มีเรื่องกล่าวถึง, ตกลงผู้เย็นทางใหญ่ในนรกก็คือพญายมนั่นเอง.

เรื่อง พระโมคคัลลานตามหามารดาในนรก มีมาในยู่ลั่นพุ้นฮวย (อุลลัมพนสูตร) ซึ่งภิกษุธรรมรักษ์แปลสู่ภาษาจีนเมื่อ พ.ศ. ๕๘๕. ได้ยินมาดังนี้. สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับเย็นปกติด้วยพระสาวกณ ๕ ฉวกิยโตตักอิง[๑] ชังหวัดสาวัตถี. ขณะนั้นไต้มักเกียนเหลียน (มหาโมคคัลลาน) ได้ล่วงเข้าถึงทวารแห่งความรู้แจ้งมากแล้ว เกือบสามารถเห็นหลักอันใหญ่แห่งชีวะ. พระเย็นเจ้ามีปรารถนายิ่งนักที่จะช่วยยิดามารดาให้พ้นทุกข์ เพื่อสนองคุณที่ท่านได้ปกปักรักษามา. ด้วยจักษุญาณ พระเย็นเจ้าได้เห็นแจ้งชัดว่ามารดาซึ่งตายแล้ว ได้ตกไปอยู่ในหมู่เปรตอสุรกาย, ได้เห็นมารดาอดอยาก แสนสาหัส ขนหนังและกะดูกเข้าชิดติดกัน.

---

๑ คำนี้ ท่านศาสตราจารย์ เซอร์เดส์ ได้กรุณาค้นศัพท์มาให้ ซึ่งแปลแยกได้อย่างนี้ ตี = เชต (ต), ฉิว = ไม้หรือป่า (วัน), กิย = ให้ (ยิณฑท), โกตัก = กำพร้าและไร้ทพึง (อนาถ), อิง = สวน (อาราม): เชตวัน สวนของอนาถยิณฑท.

เมื่อพระมักเกี๊ยนเหลียนเห็นดั่งนี้, ก็รู้สึกเย็นทุกข์นัก, จึงฉวยบาตรบรรจุอาหารแล้วส่งไปให้มารดา. มารดารับไว้และเอามือซ้ายบีดปากบาตร เพื่อมิให้พวกเปรตแย่งชิงกิน. ส่วนมือขวาก็หยิบอาหารขึ้นมาจะกิน; อาหารพอถึงปาก ก็กลายเป็นถ่านไฟลุก: มิสามารถจะกินได้.พระมักเกี๊ยนเหลียนเห็นแล้ว ก็เหลือจะอดกลั้นความคับแค้นใจ, ร้องออกมาโดยดัง, น้ำตาไหลลงอาบแก้ม, รีบกลับไปเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้วกราบทูลเรื่องให้ทรงทราบ.

พระพุทธเจ้าตรัสว่า "มูลแห่งบาปของมารดาท่านลึกซึ้งและมาก, ลำพังท่านเท่านั้นไม่สามารถจะช่วยให้รอดพ้นได้. แม้ว่าตัวท่านมีกตัญญูรู้แจ้งไปตลอดพิภพโลกและสวรรค์จะอาศัยฟ้าและดิน ทวยเทพและยักษ์ยี่ศาข ท้าวจตุโลกบาลหรืออาจารย์ผู้ฉลาดช่วย ก็มิรอดพ้น. ในเรื่องนี้จำเป็นต้องอาศัยคณะสงฆ์ในจตุทิศแห่งโลกจึงจะรอดพ้นได้. กับเราจะบอกถึงอุบายอันจะให้ถึงความรอดพ้นได้โดยปกติ:

แถลงการ
สาธารณสุขพิเศษ
๑
เรื่อง
อิริยาบถ ๔ ประการ

มนุษย์ทุกคนย่อมต้องบำเพ็ญอิริยาบถ ๔ คือ กิน นอน อาบน้ำ และถ่ายอุจจาระ แต่อิริยาบถดังกล่าวนี้ บางคนก็ปฏิบัติได้ลักขณะสุขาภิบาล แต่บางคนก็ทำอย่างที่เรียกกันว่า ขอไปที เหตุนี้จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะชี้แจงทางปฏิบัติไว้เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์

๑. การกิน การกินเป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์เพื่อยังชีวิตให้ดำรงอยู่ และเพื่อความเจริญเติบโตของร่างกาย แต่ในการกินนี้จำเป็นจักต้องใช้ความพิจารณาให้ละเอียดว่ากินอะไร กล่าวคือต้องกินแต่สิ่งซึ่งเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และละเว้นสิ่งที่ให้โทษ อาหารบางอย่างอาจให้โทษมากกว่าให้คุณ เช่นอาหารเบื่อเมาซึ่งเป็นพิษอาจทำให้ถึงแก่ความตายได้ อาหารที่เจือด้วยของโสโครกย่อมนำมาซึ่งโรคภัย เช่น อาหารที่เจืออุจจาระโดยถูกแมลงวันตอมหรือภาชนะที่ใส่เปื้อนน้ำโสโครก หรือเปื้อนมืออันสกปรกของผู้ทำอาจเป็นเหตุให้เกิดอหิวาตกโรค หรือโรคบิดแก่ผู้บริโภคได้ เหตุนี้ในเรื่องอาหารควรจักต้องเอาใจใส่เลือกเฟ้นชะนิดที่สะอาดเสมอ ตลอดจนดูแลความสะอาดของการเก็บและผู้ทำ ถ้าเป็นอาหารเร่ขาย อันตรายเนื่องจากความสกปรกย่อมมีมากขึ้น เหตุสำคัญมิใช่น้อย ของล้างมือก่อนบริโภคอาหาร และล้างเช็ด

ภาชนะที่จะใส่อาหารนั้นให้สะอาด ถ้าท่านเอาใจใส่คอยระมัดระวังในเรื่องความสะอาดของอาหาร และพิจารณาเสียก่อนว่ากินอะไรจึงแน่ใจว่ากินอาหารแทนที่จะกินความโสโครกต่าง ๆ ซึ่งอาจมีเจืออยู่ด้วยนั้นแล้ว อาหารจะให้คุณแก่ท่านเต็มที่ ท่านจะมีร่างกายสมบูรณ์ กำลังวังชาแข็งแรง และอายุยืน แต่ถ้าท่านบริโภคอาหารโดยขาดความระวัง ไม่เอาใจใส่ต่อความโสโครกซึ่งมีเจืออยู่กับอาหารนั้น ท่านอาจตกเป็นทาษของโรคภัยหลายอย่าง เช่นอหิวาตกโรค บิด และโรคลำไส้เป็นต้น ขอท่านไตร่ตรองดูว่า ท่านจะควรเลือกทางไหน

๒. การนอน มนุษย์เราทุกคนต้องนอนเพื่อการพักผ่อนร่างกายตามความจำเป็น ถ้าท่านจัดห้องนอนได้สะอาด โปร่ง มีทางละบายลมดี มีที่นอนหมอนมุ้งอันสะอาดแล้ว การนอนนั้นจะให้คุณแก่ท่านเต็มที่ แต่ถ้าท่านไม่เอาใจใส่ที่จะจัดหาดังกล่าวแล้ว ท่านจะนอนไม่ได้หลับสนิท เลือดเนื้อของท่านจักต้องเป็นอาหารแก่เลือด และยุง ร่างกายของท่านจักต้องอ่อนแอไปทุกวัน ด้วยโรคภัย เบียด เบียฬ มีไข้จับสั่น และโลหิตจางเป็นอาทิ โรคทั้งนี้จะนำท่านไปสู่ความมีอายุสั้น และความมีร่างกายอันอ่อนเปลี้ย ขอจงไตร่ตรองดูว่า ท่านควรจะเลือกทางไหน

๓. การอาบน้ำ การอาบน้ำเสมอย่อมเป็นประโยชน์แก่ร่างกายมาก เพราะทำให้สิ่นเหงื่อไคลอันจับอยู่กับผิวหนัง เปิดทางให้เหงื่อออกได้สะดวก และเพิ่มความรู้สึกชื่นบานให้แก่ร่างกาย ทุกวันนี้ยังมีการอาบน้ำที่ไม่ได้ลักขณะสุขาภิบาลอยู่มาก เช่น อาบน้ำเพียงตัวเปียกแล้วก็ขึ้น อาบน้ำโดยไม่ขัดสีเหงื่อไคล และโดยรังเกียจที่ไม่ชำระล้างที่ลับให้หมดจดจากสิ่งโสโครก หมักหมมอยู่ การอาบน้ำด้วยลักขณะดังกล่าวนี้ ย่อมให้โทษเท่ากับไม่อาบน้ำเลยทุกกัน ผลร้ายอันจะเกิดขึ้นนั้น คือ ความโสโครกอุดรู เหงื่อไคลตามผิวหนังสิ้น เป็นเหตุให้เหงื่อซึ่งร่างกายจำเป็นต้องขับออก คั่งกันอยู่ในร่างกาย ทำให้ตึงตัว เป็นไข้ได้ง่าย และในที่บางแห่งอันที่หมักหมมความโสโครกนั้น ก็จะยิ่งโสโครกทวีขึ้น เมื่อทราบคุณและโทษของการอาบน้ำเช่นนี้แล้ว ขอจงไตร่ตรองดูว่า

ควรเลือกทางไหน ที่ไม่ดี คือที่ไม่ได้ลักขณะสุขาภิบาล หรือ
ไม่มีส้วมเสียเลยนั้น อุจจาระคนย่อมเป็นต้น
เหตุของโรคลำไส้ ไม่แต่คนอื่นจะเกิดโรค
เพราะอุจจาระของเรา แม้เราเองก็อาจเป็น
โรคขึ้นได้ ด้วยอุจจาระที่ถ่ายแล้วนั้น ใน
เรื่องควรมีส้วมที่ดีหรือไม่นี้ ขอจงคิดดูว่า
ส่วนส้วม ท่านจะเลือกทางไหน

๔. การถ่ายอุจจาระ เมื่อมนุษย์ทุกคน
จำเป็นต้องกินแล้วก็จำเป็นอยู่เอง ที่จะต้องถ่าย
ออก ในเรื่องส้วมนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ส้วม
ที่ดีได้ลักขณะสุขาภิบาล ย่อมป้องกันโรค
อันเนื่องจากอุจจาระได้ และทั้งป้องกันกลิ่น
เหม็นอันเป็นที่น่ารำคาญได้ด้วย ส่วนส้วม

ท่านอย่ามีความพอใจในสิ่งอะไรจนเป็นข้าเลย เพราะสิ่งนั้น ๆ ไม่พอใจในท่าน จนเป็นข้าเหมือนท่านดอก

ของ ฉ. ล. พิชยญาติ

วิวาห์ข้าว

โดย

จ. ปาลกะวงศ ณอยุธยา

ระฆัง นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่โลกใช้กันมากมาแต่ดึกดำบรรพ์ ในประเทศอังกฤษเริ่มใช้กันตั้งแต่ศตวรรษที่ ๗. ระฆังใบใหญ่ที่สุดในโลกก็คือระฆังใหญ่แห่งขังหวัดมอสโค ประเทศรุสเซีย มีน้ำหนัก ๑๙๘ ตัน สูง ๑๙ ฟีต ขอบใหญ่เบื้องล่างวัดโดยรอบได้ ๖๐ ฟีต ระฆังใบนี้หล่อเมื่อ ค.ศ. ๑๖๕๓ แต่ได้ตกลงมาหมอยู่ในดินเมื่อคราวเกิดไฟไหม้ จนกระทั่งถึง ค.ศ. ๑๘๓๗. มีระฆังใหญ่อีกใบ ๑ ในมอสโค หนัก ๑๒๘ ตัน. ระฆังแห่ง เซนต์ พอล หล่อเมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๑ น้ำหนัก ๑๗ ตันครึ่ง เป็นอย่างใหญ่ที่สุดในอาณาจักรอังกฤษ. ระฆังใหญ่ที่เมืองบัคกิ้ง หนัก ๕๓ ตัน, ที่วิหารโคโลน (ในเยอรมันนี) หนัก ๒๕ ตัน ระฆังที่เวสมินสเตอร์ ในกรุงลอนดอน หนัก ๑๓ ตัน.

◎ ◎ ◎

บิลเลียด. พระเจ้าหลุยที่ ๑๔ แห่งฝรั่งเศสเป็นผู้ทรงริเริ่มเล่น และประดิษฐทำให้ทันสมัยขึ้น.

◎ ◎ ◎

อาหารค่ำ *Dinner* ฝรั่งถือว่าเป็นอาหารสำคัญสำหรับวัน. ในโบราณกาล *Dinner* เริ่มกินเวลาเที่ยงวัน แต่ต่อมาในยุคหลังๆนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมากจนกระทั่ง เริ่มกินเวลา ๘ นาฬิกา. ในรัชชสมัยแห่งพระเจ้ายอร์ช

ที่ ๓ เริ่มกินเวลา ๔ นาฬิกา พระเจ้ายอร์ชที่ ๔ เริ่มกินเวลา ๖ นาฬิกา พระนางเจ้าวิคตอเรีย ได้ทรงกระทำตัวอย่างในกาลต่อมา คือเริ่มกินเวลา ๘ นาฬิกา.

◎ ◎ ◎

ไม้โอ๊ค เป็นไม้มีราคาสูงสำหรับไม้ในยุโรป เพราะแข็งและทนทาน ใช้ต่อเรือในราชนาวีอังกฤษ ตั้งแต่รัชชสมัยแห่งพระเจ้าชาลส์ที่ ๒ แล้วภายหลังจึงได้เปลี่ยนเป็นใช้เหล็ก.

◎ ◎ ◎

นกยูง (*Peacock*) กล่าวกันว่า อะเลกซานเดอร์มหาราชได้นำไปในทวีปยุโรปเป็นครั้งแรกก่อนใคร ๆ หมด นกยูงแต่เดิมมีชุกชุมในประเทศอินเดีย และชะวา.

◎ ◎ ◎

ฟาโรส *Pharos* เป็นชื่อของประภาคารแห่งแรกที่สุด สร้างขึ้นโดย *Ptolemy I.* ก่อนคฤสตศักราช ๒๘๓ ปี ตั้งอยู่บนเกาะฟาโรสปากน้ำเมืองอะเลกซานเดรีย สูง ๔๖๐ ฟีต เมื่อ ค.ศ. ๑๘๔๑.

◎ ◎ ◎

วันอาทิตย์ เป็นวันที่ ๑ แห่งสัปดาห์. ชนคฤสเตียนเรียกกันว่า "*Lord's Day.*" ในโบราณสมัยวันนี้เป็นวันที่ทำพิธีเคารพบูชาพระอาทิตย์ โดยเหตุนี้ จึงเรียกต่อมาว่า *Sunday.*

◎ ◎ ◎

ใบชา ไปถึงประเทศอังกฤษเป็นครั้งแรกในราวตอนกลางแห่งศตวรรษที่ ๑๗ ซึ่งในสมัยนั้นเห็นกันว่าเป็นของวิเศษมาก ซื้อขายกันเป็นราคาเงิน ๖ ปอนด์ ถึง ๑๐ ปอนด์ สำหรับชาหนัก ๑ เปาน์ด์.

◎ ◎ ◎

เครื่องโทรเลข ได้ประดิษฐ์ทำขึ้นโดย *Causs* และ *Weber* ในปี ค.ศ. ๑๘๓๓ และโดยเซอร์ ชาร์ลส์ วิทส์โตน ค.ศ. ๑๘๓๖

◎ ◎ ◎

โทรศัพท์ ได้เริ่มประดิษฐ์ทำขึ้นโดยนายเกรแฮม เบลล ค.ศ. ๑๘๗๖.

◎ ◎ ◎ ◎ ◎ ◎

จักร์เย็บผ้า แต่เดิม ใช้หมุนด้วยกำลัง วิทยโทรเลข เริ่มมีขึ้นและใช้เรียบร้อยไอน้ำและอื่น ๆ. ต่อมาได้ทำเป็นเครื่องจักร์ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๐๕ โดยอันแรกโดยนาย *Elias Howe* ชาวอเมริกัน ซินยอร์มาร์โคนี่ (๒๑ ปีมาแล้ว)

รถราง เริ่มมีเป็นครั้งแรกในนครนิวยอร์ก โดยนาย *John Francis Train* ประมาณ เมื่อ ค. ศ. ๑๘๕๘ ในประเทศอังกฤษเปิดเดิรรถราง ครั้งแรกที่จังหวัด เบอเกนเฮด ค. ศ. ๑๘๖๐ ในอาณาจักรอังกฤษเมื่อปี ค. ศ. ๑๙๑๒ มีรางรถรางที่ได้เปิดเดิรแล้วยาวมากกว่า๓,๐๐๐ ไมล์.

◎ ◎ ◎

พิธีฉลองและระฤกถึงวัน แต่งงานของฝรั่ง มีกำหนดเรียกชื่อต่าง ๆ กันดั่งนี้.

Silver Wedding Day กระทำเมื่อครบ ๒๕ ปี

Golden Wedding Day กระทำเมื่อครบ ๕๐ ปี

Diamond Wedding Day กระทำ เมื่อ ครบ ๖๐ ปี

นับตั้งแต่วันที่ได้แต่งงานแล้ว

◎ ◎ ◎

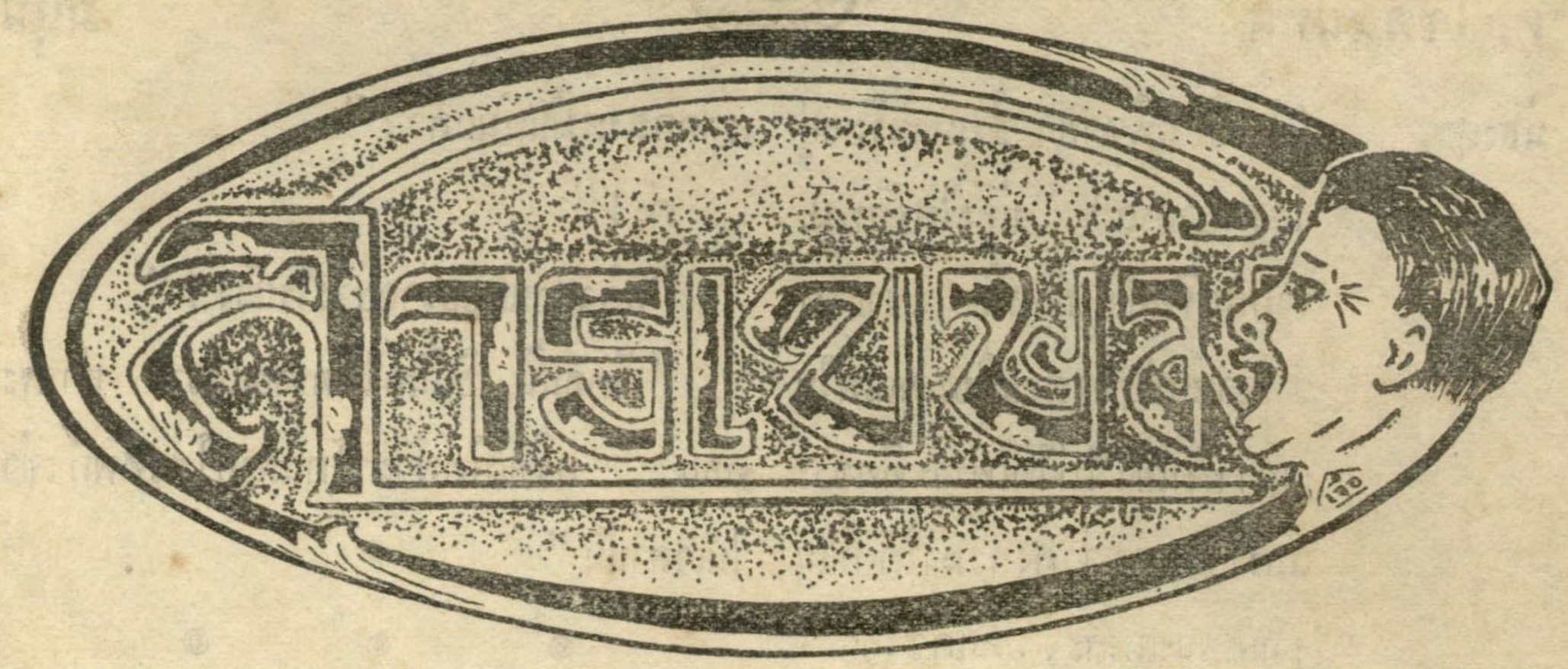
ลูกเสือใน อาณาจักร์ อังกฤษมี มาก กว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน; และมากกว่า ๑๕๐,๐๐๐ คน ที่อยู่ตามประเทศต่าง ๆ อันเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ.

◎ ◎ ◎

รองเท้า *Shoes* นั้นได้มีมาช้านานแล้ว รองเท้าของพวกยิวส์ แต่เดิมใช้ทำด้วยไม้, ผ้าลินิน, และหนังก็มี. ชาวโรมันส์เป็นผู้ทำตัวอย่างในการ สวม รองเท้าดี ๆ มีราคาแพง และประดับ ประดารองเท้าด้วย เพ็ชร์ นิล จินดา และงาช้างต่อมาถึงในสมัยกลาง (*Middle Ages*) เกิดมีรองเท้าแบบต่าง ๆ; ตอนกลางแห่งศตวรรษที่ ๑๕ ในประเทศ อังกฤษสวมรองท้ามีสายสำหรับดึงเหนี่ยว ขึ้นมาติดไว้กับหัวเข่าเพื่อประโยชน์ ให้เดิรได้ โดยสดวก แต่พวกเจ้าชู้ ในสมัยนั้นใช้ ดึงด้วยสายโซ่ทำด้วยเงินก็มี จนกระทั่งประมาณปี ค. ศ. ๑๖๓๓ รองเท้าชูส์จึงได้มีรูปร่างคล้าย ๆ ดั่งรองเท้าในทุกวันนี้.

◎ ◎ ◎

สุภาพสตรี “คุณหมอคะ ดิฉันรำคาญเหลือทน อ้วนอุ้ยอ้ายเช่นนี้ ทำไมจึงจะลดลงได้บ้างละคะ?”

แพทย์ ลองอดอาหารดูสักวันละ ๒๔ ชั่วโมงซิครับ”

◎ ◎ ◎

นักสืบ (กำลังสืบเรื่องของขายในร้านขายเครื่องเพ็ชร์แห่งหนึ่ง) “ท่านมารดาบอกว่ามีนาฬิกาเรือนทอง ๒๐ เรือนแลแหวนเพ็ชร์ ๑๐ วงหายไปไม่ใช่หรือ? เอ้าดีละยังมีอะไรหายอีกบ้างรู้ไหม?”

เจ้าของร้าน “มีอีกครับ คือเจ้าคนที่เอาไปนั่นแหละครับ หายไปด้วย”

◎ ◎ ◎

นักคุยผู้หนึ่ง (เดินไปพบหญิงสาวกำลังตกปลาอยู่ จึงแสร้งคุยอวดขึ้นดังๆ) “แหม เจ้าปลาแซลมอนด์ที่กันตกได้เมื่อวานนี้มันหนัก ๑๕ ปอนด์กับ ๑๒ เอาซ์แน่”

เพื่อน (ใจลอย) “แกคิดทั้งน้ำหนักของกระป๋องด้วยงั้นหรือ?”

◎ ◎ ◎

(กำลังหยิบไพ่ฝรั่งออกมาเรียงทำนายโชคลาภ) “แม่เห็นชายหนุ่มผิวดำรูปงามคนหนึ่งสรวมหมวกสักหลาด มีกระเป๋าหนังบรรจุเต็มไปด้วยเงินถืออยู่ในมือ แล....”

ลูกสาว “จริงซี! แน่ เขามายืนคอยเก็บเงินค่าเช่าห้องที่ค้างอยู่หน้าประตูบ้านนั่นแน่”

◎ ◎ ◎

น้องสาว (ไปเยี่ยมพี่ชาย ซึ่งนอนเจ็บอยู่โรงพยาบาล) "น้องได้รับจ.ม. จากสมจิตต์ ฉะบับหนึ่ง เขาบอกว่าเขาเสียใจที่จะมาเยี่ยมคุณพี่ในเวลาทั้งนี้ยังไม่ได้เพราะติดธระและเขาหวังว่าคงจะมาได้ก็ในงานศพน่ะแหละ . . . แล้ว . . . "

คนไข้ "พอ . . . พอ . . . ที . . . เอ๊ก . . . "

◎ ◎ ◎

"ผมพูดจริง ๆ นะครับ" นายหน้าขายที่ดินและบ้านอธิบายโขมง "คุณจะหาบ้านไหนให้ไปดีกว่านี้ เห็นจะไม่ได้อีกแล้ว ไม่ว่าที่ไหน คุณลองดูแต่วิวเสียก่อนเถิดครับ"

"วิวน่ะก็งามดีหรอก" คนหาซื้อบ้านตอบ "ข้อลำบากมันอยู่ที่ว่า วิวของท่านมันมีมากเกินไป จากบ้านนี่ถึงในกรุงน่ะ เข้าใจ?"

◎ ◎ ◎

"หล่อนโทรศัพท์บอกคุณพ่อ แล้วรีบว่าเราตกลงหมั้นกันแล้ว?"

ค่ะ!"

"แล้วท่านตอบว่าอย่างไรบ้าง?"

"อีตอนนี้ อิฉันก็ไม่ทราบแน่ว่า ท่านจะหรือเกิดฟ้าผ่าโดนสายโทรศัพท์เข้าในเวลานั้น"

◎ ◎ ◎

สตรีผู้หนึ่งเกลียดบุหรี่สุด เมื่อย่างเข้าไปในรถไฟโดยสาร ก็เหลือบเห็นเพื่อนโดยสารผู้ชาย นั่งอยู่ก่อนแล้วคนหนึ่ง.

"ขอโทษเถอะค่ะ ท่านสูบบุหรี่หรือเปล่า?"

"มิได้ครับ ผมมีแต่ยาสำหรับเคี้ยว ถ้าคุณนายไม่รังเกียจ ลองดูบ้างก็ดี"

◎ ◎ ◎

ไสว "แหม! หนุ่มสาวคู่นั้นดูช่างเป็นสุขจริงนะ เขาแต่งงานกันแล้วรึ?"

สว่าง "แต่งแล้วทั้งคู่นั้นแหละ แต่ไม่ได้แต่งด้วยกันนั่นหรอก"

ค. โชตินันทน์